

ORP Svitavy

Výzvy, možnosti zlepšení
a doporučení pro vzdělávání
a sociální situaci v regionu

Třetí aktualizované vydání

/ ZÁŘÍ 2025

Rozcestník

Co se v analytické zprávě dozvíte a jak s ní pracovat?	3
Shrnutí pro ORP Svitavy.....	4
Klíčová doporučení	5
Kam se můžeme posunout?	6
Charakteristiky ORP	11
a. Sociální situace.....	14
a1. Destabilizující chudoba	16
Ukazatele a cíle	17
a1.1. Exekuce	17
a1.2. Bytová nouze	18
a1.3. Sociálně vyloučené lokality	19
a2. Socioekonomická rozvinutost	21
a2.1. Zaměstnanost.....	22
a2.2. Příjmy zaměstnanců	22
a2.3. Vzdělanostní struktura – vysokoškolské vzdělání	23
b. Vzdělávání	25
b1. Vzdělávací neúspěšnost	27
Ukazatele a cíle	28
b2. Výsledky testování	34
Ukazatele a cíle	35
c. Kde překonávají podmínky a kde zaostávají	42
c1. Výsledky vzdělávání vzhledem k sociální situaci	44
c1.1. Vzdělávací neúspěšnost vzhledem k sociální situaci	44
c1.2. Výsledky testování vzhledem k sociální situaci	46
c1.3. Typologie mikroregionů	48
c2. Faktory úspěchu	50
c2.1. Sociální podpora.....	50
c2.2. Včasná péče	53
c2.3. Společné vzdělávání	58
c2.4. Zajištění výuky – pedagogové a podpůrný tým	63
c2.5. Model kvalitní školy od ČŠI.....	67
c2.6. Financování vzdělávání.....	70
c2.7. Fragmentace vzdělávání.....	73
Doporučení	78
Licence a jak využívat grafy	84

Co se v analytické zprávě dozvíte a jak s ní pracovat?

Cílem vzdělávání je co nejvíce rozvíjet potenciál všech dětí. **Třetí vydání reportů** přináší aktualizovaná data a nové ukazatele pro snadnější pochopení příběhů o slabých a silných místech ve vzdělávání a sociálních podmínkách mikroregionu.

/ Co Vám zpráva pomůže lépe pochopit, abyste se mohli co nejlépe rozhodovat?

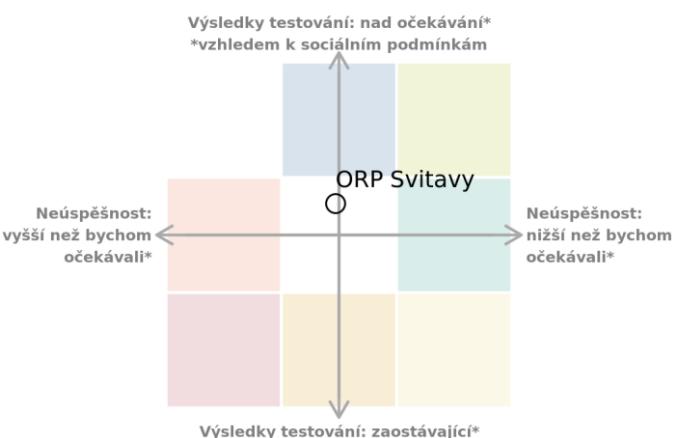
- * **Zatížení rodin sociálními problémy** – jak exekuce, bytová nouze a sociální vyloučení omezují rozvoj vzdělávání a jaká opatření a organizace vám mohou pomoci.
- * **Rozsah vzdělávací neúspěšnosti** v základním školství a její **vztah k sociálním podmínkám a typologii obcí** – jestli jsou vzdělávací výsledky v regionu horší nebo lepší, než by odpovídalo sociální situaci.
- * Jak si nastavit **realistické cíle** pro zlepšování vzdělávacích výsledků a snižování sociálních problémů.
- * Potenciální **faktory**, které mohou **vést ke snížení vzdělávací neúspěšnosti** – např. personální zabezpečení výuky, financování, včasná péče nebo sociální podpora.
- * Představujeme **dobrou praxi a intervence** z ČR a sumarizujeme kontakty na úspěšné organizace, které mohou v daných oblastech pomoci. Dobrou praxi sbíráme systematicky, více na webu [Dobré praxe](#).

Shrnutí pro ORP Svitavy

Tato stránka shrnuje všechny zásadní výsledky z reportu. Užitečné zvlášť pro ty, co mají jen pár minut času.

Typ ORP
vzdělávání odpovídá soc. podmínkám

Výsledky vzdělávání silně souvisí se sociálními podmínkami v ORP. V některých ORP ovšem dokážou sociální podmínky překonávat, jinde vzdělávání naopak zaostává. V ORP Svitavy výsledky vzdělávání odpovídají sociálním podmínkám. Zlepšovat výsledky vzdělávání mohou pomáhat námi vtipované faktory úspěchu.



Jak stav vzdělávání v ORP měříme a jak ho lze zlepšovat?

① Výsledky vzdělávání a kam aspirovat

Vzdělávací neúspěšnost: střední

Zahrnuje nejzávažnější problémy ve vzdělávání (nedokončování, opakování, neprospívání), které zásadně komplikují budoucí život.

Vstupní ukazatele	moje ORP	sociálně podobná ORP	kam aspirovat
Nedokončování ZŠ	3,2 %	3,8 %	3,0 % ↓
Neprospívání	1,5 %	1,5 %	1,1 % ↓
Opakování ročníku	0,8 %	0,6 %	0,5 % ↓
Absence	92,2 h	95,7 h	80,6 h ↓

Výsledky testování: slabé

Odráží míru znalostí a kompetencí. Mají vliv na to, jestli se žáci dostávají na maturitní obory a na vysokou školu. Počítáno z výsledků žáků u JPZ a testování ČŠI.

Vstupní ukazatele	moje ORP	sociálně podobná ORP	kam aspirovat
Žáci 9. tříd s percentilem nad 50 v JPZ a žáci na VG	46,1 %	31,6 %	46,1 % ↑
Žáci 9. tříd v 1. kategorii testování ČŠI	16,5 %	14,3 %	21,8 % ↑
Žáci 5. tříd v 1. kategorii testování ČŠI	10,9 %	12,6 %	16,7 % ↑

② Stav sociálních podmínek v ORP a proč se jimi zabývat

Sociální problémy silně souvisí se vzdělávací neúspěšností i výsledky testování v mikroregionech. Různé podoby znevýhodnění mají však různé dopady na vzdělávání, a proto i vyžadují rozdílná řešení.

Destabilizující chudoba: střední

Projevuje se exekucemi, bytovou nouzí a životem v sociálně vyloučeném prostředí. Silně souvisí se vzdělávací neúspěšností.

Socioekonom. rozvinutost: velmi nízká

Vyjadřuje obecnou ekonomickou a vzdělanostní strukturu regionu. Projevuje se vyšší zaměstnaností, vyšším vzděláním rodičů a příjmy. Více souvisí s výsledky testování.

③ Co se dá zlepšit ve Vašem ORP pro lepší vzdělávání

Ukazujeme hlavní faktory identifikované našimi analýzami, které můžou pomoci lepším výsledkům vzdělávání ve Vašem ORP. Na další straně shrnujeme doporučení a příklady dobré praxe, jak na těchto oblastech pracovat.

- Počet podlimitních škol
- Účast v předškolním vzdělávání (3-5 let)
- Podíl nekvalifikované výuky
- Podíl škol bez psychologa nebo spec. pedagoga
- Podíl dětí (0-14 let) s přídavkem na děti



Klíčová doporučení

Řešení vzdělávacího neúspěchu (Spolupráce škol, zřizovatelů, poradenských, sociálních a dalších služeb)

- Zajištění pozic podpůrných pracovníků (výchovných poradců, preventistů, asistentů pedagoga, speciálních či sociálních pedagogů, psychologů a dalších) prostřednictvím projektů, podpůrných opatření poraden nebo zvýšených financí od zřizovatele. U zajištěných pozic jsou nezbytné jejich společné pravidelné schůzky v rámci ŠPP i metodické vedení v území. (odkazy na web [Dobrá praxe](#) s detailními popisy příkladů - [ZŠ Komenského](#), [ZŠ Petrin](#), [Ostrava-Poruba](#), [Otrokovice](#))
- Identifikace neprospívajících či jinak ohrožených žáků a následná mezioborová spolupráce škol, OSPOD, sociálně aktivizačních služeb, poraden a dalších aktérů a specialistů. Podle příkladu dobré praxe [SOFA a OSPOD Most](#) jsou důležité následující aktivity: **1)** Jednotný postup pro identifikaci ohrožených žáků: znaky zanedbání péče, hranice neomluvených hodin apod. **2)** Vyjasnění pravomocí OSPOD a škol při postupu řešení podezření na zanedbání péče, záškoláctví a další problémy. Společné nastavení systému komunikace (schůzky) pro informovanost obou stran ([OSPOD Nymburk](#)). **3)** Zapojení neziskových organizací, sociálně aktivizačních služeb ([Tady a Teď Plzeň](#)) či nízkoprahových zařízení pro řešení školního neúspěchu mimo školu.
- Organizace každoměsíčních setkání aktérů zapojených do vzdělávání v území (škol, soc. práce a NNO, SPOD a dalších) pro řešení vzdělávací neúspěšnosti i zajištění úspěchu každého žáka, včetně žáků nadaných. Stanovení odpovědného subjektu (odbor školství, sociálních věcí, MAP aj.) pro koordinaci setkání a navazujících aktivit. ([SOFA a OSPOD Most](#), [Klášterec nad Ohří](#), [Kadaň](#)).

Podpora výsledků vzdělávání a excelence (ze strany učitelů, ředitelů i zřizovatele)

- Motivování učitelů ke spolupráci na vzájemné reflexi vlastní práce především prostřednictvím skupinek učících se komunit. Zavádění formativního hodnocení a inovativních metod učitelů, kteří spolupracují s mentory uvnitř škol či externími lektory vzdělávacího centra/kurzu/programu. ([ZŠJN Krnov](#), [ZŠ Hlučín-Rovniny](#), [ZŠ Ludgeřovice](#), [ZŠ Bečov](#), [ZŠ Petrin](#))
- Využití [Metodického doporučení pro zřizovatele k odměňování ředitelů](#) v systému výběru, hodnocení a odměňování ředitelů škol. ([Praha 7](#), [Ostrava-Poruba](#))

Řešení destabilizující chudoby (exekuce, bytová nouze, sociální podpora)

- Informování exekvovaných o možnosti vstupu do oddlužení, případně zařízení sepsání návrhu na oddlužení.
- Rekonstrukce obecního bytového fondu (s využitím dotačních programů či dalších systémů dofinancování). Zavedení programů [Housing first](#) nebo [prostupné bydlení](#). ([Kadaň](#))
- Informování rodin o nároku na přídavek na děti. Finanční podporování škol v [osvobození od poplatku za MŠ nebo družinu](#). Instruktáz úřadů práce, aby pracovaly aktivně v politice zaměstnanosti, ne restriktivně v oblasti dávek SSP (příspěvek na bydlení, příspěvek na děti) a jednorázových dávek. ([case management Chanov](#))

Dostupné a kvalitní předškolní vzdělávání

- Snaha o co největší zapojení znevýhodněných a dětí žijících v chudobě do předškolního vzdělávání, a to alespoň od 3 let. Pomoc rodičům s kontaktem a zápisem do MŠ. ([MŠ Špálova](#), [Tady a Teď Plzeň](#), [ZŠJN Krnov](#))
- Minimalizace bariér docházky a hladkého fungování v MŠ – obědy zdarma, doprava do mateřské školy, podpora pedagogických sborů MŠ a ZŠ pro práci se znevýhodněnými dětmi. ([MŠ Obrnice](#))

Dostatečné financování a společná správa škol na úrovni zřizovatele i regionu skrze společenství obcí

- Uvolnit prostor ředitelům, vedení i učitelům k zaměření se na kvalitu výuky tak, že bude alespoň část nepedagogické práce či správy majetku zajištěna zřizovatelem či v rámci společného ředitelství škol. ([Pardubice](#), [Dolní Břežany](#), [Trutnov](#))
- Zajistit nepedagogické činnosti a pedagogické metodické vedení škol skrze společenství obcí a vytvoření společné správy škol v regionu ([ZŠ a MŠ Údolí Desné](#)).

Personální zajištění

- Zajištění podmínek a motivačních nástrojů pro získání kvalifikovaných aaprobovaných pedagogů a podpůrného personálu ve školách ze strany zřizovatele. Zajištění kvalitního uvádění začínajících učitelů do profese.

[Doporučení](#) ve větším detailu najdete na konci reportu.

Kam se můžeme posunout?

Jak číst tuto kapitolu?

Definice pro tabulky

Na co se zaměřit – říká, jak daleko je ORP v daném ukazateli od hodnot, ke kterým může aspirovat. Čím více teček, tím více se ORP potřebuje v daném ukazateli zlepšit ve srovnání s ostatními.

Čtvrtina ORP, jejichž hodnoty jsou nejdál od stavu, ke kterému mohou aspirovat, má tři tečky. ●●●

Naopak čtvrtina ORP, které jsou nejblíž aspirační hodnotě, má nula teček. ○○○

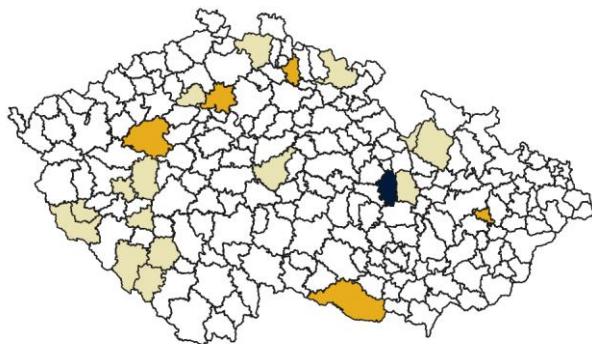
Jedna a dvě tečky byly určeny analogicky. Počet teček je určován zvlášť pro polovinu ORP s horší a zvlášť pro polovinu s lepší sociální situací. Některé ukazatele mohou vyžadovat zlepšení, přestože jsou lepší oproti jiným ORP. Rozhoduje totiž sociální situace.

Sociálně podobná ORP – Dvacet ORP s nejpodobnější sociální situací (deset s o něco lepší a deset s o něco horší). Podobnost určujeme na základě destabilizující chudoby a socioekonomické rozvinutosti. Srovnáváme tedy hodnotu v ORP s hodnotami v 20 ORP s podobnou sociální situací a tedy skutečně srovnatelné regiony – nikoliv např. Bílinu v Ústeckém kraji a Říčany ve Středočeském kraji. *

Kam aspirovat – Průměr z hodnot pěti ORP ze sociálně podobných ORP, které v daném indikátoru dosahují nejlepších hodnot a ke kterým lze aspirovat. Tento výpočet platí pro většinu ukazatelů, má však několik výjimek. Výjimky jsou vysvětleny pod jednotlivými tabulkami. Některé ukazatele pak jsou kontextové, anebo u nich není jasné cíl, proto u nich hodnotu Kam aspirovat neuvádíme.

* U ORP s extrémně dobrou nebo nevýhodnou sociální situací může být počet podobných ORP nižší, jelikož nemusí existovat dostatečný počet ORP s o něco lepší/horší sociální situací.

S kým ORP porovnáváme?



Sociálně podobná ORP: Domažlice, Horšovský Týn, Králíky, Kutná Hora, Liberec, Lipník nad Bečvou, Mělník, Moravská Třebová, Nepomuk, Plzeň, Rakovník, Rokycany, Roudnice nad Labem, Semily, Strakonice, Šumperk, Sušice, Trutnov, Vimperk, Znojmo

Ke kterým mikroregionům může ORP aspirovat při snižování vzdělávací neúspěšnosti (nedokončování ZŠ, neprospívání, opakování ročníků, absence): Lipník nad Bečvou, Mělník, Rakovník, Semily, Znojmo

Kam se posunout v oblasti:

a. SOCIÁLNÍ PODMÍNKY

Nejvyšší potenciál pro zlepšení je u ukazatele **Děti v bytové nouzi (PAQ def.)**.

		Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Destabilizující chudoba	Rodiče v exekuci	○ ○ ○	9,7 %	9,7 %	6,1 % ↓	9,4 %
	Rodiče v mnohočetných exekucích	○ ○ ○	7,8 %	7,8 %	4,9 % ↓	7,5 %
	Děti v bytové nouzi (PAQ def.)	● ● ○	1,5 %	1,6 %	1,3 % ↓	1,6 %
	Dlouhodobá nezaměstnanost		1,6 %	1,9 %		1,8 %
	Rodiče bez středního vzdělání		6,6 %	6,9 %		6,0 %
	Podíl lidí v sociálně vyloučených lokalitách		0,3 %	0,5 %		1,0 %
Socioekonomická rozvinutost	Zaměstnanost		49,4 %	49,2 %		50,9 %
	Zaměstnanci s příjmy v nejvyšším kvintilu		13,1 %	16,0 %		19,9 %
	Rodiče s vysokoškolským vzděláním		14,7 %	17,1 %		25,6 %

Poznámky: Hodnota Kam aspirovat pro ukazatele o exekucích byla určena takto: ze sociálně podobných ORP bylo vybráno 5 takových, u kterých podíl osob v exekuci mezi roky 2017 až 2022 klesl nejvíce, z těchto procentuálních poklesů byl spočítán průměr. Hodnota Kam aspirovat odpovídá situaci, kdy by bylo v následujících letech dosaženo stejněho poklesu z aktuální hodnoty. Do ukazatele Děti v bytové nouzi počítáme děti žijící na ubytovně, v azylovém domě, extrémně přelidněných bytech, opakovaně v bytech se smlouvou na 1-3 měsíce nebo v jiném nejistém bydlení. Některé ukazatele jsou kontextové, proto u nich hodnotu Kam aspirovat neuvádíme.

b. VZDĚLÁVÁNÍ

Nejvyšší potenciál pro zlepšení je u ukazatelů **Žáci 5. tříd v 4. kategorii testování ČŠI** a **Absence v ZŠ**.

		Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Vzdělávací neúspěšnost	Nedokončování ZŠ	○ ○ ○	3,2 %	3,8 %	3,0 % ↓	3,1 %
	Opakování ročníku ZŠ	● ○ ○	0,8 %	0,6 %	0,5 % ↓	0,6 %
	Neprospívání v ZŠ	○ ○ ○	1,5 %	1,5 %	1,1 % ↓	1,4 %
	Absence v ZŠ	● ● ○	92,2 h	95,7 h	80,6 h ↓	96,8 h
	Dodatečné odklady		0,5 %	0,5 %		0,5 %
	Opakování ročníku v 1. třídě		1,0 %	1,1 %		1,0 %
Výsledky testování	Žáci 9. tříd s percentilem nad 50 v JPZ a žáci na VG	○ ○ ○	46,1 %	31,6 %	46,1 % ↑	41,5 %
	Žáci 9. tříd v 1. kategorii testování ČŠI	○ ○ ○	16,5 %	14,3 %	21,8 % ↑	19,9 %
	Žáci 9. tříd v 4. kategorii testování ČŠI	● ○ ○	20,8 %	28,4 %	18,7 % ↓	24,8 %
	Žáci 5. tříd v 1. kategorii testování ČŠI	● ○ ○	10,9 %	12,6 %	16,7 % ↑	16,8 %
	Žáci 5. tříd v 4. kategorii testování ČŠI	● ● ●	30,4 %	25,2 %	18,5 % ↓	21,3 %

c. FAKTORY ZAOSTÁVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ ZA SOCIÁLNÍ SITUACÍ

Nejvyšší potenciál pro zlepšení je u ukazatelů **Počet podlimitních škol**, **Podíl dvouletých dětí v MŠ (odhad)**, **Účast v předškolním vzdělávání (3-5 let)**, **Přispěvek na živobytí – počet za prům. měsíc na 1000 ob.** a **Dávky MOP – počet za rok na 1000 ob., 2023**.

		Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Sociální podpora	Podíl dětí (0–14 let) s přidavkem na děti	● ○ ○	21,0 %	17,7 %	23,2 % ↑	15,3 %
	Přispěvek na bydlení – počet za prům. měsíc na 1000 ob.	○ ○ ○	29	26	32 ↑	30
	Přispěvek na živobytí – počet za prům. měsíc na 1000 ob.	● ● ○	7	6	9 ↑	7
	Dávky MOP – počet za rok na 1000 ob., 2023	● ● ○	2	2	5 ↑	3
Včasné péče	Účast v předškolním vzdělávání (3-5 let)	● ● ○	88,1 %	92,1 %	99,0 % ↑	89,1 %
	Podíl dvouletých dětí v MŠ (odhad)	● ● ●	42,7 %	38,5 %	59,9 % ↑	31,8 %
	Podíl dětí s odkladem		22,9 %	22,4 %		21,6 %
	Podíl žáků v přípravných třídách		15,2 %	6,8 %		7,4 %
Společné vzdělávání	Podíl žáků s SVP	○ ○ ○	20,3 %	15,8 %	20,3 % ↑	15,7 %
	Podpora sociálně znevýhodněných žáků skrze SVP (kžv)	○ ○ ○	4,1 %	2,4 %	4,1 % ↑	2,1 %
	Podíl žáků ve speciálních třídách	○ ○ ○	3,0 %	3,3 %	1,4 % ↓	2,7 %
	Odchody na víceletá gymnázia		8,3 %	5,7 %		8,9 %
Personální zajištění	Podíl žáků cizinců		2,9 %	5,7 %		7,4 %
	Podíl žáků s nedostatečnou znalostí vyuč. jazyka		0,2 %	1,2 %		1,7 %
	Podíl nekvalifikované výuky	● ○ ○	11,2 %	10,1 %	5,2 % ↓	9,5 %
	Žáci na 1 asistenta	○ ○ ○	34	55	34 ↓	62
	Podíl škol bez psychologa nebo spec. pedagoga	● ○ ○	82,4 %	74,9 %	58,4 % ↓	57,8 %

	Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Fragmentace	Počet ředitelství škol k potenciálnímu sloučení podle novely		14		
	Počet podlimitních škol	● ● ●	6	4	
	Podíl zřizovatelů zřizujících jednu ZŠ	○ ○ ○	90,9 %	91,3 %	84,5 % ↓ 89,5 %
Financování škol	Finance od státu na pedagogické pracovníky na žáka ZŠ	○ ○ ○	49 987 Kč	44 479 Kč	51 023 Kč ↑ 42 431 Kč

Poznámky: Pokud je podíl dětí odcházejících na víceletá gymnázia větší než 10 %, pak hodnota Kam aspirovat je 10 %. Pokud je tento podíl nižší, pak hodnotu Kam aspirovat neuvádíme. Pro ukazatel o podílu nekvalifikované výuky počítáme hodnotu Kam aspirovat tak, že vybereme 5 ORP s nejnižším podílem nekvalifikované výuky v kraji a z nich určíme průměr. Některé ukazatele jsou kontextové, anebo u nich není jasné cíl, proto u nich hodnotu Kam aspirovat neuvádíme.

Charakteristiky ORP

ORP Svitavy leží v Pardubickém kraji a okrese Svitavy. Podle dat ČSÚ ke dni 31.12.2024 na území žije 30 775 obyvatel. Jedná se o střední ORP z hlediska počtu obyvatel. V ORP je celkově 21 mateřských škol (izo) s 1 003 žáky a 17 základních škol (izo) s 2 730 žáky. Mapa a tabulky níže poskytují detailnější pohled na území a strukturu škol a žáků.



Obyvatelstvo a obce

Obyvatelstvo a obce	
Počet obyvatel ORP Svitavy	30 775
Počet lidí, žijících ve městě Svitavy	16 073
Počet obcí	
- do 500 obyvatel	18
- s 501–1000 obyvatel	4
- s více než 1000 obyvateli	6
Počet obcí zřizujících školu	
- MŠ běžná	15
- ZŠ běžná	11
Průměrný počet základních škol na jednoho zřizovatele	1,45

Zdroj: ČSÚ, MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Školy, děti a žáci

Vzdělávání	Počet škol (izo)	Počet dětí/žáků ve školách
Mateřské školy	21	1 031
Základní školy běžné	16	2 688
Základní školy zřízené podle § 16 odst. 9 a speciální	1	80

Poznámky: Základní školy jsou rozděleny podle typu školy do tabulky takto: Pro každou školu (izo) zjistíme všechna místa školy (pizo) a jejich typy (B10, B16, B31). Pokud jedna škola (izo) obsahuje několik míst školy (pizo) s různými typy škol, pak je uvedena v tabulce v příslušném řádku, např. školu s místy školy typu B00 a B10 uvádíme v řádku s popiskem „Základní školy běžné s pracovišti nebo třídami ZŠ zřízené podle § 16 odst. 9“. Pokud má škola (izo) pouze jedno místo školy (pizo), pak je typ školy určen typem místa školy a škola tedy bude uvedena jako „ZŠ běžná“ i např. v případě, že jde o běžnou školu s několika speciálními třídami. Zdroj dat: rejstřík škol MŠMT.



a.

Sociální situace

a. Sociální situace

Sociální podmínky ovlivňují rozvoj regionu. Můžeme je rozdělit do dvou typů. Prvním je destabilizující chudoba, která úzce souvisí s exekucemi a bytovou nouzí rodin nebo životem v sociálně vyloučeném prostředí. Na výsledky vzdělávání má větší vliv než socioekonomická rozvinutost regionů. To je dáné celkově nižším vzděláním (málo lidí s maturitou) a dlouhodobě vyšší nezaměstnaností.

Na jaké otázky odpovídá tato kapitola?

- * Co je destabilizující chudoba a socioekonomická rozvinutost a jak souvisí se vzdělávacím neúspěchem?
- * Je ve Vašem ORP větším problémem destabilizující chudoba nebo nízká socioekonomická rozvinutost?
- * Jak se projevují a v jakých oblastech je nejvyšší potenciál na zlepšení?

Indexy

- * Destabilizující chudoba ○○●○○ / střední
- * Socioekonomická rozvinutost ●○○○○ / velmi nízká

Ukazatele a cíle

	Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Destabilizující chudoba	Rodiče v exekuci	○○○	9,7 %	9,7 %	6,1 % ↓
	Rodiče v mnohočetných exekucích	○○○	7,8 %	7,8 %	4,9 % ↓
	Děti v bytové nouzi (PAQ def.)	●●○	1,5 %	1,6 %	1,3 % ↓
	Dlouhodobá nezaměstnanost		1,6 %	1,9 %	1,8 %
	Rodiče bez středního vzdělání		6,6 %	6,9 %	6,0 %
	Podíl lidí v sociálně vyloučených lokalitách		0,3 %	0,5 %	1,0 %

	Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Socioekonomická rozvinutost	Zaměstnanost	49,4 %	49,2 %	50,9 %	
	Zaměstnanci s příjmy v nejvyšším kvintilu	13,1 %	16,0 %	19,9 %	
	Rodiče s vysokoškolským vzděláním	14,7 %	17,1 %	25,6 %	

Poznámky: Hodnota Kam aspirovat pro ukazatele o exekucích byla určena takto: ze sociálně podobných ORP bylo vybráno 5 takových, u kterých podíl osob v exekuci mezi roky 2017 až 2022 klesl nejvíce, z těchto procentuálních poklesů byl spočítán průměr. Hodnota Kam aspirovat odpovídá situaci, kdy by bylo v následujících letech dosaženo stejného poklesu z aktuální hodnoty. Do ukazatele Děti v bytové nouzi počítáme děti žijící na ubytovně, v azylovém domě, extrémně přelidněných bytech, opakovaně v bytech se smlouvou na 1-3 měsíce nebo v jiném nejistém bydlení. Některé ukazatele jsou kontextové, proto u nich hodnotu Kam aspirovat neuvedeme.

a1. Destabilizující chudoba

/1/ CO VYJADŘUJE?

Destabilizující chudoba se projevuje problémy jako jsou exekuce rodičů, bytová nouze dětí nebo bydlením rodin v sociálně vyloučených lokalitách.

/2/ PROČ JE DŮLEŽITÉ DESTABILIZUJÍCÍ CHUDOBU SLEDOVAT?

Silně souvisí se vzdělávací neúspěšností. Zásadně ovlivňuje životy rodin – rozpady rodin, vztahů, bezpečného prostředí, chudobu a nedostatek financí na vzdělávání dětí, stres, psychické a duševní problémy dětí, nízké aspirace.

/3/ NA CO SE PŘI INTERPRETACI DAT A GRAFŮ ZAMĚŘIT?

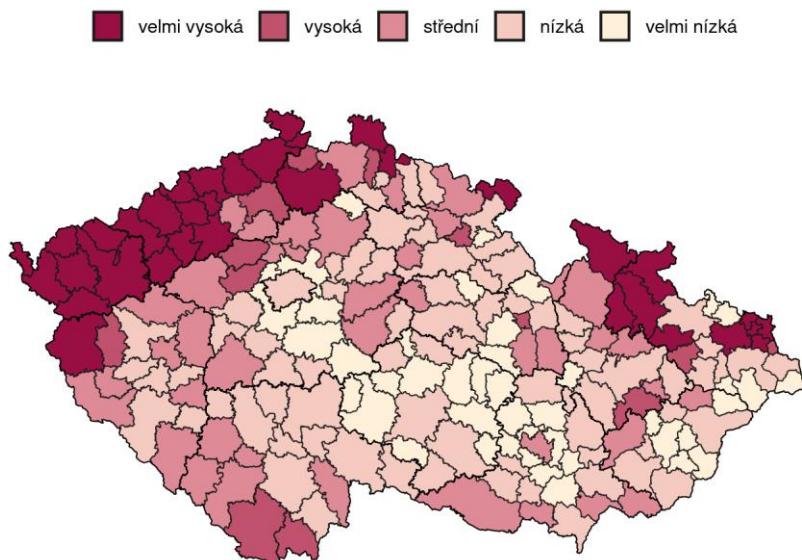
- Má moje ORP vysoké nebo velmi vysoké hodnoty destabilizující chudoby?
- Je hodnota v mé ORP vyšší než v okolních ORP nebo jedna z nejvyšších v rámci kraje?
- Kvůli čemu je vysoká/nízká – exekuce, bytová nouze, vyloučené lokality?

Jakými ukazateli se projevuje?

* Hlavní	rodiče v exekuci (2024)	mnohočetné exekuce (2024)	bytová nouze dětí (2022)
počet lidí ve vyloučených lokalitách (2015)			
* Doplňující	vymáhaná částka u exekvovaných (2024)	Děti v azylových domech; děti v neadekvátním bydlení (2022)	

Graf a1.a

Ohrožuje destabilizující chudoba rozvoj regionu a vzdělávání?

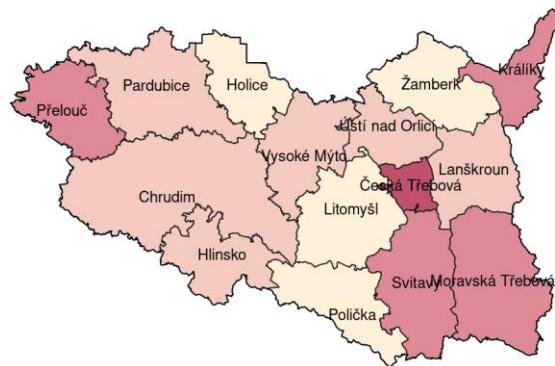


Poznámky: Výpočet z roku 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/socialni-problemy

Graf a1.b

Destabilizující chudoba v kraji

■ velmi vysoká ■ vysoká ■ střední ■ nízká ■ velmi nízká



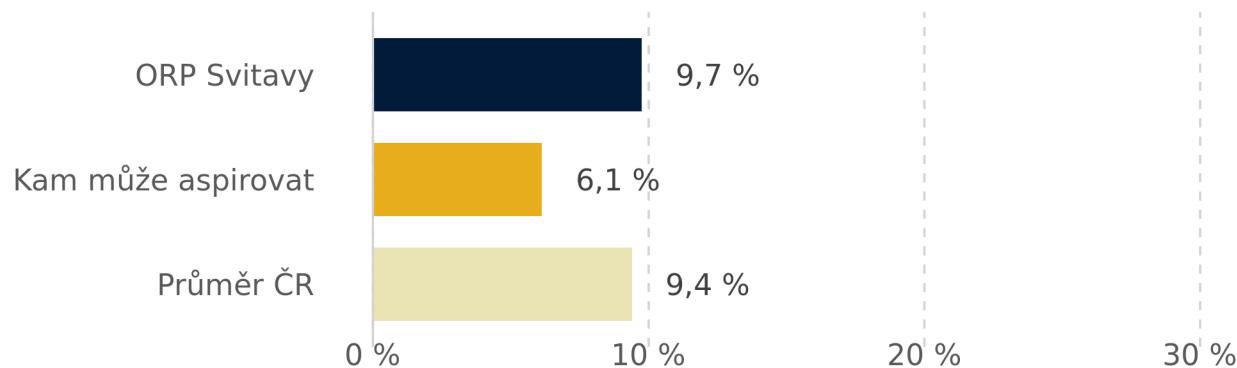
Poznámky: Výpočet z roku 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/socialni-problemy

Ukazatele a cíle**a1.1. Exekuce**

Exekuce nejenom silně souvisí s příjmy a chudobou ([studie PAQ](#)), ale zvyšují v rodinách stres a nejistotu. Hlavními ukazateli jsou podíl rodičů v exekuci a podíl rodičů s mnohočetnými exekucemi. Tyto ukazatele mají silný vztah s destabilizující chudobou a slabý se socioekonomickou rozvinutostí. Žáci z rodin s exekucí mohou postupně odpadávat ze vzdělávacího systému, protože nemají finance na pomůcky (psací potřeby, ale také např. brýle), obědy, soukromé doučování, školní akce, mimoškolní aktivity nebo přístup k IT technice.

V ORP Svitavy je **9,7 % rodičů** v exekuci, to představuje **808 lidí**.

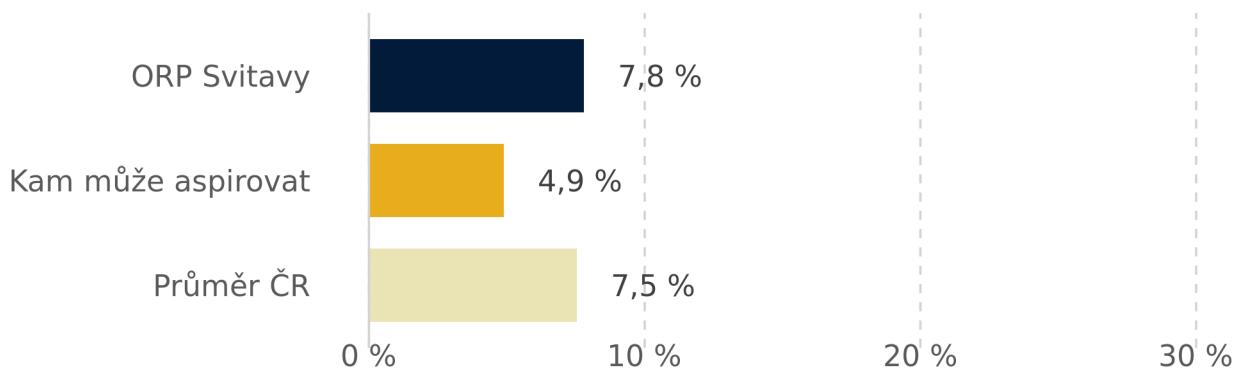
Graf a1.1.a

Jaká část rodičů je v exekuci?

Poznámky: Odhad podílu exekuovaných rodičů za rok 2024, z dat Exekutorské komory ČR, Českého statistického úřadu, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Graf a1.1.b

Jaká část rodičů má více než jednu exekuci?



Poznámky: Podíl rodičů s více než jednou exekucí za rok roku 2024 z dat Exekutorské komory ČR, Českého statistického úřadu, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Ukazatel děti v exekuci představuje ne tak rozšířený, ale závažný problém (viz [Za děti bez dluhů](#)). Tyto exekuce mohou zásadně ovlivnit vzdělávací dráhu a šanci na úspěch v životě dítěte. Výše vymáhané částky ukazuje průměrnou výši exekuce.

Tabulka a1.1.a

Doplňující ukazatele o exekucích

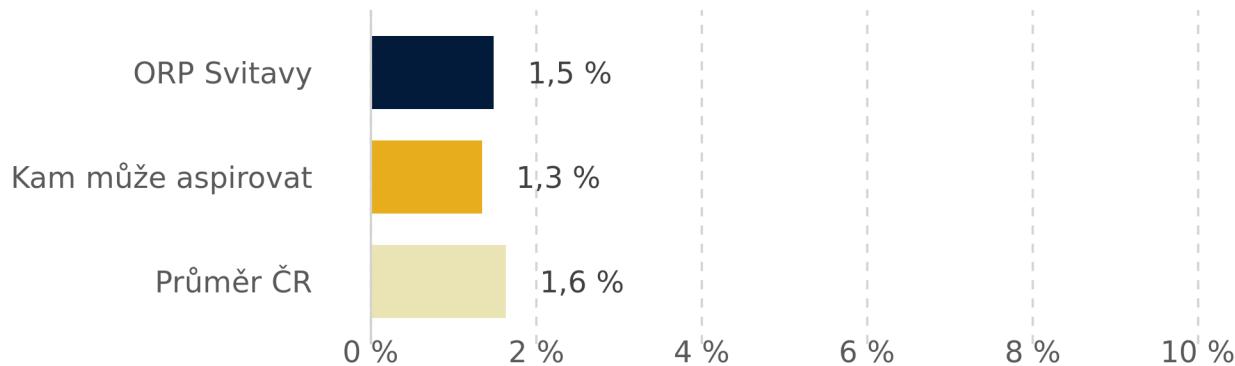
Sociální situace	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Děti v exekuci	0,1 %	0,08 %	0,0 % ↓	0,08 %
Průměrná vymáhaná částka na exekvovaného	905 519 Kč	850 319 Kč		1 010 736 Kč

Poznámky: Podíl dětí v exekuci za rok 2024 vyjadřuje podíl dětí do 19 let s alespoň jednou exekucí. Může se jednat o exekuce kvůli jiným členům rodiny nebo mohly vzniknout přímo chováním dětí (např. nezaplacené jízdné). Hodnota Kam aspirovat pro podíl dětí v exekuci je vždy 0. Výše průměrné částky je průměrná finanční výše na jednoho exekvovaného. Zdroj: Mapa exekucí, Český statistický úřad

a1.2. Bytová nouze

Bytová nouze zahrnuje děti, které žijí v nestabilním nebo neadekvátním bydlení, ať už na ubytovně, v azylovém domě, v přeplněném bytě nebo úplně bez střechy nad hlavou. Podobně, a možná ještě silněji než exekuce, zvyšuje v rodinách stres a nejistotu a znemožňuje dát dostatečnou pozornost vzdělávání dětí. Bytová nouze silně souvisí s destabilizující chudobou a slabě se socioekonomickou rozvinutostí. Jedná se o jednu z nejtěžších oblastí pro zlepšení vzhledem k nelehkému rozšírování obecných bytových fondů v zájmu znevýhodněných obyvatel, které není politicky populární, ale má prokazatelné výsledky (viz [Kadaň jako příklad dobré praxe](#)). V ORP Svitavy je **1,5 % dětí** v bytové nouzi, to představuje **85 dětí**.

Graf a1.2.a

Jaká část dětí žije v bytové nouzi?

Poznámky: Podíl dětí žijících bez střechy nad hlavou, na ubytovně, v azylovém domě nebo například v přelidněných bytech v roce 2021 a 2022. Zdroj: Platforma pro sociální bydlení, detailní podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Tabulka níže ukazuje rozpad typů bytové nouze, protože snižování každého typu vyžaduje jiný přístup. Více o možnostech řešení naleznete v sekci [Doporučení](#).

Tabulka a1.2.a

Informace o bytové nouzi v nižším dělení

Sociální situace	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Děti v azylových domech a ubytovnách	0,5 %	0,2 %	0,4 % ↓	0,2 %
Děti v extrémně přelidněných bytech	0,5 %	0,9 %	0,5 % ↓	0,7 %
Děti v bydlení s krátkými smlouvami	0,3 %	0,4 %	0,3 % ↓	0,6 %

Poznámky: Děti v nevhodných nebo přelidněných bytech – žijící ve vážně nevyhovujících bytech, kde chybějí základní služby a vybavení, anebo v nejistých podmínkách přechodného bydlení u příbuzných či známých v roce 2021 a 2022. Zdroj: Platforma pro sociální bydlení

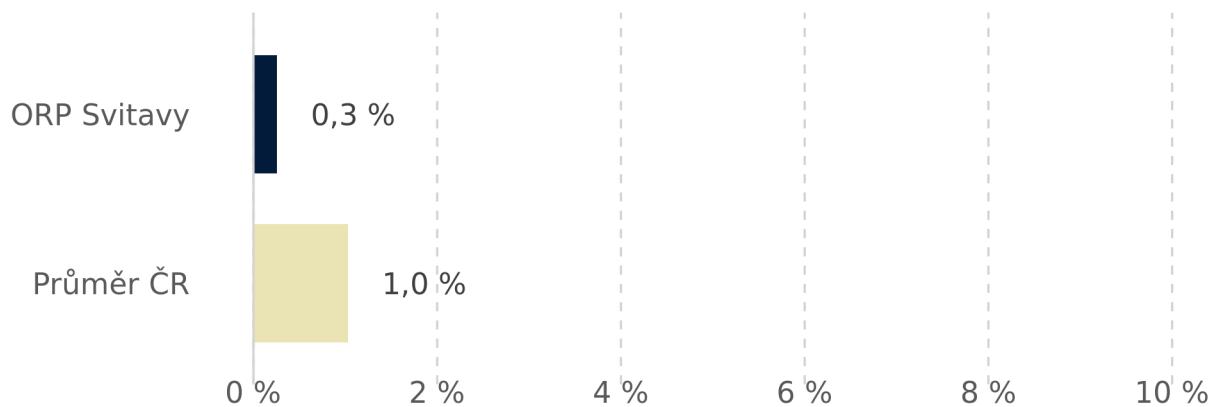
a1.3. Sociálně vyloučené lokality

Sociálně vyloučené lokality (SVL) jsou oblasti, ve kterých obyvatelé mají omezený přístup ke vzdělání, sociálním službám, na trh práce nebo mají omezené kontakty se sociálním okolím. U dětí to může vést k horšímu přístupu ke kvalitnímu vzdělání (někdy i k cílené segregaci) nebo nízkým vzdělávacím aspiracím kvůli méně podnětnému prostředí.

Jedná se data z roku 2015, novější nejsou v ČR k dispozici, což snižuje jejich vypovídající hodnotu. Ačkoliv se velikosti SVL v čase mění, pro identifikaci mikroregionů, v nichž se nacházejí SVL, jsou i tato starší data dostačující.

Graf a1.3.a

Kolik lidí žije v sociálně vyloučené lokalitě?



Poznámky: Podíl lidí, kteří žijí v sociálně vyloučené lokalitě. Za sociálně vyloučené lokality jsou považovány ty, kde dochází ke koncentraci více než 20 osob žijících v nevyhovujících podmínkách v roce 2015. Zdroj: GAC, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

a2. Socioekonomická rozvinutost

/ 1 / CO VYJADŘUJE?

Socioekonomická rozvinutost vychází z podílu lidí s vysokoškolským vzděláním, zaměstnanosti v regionu a podílu zaměstnanců v nejvyšším kvintilu podle výše mzdy.

/ 2 / PROČ JE DŮLEŽITÉ SOCIOEKONOMICKOU ROZVINUTOST SLEDOVAT?

Vyjadřuje příjmy, vzdělanostní strukturu a nezaměstnanost – tedy ekonomické příležitosti a lidský kapitál v dané oblasti. Nízká socioekonomická rozvinutost může naznačovat omezenou prosperitu a růst, ale nemusí se projevovat destabilizací rodin. Socioekonomická rozvinutost souvisí se vzdělávací neúspěšností méně než destabilizující chudoba.

/ 3 / NA CO SE PŘI INTERPRETACI DAT A GRAFŮ ZAMĚŘIT?

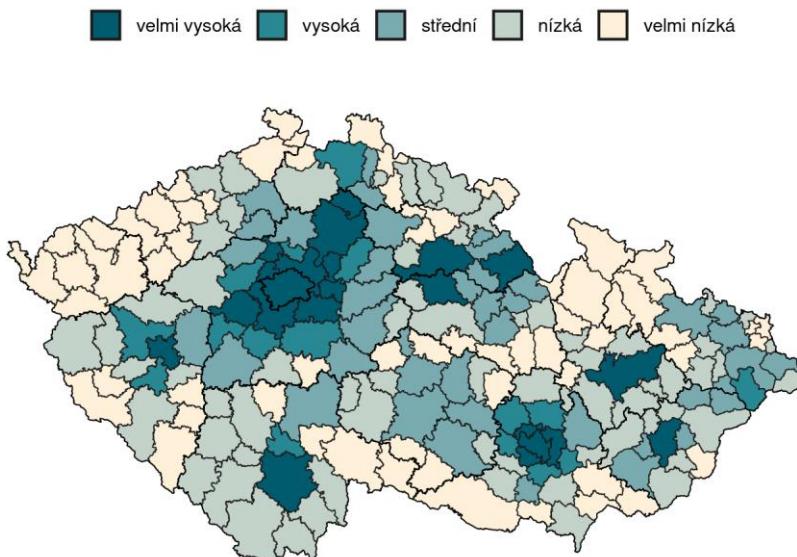
- Má moje ORP nízké nebo velmi nízké hodnoty socioekonomické rozvinutosti?
- Je nižší/vyšší než destabilizující chudoba?
- Je hodnota v mém ORP nižší než v okolních ORP nebo jedna z nejnižších v rámci kraje?
- Určuje hodnoty socioekonomické rozvinutosti více vzdělanostní struktura, nebo nezaměstnanost?

Související ukazatele

* Hlavní	zaměstnanost (2021)	rodiče s vysokoškolským vzděláním (2021)
	příjmy zaměstnanců (2021)	

Graf a2.a

Jakých hodnot dosahuje v území socioekonomická rozvinutost?

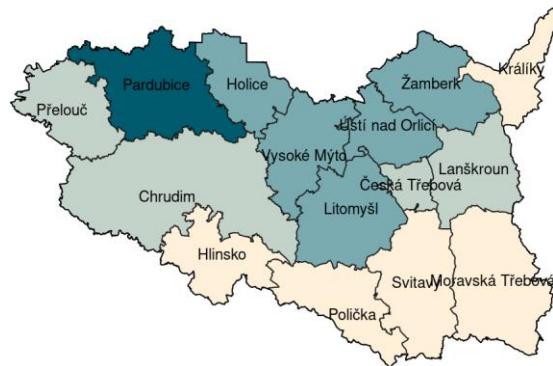


Poznámky: Výpočet z roku 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/socialni-problemy

Graf a2.b

Socioekonomická rozvinutost v kraji

■ velmi vysoká ■ vysoká ■ střední ■ nízká ■ velmi nízká



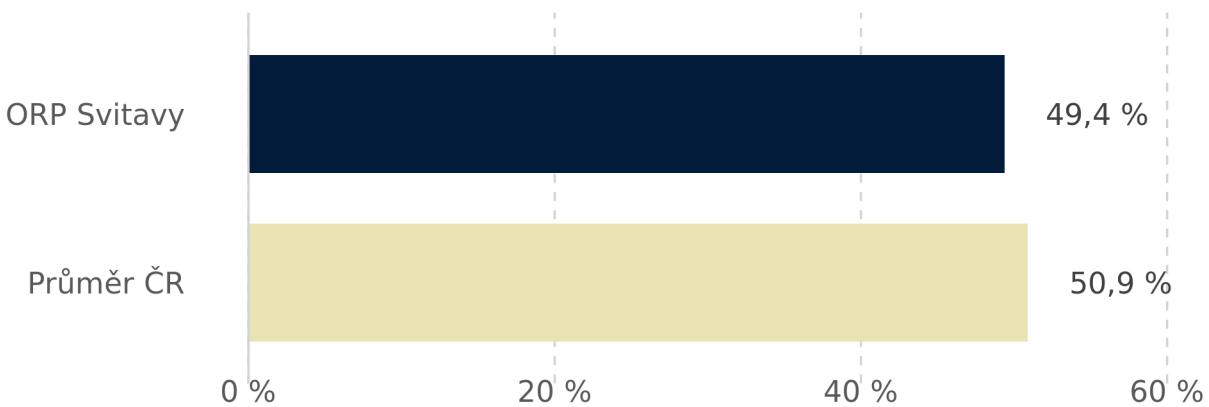
Poznámky: Výpočet z roku 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/socialni-problemy

a2.1. Zaměstnanost

Zaměstnanost odráží ekonomické možnosti a příležitosti regionu. Vzhledem k dlouhodobě nízké nezaměstnanosti vyjadřuje především ekonomické uplatnění lidí s nižšími kompetencemi. Zaměstnanost silně souvisí se socioekonomickou rozvinutostí a méně s destabilizující chudobou.

Graf a2.1.a

Jaká je na území ORP zaměstnanost?

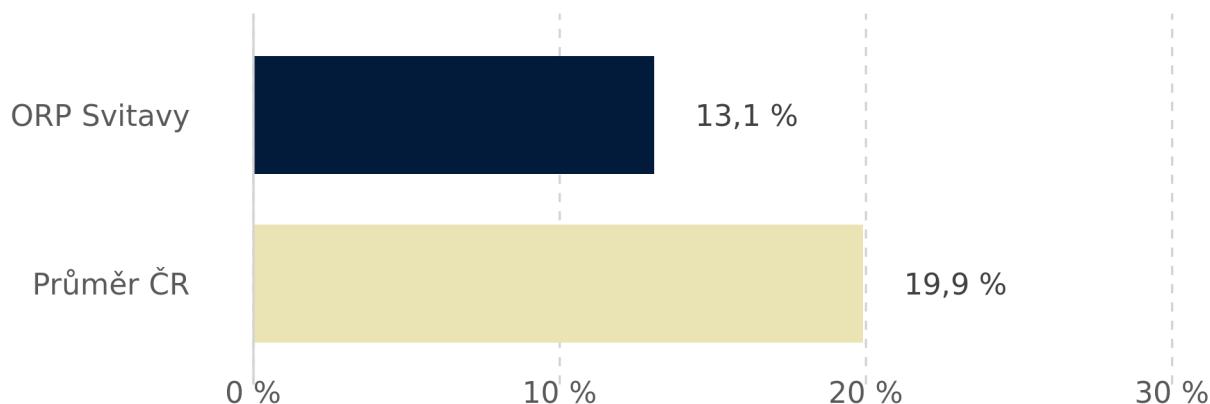


Poznámky: Podíl zaměstnaných obyvatel z celkového počtu obyvatel se zjištěnou ekonomickou aktivitou. Zdroj: SLDB 2021, ČSÚ, podrobnější zobrazení na datapag.cz

a2.2. Příjmy zaměstnanců

Příjmy ukazují ekonomickou situaci lidí v regionu. Vyjadřujeme je pomocí podílu zaměstnanců v nejvyšším kvintilu příjmů. Indikátorem o příjmech tedy míříme na vyšší část příjmové distribuce, abychom doplnili plastický obraz ekonomického potenciálu, protože nezaměstnanost míří spíše na část domácností na spodní části příjmové distribuce.

Graf a2.2.a

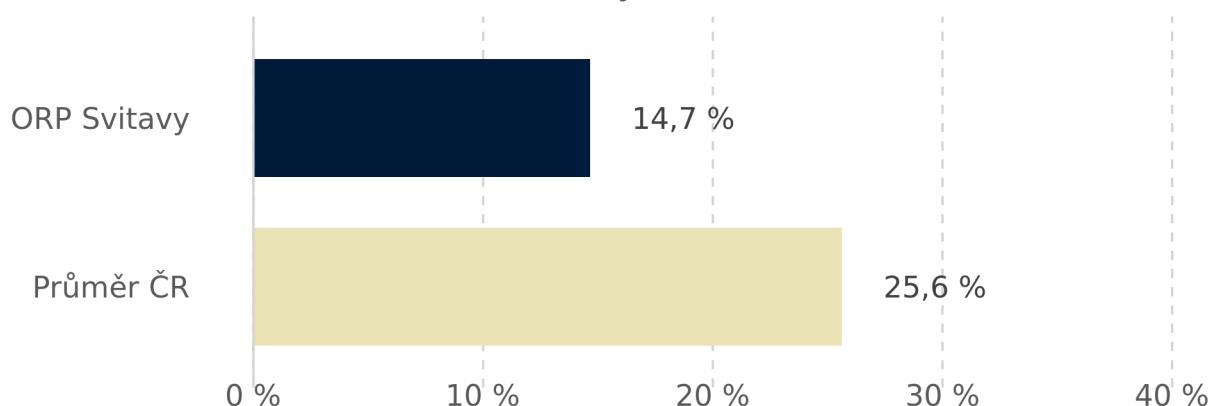
Jaká část zaměstnanců v ORP patří mezi pětinu zaměstnanců s nejvyššími příjmy v ČR?

Poznámky: Procentuální podíl zaměstnanců v nejvyšší pětině podle příjmů ze zaměstnání. Zdroj: ČSSZ 2021, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

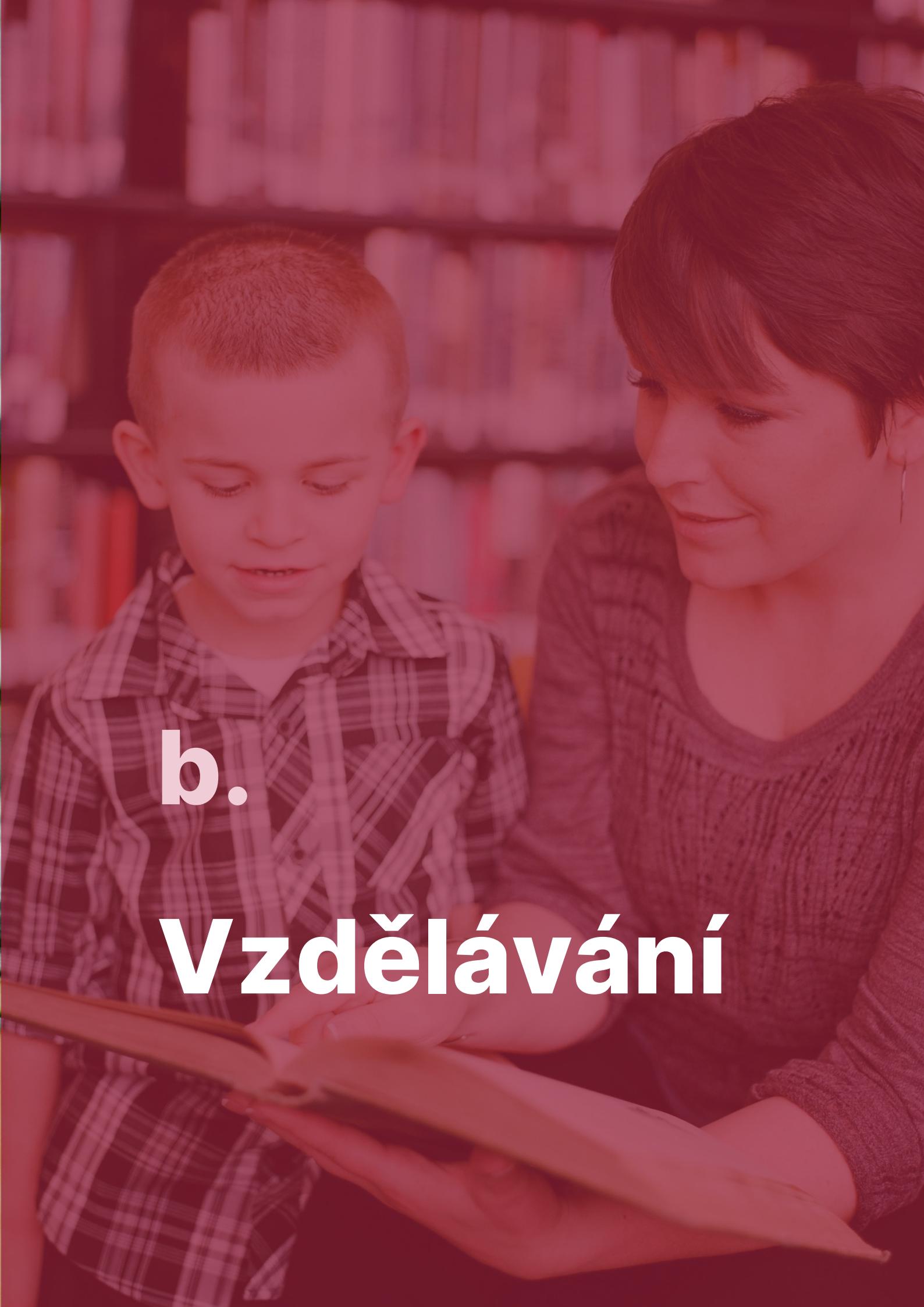
a2.3. Vzdělanostní struktura – vysokoškolské vzdělání

Vysokoškolské vzdělání je ukazatelem, nakolik mají lidé z území potenciál a podmínky projít vzdělávacím systémem až do jeho nejvyšších pater. Zároveň zobrazuje, jak moc je region pro vysokoškoláky atraktivní z hlediska pracovních možností. Regiony, ve kterých je velmi málo příležitostí, ať už kvůli struktuře lokální ekonomiky, místu nebo regionálním politikám, čelí více odlivu lidí s vysokým vzděláním do jiných míst v ČR. Struktura obyvatel se následně promítá do struktury žáků. Vzdělanostní struktura silně souvisí se socioekonomickou rozvinutostí a slabě s destabilizující chudobou.

Graf a2.2.a

Jaká část lidí ve věku 30–49 let má dokončené vysokoškolské vzdělání?

Poznámky: Procentuální podíl obyvatel ORP ve věku 30–49 let, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání. Zdroj: ČSÚ Sčítání lidu 2021, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

A close-up photograph of a young boy with short, light-colored hair and a woman with shoulder-length dark hair. They are both looking down at a tablet device held by the woman. The boy is wearing a plaid shirt. The background is slightly blurred, showing what appears to be a library or bookstore setting with bookshelves.

b.

Vzdělávání

b. Vzdělávání

Vzdělání zásadně ovlivňuje možnost úspěchu v dospělosti, a to nejen z pohledu uplatnění na trhu práce, ale také zdraví, sociálního statusu nebo zapojení do života obce a občanské společnosti. Člověk se základním vzděláním má pouze 20% šanci na nadprůměrný příjem, zatímco vysokoškolsky vzdělaný má 70% šanci. V Česku ovšem vzdělávání nedostatečně pomáhá znevýhodněným dětem, čímž se reprodukuje chudoba mezi generacemi. Neméně důležité je ovšem rozvíjet potenciál všech dětí včetně těch velmi nadaných. V jakém stavu je vzdělávání ve Vašem regionu a pomáhá dobře rozvíjet potenciál všech dětí?

Na jaké otázky odpovídá tato kapitola?

- * Je v regionu problémem vzdělávací neúspěšnost?
- * Vyskytuje se v ORP nadměrně projevy vzdělávací neúspěšnosti jako propadání nebo nedokončování základního vzdělávání?
- * Pomáhá vzdělávání rozvíjet žáky tak, že mají vysoké výsledky včetně těch excelentních? Projevuje se to také při přijímacím řízení na střední školy?

Indexy

- | | | |
|---|------------------------|-----------------|
| * | Vzdělávací neúspěšnost | ○○●○○ / střední |
| * | Výsledky testování | ○●○○○ / slabé |

Ukazatele a cíle

	Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Vzdělávací neúspěšnost	Nedokončování ZŠ	○○○	3,2 %	3,8 %	3,0 % ↓
	Opakování ročníku ZŠ	●○○	0,8 %	0,6 %	0,5 % ↓
	Neprospívání v ZŠ	○○○	1,5 %	1,5 %	1,1 % ↓
	Absence v ZŠ	●●○	92,2 h	95,7 h	80,6 h ↓
	Dodatečné odklady		0,5 %		0,5 %
	Opakování ročníku v 1. třídě		1,0 %	1,1 %	1,0 %

	Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Výsledky testování	Žáci 9. tříd s percentilem nad 50 v JPZ a žáci na VG	○ ○ ○	46,1 %	31,6 %	46,1 % ↑
	Žáci 9. tříd v 1. kategorii testování ČŠI	○ ○ ○	16,5 %	14,3 %	21,8 % ↑
	Žáci 9. tříd v 4. kategorii testování ČŠI	● ○ ○	20,8 %	28,4 %	18,7 % ↓
	Žáci 5. tříd v 1. kategorii testování ČŠI	● ○ ○	10,9 %	12,6 %	16,7 % ↑
	Žáci 5. tříd v 4. kategorii testování ČŠI	● ● ●	30,4 %	25,2 %	18,5 % ↓

b1. Vzdělávací neúspěšnost

/ 1 / CO VYJADŘUJE?

Vzdělávací neúspěšnost se projevuje neprospíváním, opakováním ročníku, nedokončováním základního vzdělání nebo absencemi. Tyto čtyři ukazatele jsou různé projevy jednoho problému – vzdělávací neúspěšnosti. Vyjadřujeme je proto v jednom ukazateli.

/ 2 / PROČ JE DŮLEŽITÉ VZDĚLÁVACÍ NEÚSPĚŠNOST SLEDOVAT?

Vzdělávací neúspěšnost postihuje nejzávažnější vzdělávací problémy. Ty často končí nedosažením středního vzdělání, neúspěchem na pracovním trhu a chudobou či sociálním vyloučením.

/ 3 / NA CO SE PŘI INTERPRETACI DAT A GRAFŮ ZAMĚŘIT?

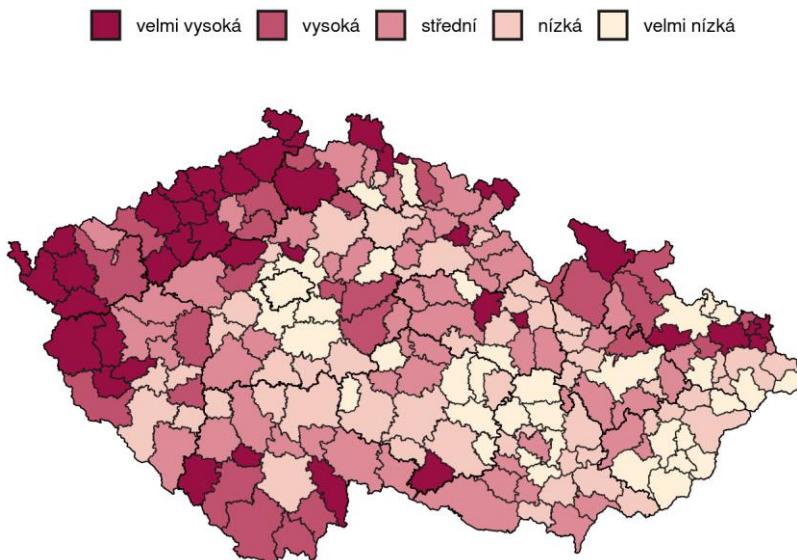
- Má moje ORP vysoké nebo velmi vysoké hodnoty vzdělávací neúspěšnosti?
- Je v ORP vysoký podíl žáků s nejzávažnějšími projevy neúspěchu – opakováním ročníku a nedokončováním ZV?
- Jaký je vztah se sociálními problémy?
- Na jaké oblasti je dobré se zaměřit u zřizovatele a škol, aby se vytvořila síť pro zachycování vzdělávacího neúspěchu?

Související ukazatele

* Hlavní	nedokončování základního vzdělání (2019-2023)	opakování ročníku (2020-2024)
	neprospívání na ZŠ (2014-2022)	Absence (2014-2022)
* Doplňující	ukončení povinné školní docházky v 7. a 8. ročníku (2019-2023), dodatečné odklady (2019-2023), opakování ročníku v 1. ročníku (2020-2024)	

Graf b1.a

Jak je v ORP vysoká vzdělávací neúspěšnost?

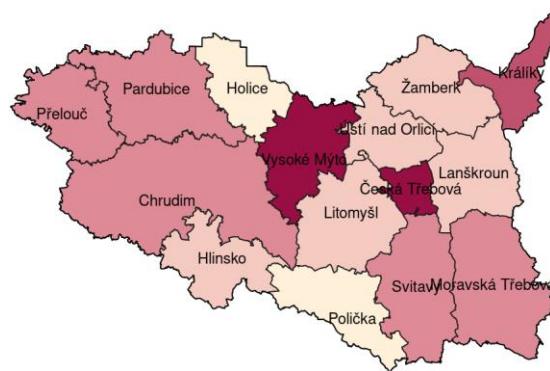


Poznámky: Vzdělávací neúspěšnost kombinuje nedokončování ZŠ, neprospívání, opakování ročníku a absence na ZŠ a je to verze vypočítaná v roce 2025. Nedokončování ZŠ je průměr za roky 2019/2020 až 2023/2024, opakování ročníku je průměr za roky 2020/2021 až 2024/2025, neprospívání a absence obsahuje data ČŠI z let 2014/2015 až 2022/2023, Zdroj: MŠMT, ČŠI, PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/vzdelavaci-vysledky

Graf b1.b

Vzdělávací neúspěšnost v kraji

■ velmi vysoká ■ vysoká ■ střední ■ nízká ■ velmi nízká



Poznámky: Vzdělávací neúspěšnost kombinuje nedokončování ZŠ, neprospívání, opakování ročníku a absence na ZŠ a je to verze vypočítaná v roce 2025. Nedokončování ZŠ je průměr za roky 2019/2020 až 2023/2024, opakování ročníku je průměr za roky 2020/2021 až 2024/2025, neprospívání a absence obsahuje data ČŠI z let 2014/2015 až 2022/2023, Zdroj: MŠMT, ČŠI, PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/vzdelavaci-vysledky

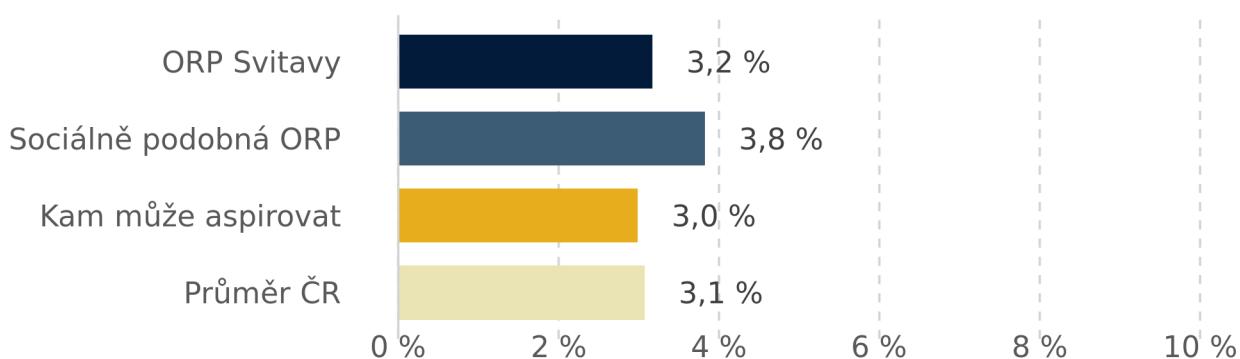
Ukazatele a cíle

Nedokončování základního vzdělání je jeden z nejzávažnějších projevů vzdělávacího neúspěchu. Žák sice může pokračovat ve studiu na střední škole, ovšem v omezeném množství oborů, přičemž se to děje málokdy. Většinou končí bez jakéhokoliv vzdělání, což mu významně omezuje možnost ucházet se o řadu povolání nebo se účastnit rekvalifikačních kurzů. Lidé bez základního vzdělání jsou často příjemci sociálních dávek a mají vyšší pravděpodobnost zapojení se do kriminality a další patologických jevů. Omezení nedokončování základního vzdělání je tak velmi prospěšné nejen pro dané žáky, ale i pro společnost.

V ORP Svitavy nedokončilo ve školních letech 2019/2020-2023/2024 základní vzdělání v průměru **3,2 % dětí**, to představuje v každém školním roce průměrně **11 dětí**.

Graf b1.c

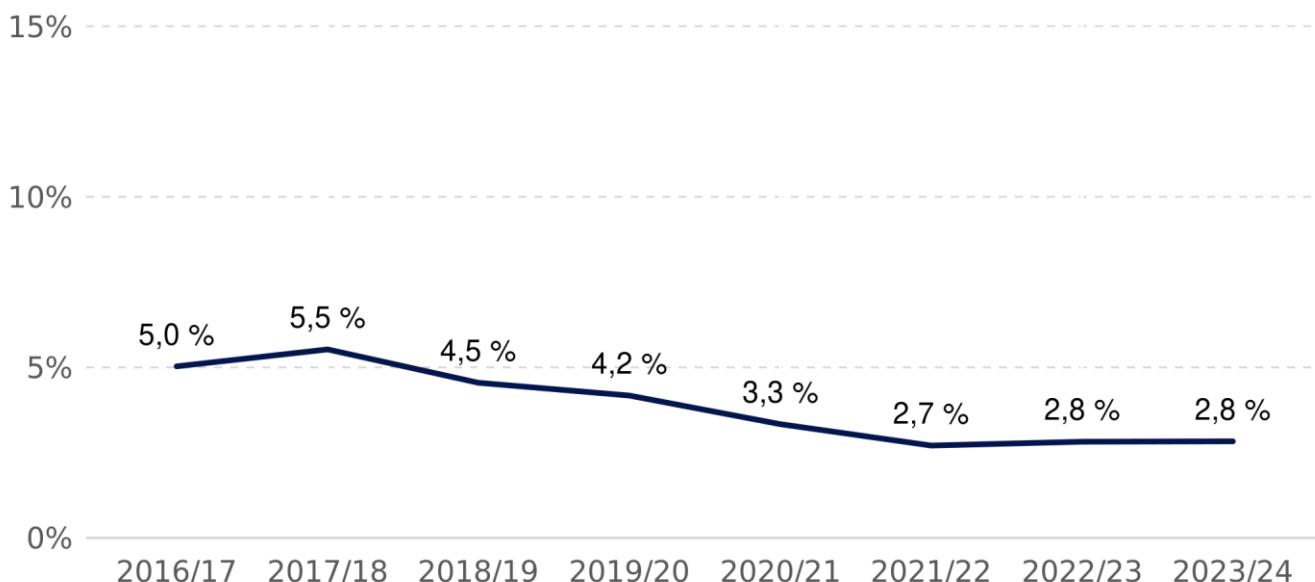
Kolik žáků nedokončí základní vzdělání?



Poznámky: Procentuální podíl žáků z ORP, kteří ukončili povinnou školní docházku dříve než v 9. ročníku ze všech žáků, kteří v daném roce a ORP ukončili povinnou školní docházku. To zahrnuje žáky v běžných (včetně víceletých gymnázií) a speciálních třídách běžných škol a škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona. Průměr za školní roky 2019/2020 až 2023/2024. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Graf b1.d

Vývoj nedokončování základního vzdělání mezi lety 2017-2024



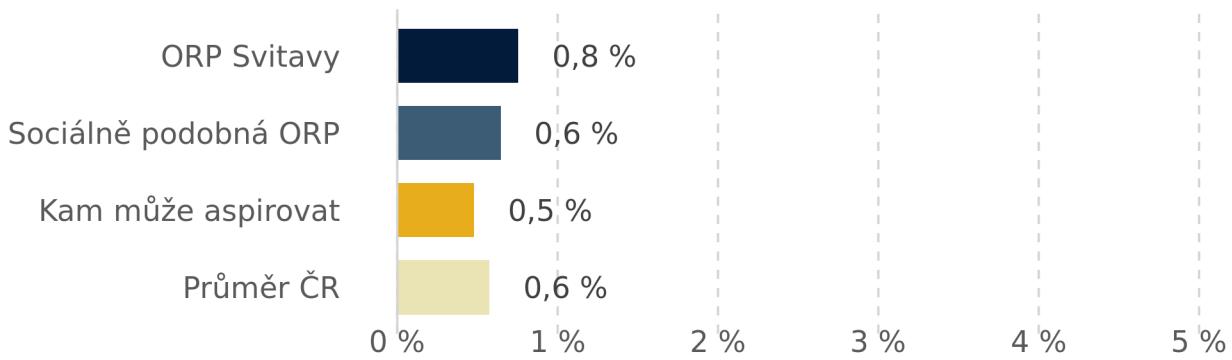
Poznámky: Procentuální podíl žáků z ORP, kteří ukončili povinnou školní docházku dříve než v 9. ročníku ze všech žáků, kteří v daném roce a ORP ukončili povinnou školní docházku. To zahrnuje žáky v běžných (včetně víceletých gymnázií) a speciálních třídách běžných škol a škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona. Vývoj za školní roky 2016/2017 až 2023/2024 Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Neprospívání je situace, kdy žák dostane na konci roku nedostatečnou. To nemusí nutně vyústit k **opakování ročníku**, pokud žák nepropadne z více než dvou předmětů a uspěje v opravných zkouškách. Školy používají neprospívání i opakování ročníku jako nástroj, když žák nezvládne splnit povinné výstupy a často mu/jí chtějí dát prostor si osvojit učivo opakovaně. Otázkou zůstává, zda existuje šance, že bude takový signál přijat podle úmyslu školy, nebo dojde k další frustraci žáka, rodiny i učitelů a nebylo by proto vhodnější a efektivnější zvolit jinou intervenci v podobě doučování, snížení výstupů, zintenzivnění podpůrných opatření nebo jiných kroků.

Odborná literatura analyzuje typicky dopad **opakování ročníků** na motivaci a vzdělávací výsledky. Ten je často opačný než zamýšlený ([Deming 2019](#)). Vede k demotivaci ([Straková a Simonová 2020](#)) a nevede ke zlepšeným výsledkům. Obecně se opakování ročníku neukazuje jako efektivní nástroj, což podporují i příklady z praxe úspěšných škol ([ČŠI 2020](#), [ČŠI 2021](#), [Krnov](#)). Snižování neprospívání i opakování ročníku proto zařazujeme jako jeden z hlavních indikátorů zlepšení vzdělávací neúspěšnosti.

Graf b1.e

Kolik žáků na ZŠ opakuje ročník?

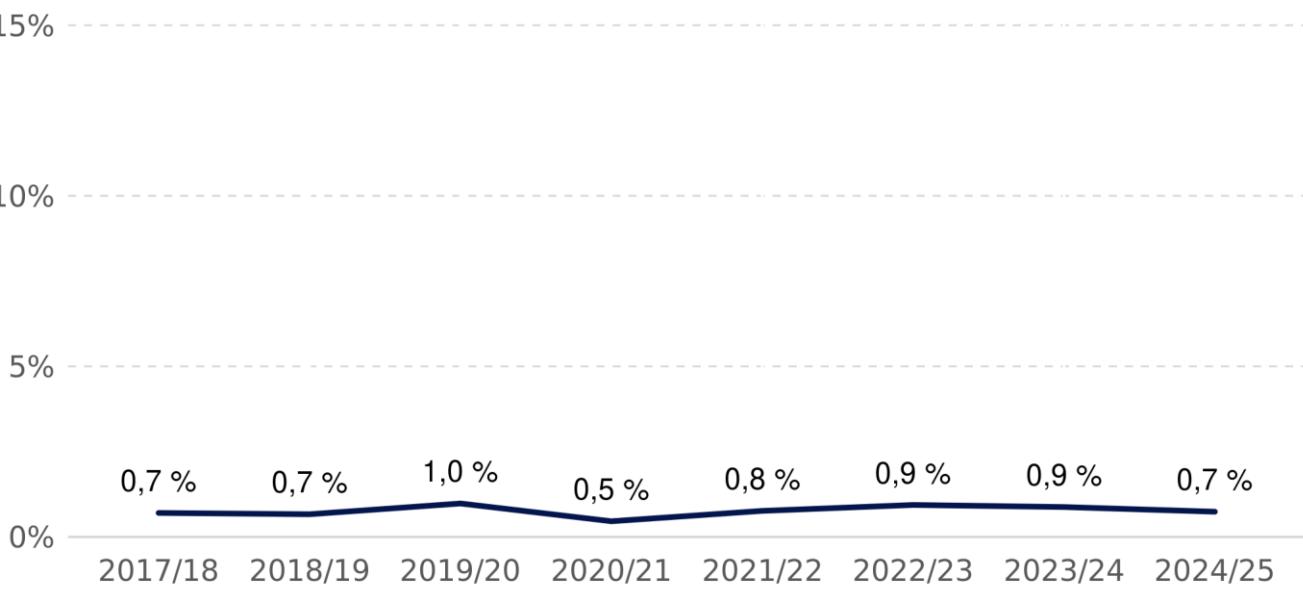


Poznámky: Procentuální podíl žáků ZŠ z ORP, kteří opakovali ročník. To zahrnuje žáky v běžných třídách a speciálních třídách běžných škol a škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona. Průměr za školní roky 2020/21-2024/25. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

V ORP Svitavy opakovalo ročník ve školních letech 2020/2021-2024/2025 v průměru **0,8 % žáků**, to představuje v každém školním roce průměrně **21 žáků**.

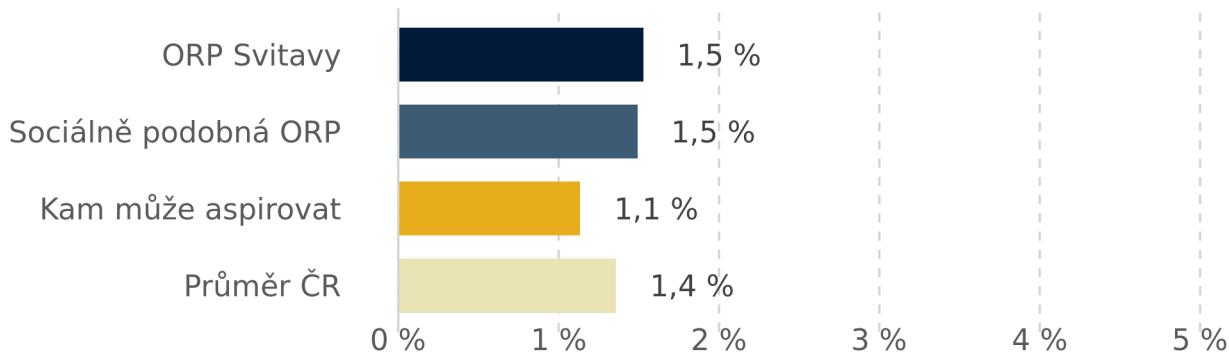
Graf b1.f

Vývoj opakování ročníku mezi lety 2018-2025



Poznámky: Procentuální podíl žáků ZŠ z ORP, kteří opakovali ročník. To zahrnuje žáky v běžných třídách (včetně víceletých gymnázií) a speciálních třídách běžných škol a škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona. Vývoj za školní roky 2017/2018 až 2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Graf b1.g

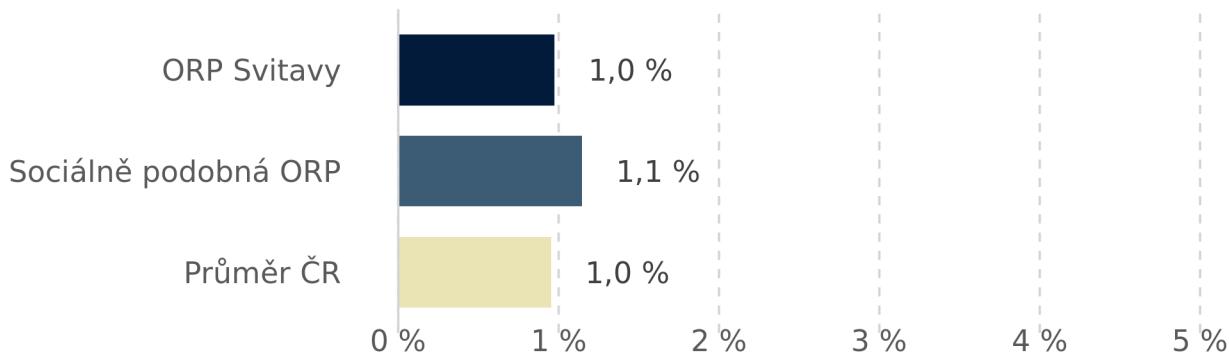
Kolik žáků na ZŠ neprospívá?

Poznámky: Procentuální podíl žáků ZŠ, kteří na konci školního roku obdrželi na vysvědčení hodnocení „neprospěl/a“ z počtu všech žáků navštěvujících základní školu v ORP. Data ČŠI z let 2014/2015 až 2022/2023. Zdroj: Česká školní inspekce, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Opakování první třídy je indikátorem, že nefungují mechanismy, které mají dítě připravit na základní školu a následně jej v základní škole podpořit. Nejohroženější skupinou jsou sociálně znevýhodněné děti, protože nastupují pozdě do mateřských škol (neinformovanost rodičů, obavy rodičů ze školy, nevědomost rodičů, že do školky může chodit dítě, pokud mají exekuce) a na základních školách následně ztrácí. Prevenci vůči nedostatečné připravenosti v první třídě je včasný nástup ohrožených dětí do mateřské školy za spolupráce sociálně aktivizačních služeb nebo školních asistentů ([MŠ Špálova](#), [Tady a Ted Plzeň](#)).

Od 1. září 2026 bude opakování v první třídě možné pouze v případě, že zdravotní stav žáka v průběhu 1. ročníku neumožnuje jeho účast ve vyučování (pro opakování školního roku 2025/26 uvedené omezení ještě neplatí). Od 1. září 2025 se také ruší dodatečné odklady, které umožňovaly návrat dítěte ze základní do mateřské školy.

Graf b1.h

Kolik žáků na ZŠ opakuje první ročník?

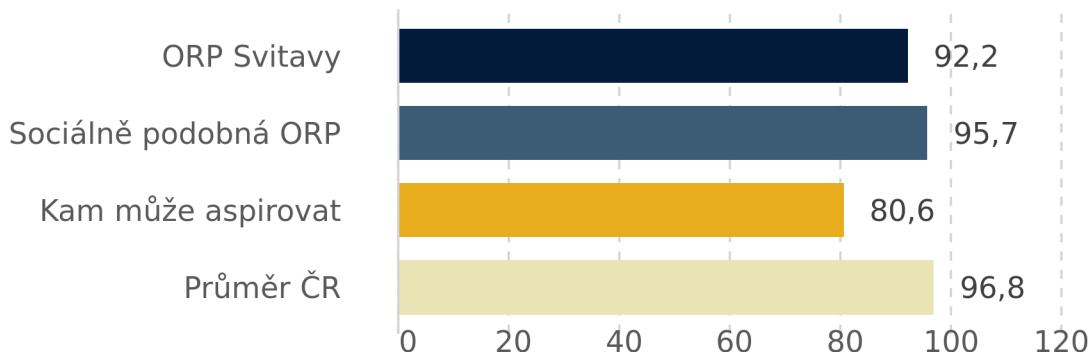
Poznámky: Procentuální podíl žáků ZŠ, kteří opakují 1. ročník, mezi všemi žáky 1. ročníků, průměr za školní roky 2020/21-2024/25. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Absence jsou silný prediktor dalšího vzdělávacího neúspěchu (kapitola 3.B [PAO a IDEA 2020](#), zahraniční evidence [studie 1](#), [studie 2](#)). Vedou k zaostávání žáka a často k propadání nebo k předčasným odchodem. Kromě toho se častěji jedná o žáky z rodin s nízkým socioekonomickým zázemím a podporou. Zdrojem absencí není jenom nemocnost, ale může souviset s obtížnou sociální situací rodiny, nízkou motivací, duševním zdravím nebo

například šikanou. Sekce Doporučení dokumentuje, že existuje řada opatření, které mohou absence (omluvené i neomluvené hodiny) efektivně snižovat.

Graf b1.i

Kolik hodin žáci v průměru zameškají hodin za jeden školní rok?



Poznámky: Průměrný počet zameškaných hodin na jednoho žáka základní školy v ORP. Počítají se jak omluvené, tak neomluvené zameškané hodiny. Data ČŠI z let 2014/2015 až 2022/2023. Zdroj: Česká školní inspekce, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Doplňující indikátory rozvíjí ukazatele ohledně nedokončování základního vzdělání.

Tabulka b1.j

Doplňující indikátory vzdělávacího neúspěchu

Vzdělávací problémy	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Ukončení PŠD v 7. třídě	0,4 %	0,5 %	0,2 % ↓	0,5 %
Ukončení PŠD v 8. třídě	2,8 %	3,3 %	2,6 % ↓	2,6 %

Zdroj: MŠMT (ukončení PŠD v 7. a 8. třídě (výkaz o ZŠ – M03 – školní roky 2019/2020 až 2023/2024)), podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Sociálně aktivizační služby (SAS) a Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM) zastávají důležitou roli ve snižování vzdělávacího neúspěchu.

1. Pomáhají předcházet vzdělávacímu neúspěchu při včasném zachycení problému. SAS poskytují služby typu posilování rodičovských kompetencí, předškolní kluby, komunikace s úřady, pomoc se zajištěním školních pomůcek, obědů zdarma apod. NZDM jsou aktivní v doučování, kariérovém poradenství, primární prevenci nebo volnočasových aktivitách.
2. Mohou převzít zakázku na řešení vzdělávacího neúspěchu, jež se u dítěte a rodiny identifikuje. OSPOD koordinuje postup pomocí individuálního plánu, může vymáhat některá opatření, ale velká část činností zůstává na ostatních aktérech včetně SAS. Samozřejmě škola i OSPOD se na zlepšení situace podílí, ale jejich práce není a ani nemůže být soustředěna na dlouhodobou péči spojenou s několikahodinovými intervencemi v rodině (doučování, mentoring, rodičovské kompetence) nebo v řešení individuálních potřeb dětí (dopravázení do pedagogicko-psychologické poradny).

Sociální služby pro snižování vzdělávacího neúspěchu nemusí být ve všech územích dostupné tak, jak by školy, rodiny a obce potřebovaly. Je důležité sledovat potřebnost podle sociálních podmínek (chudoba rodičů) i vzdělávací neúspěšnosti (stížnosti škol na záškoláctví, špatné výsledky znevýhodněných dětí). Zřízení nové sociální služby nebo rozšíření působnosti blízkých sociálních služeb na vaše území není jednoduchá práce, ale dlouhodobě se vyplatí, protože se uvolní ruce učitelům i úřadům a do území přijdou nové kapacity pro řešení problémů.

Tabulka b1.k

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež na vašem území

Druh služby	Zařízení	Obec	Poskytovatel
NZDM	Nízkoprahový klub Díra	Svitavy	Bonanza Vendolí, z.ú.
NZDM	Prevence s Bonanzou	Vendolí	Bonanza Vendolí, z.ú.
SAS	Drž se na uzdě - ambulantní služby pro rodiny	Svitavy	Bonanza Vendolí, z.ú.
SAS	Mentorská asistence	Svitavy	Bonanza Vendolí, z.ú.
SAS	Šance pro rodinu	Svitavy	Charita Moravská Třebová
SAS	Drž se na uzdě -Výcvik sociálních dovedností	Vendolí	Bonanza Vendolí, z.ú.

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb od MPSV (<https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb>), březen 2025.

b2. Výsledky testování

/1/ CO VYJADŘUJÍ?

Výsledky testování se skládají z výsledků zjišťování ČŠI v 5. a 9. třídách v roce 2022 a výsledků žáků u jednotné přijímací zkoušky (JPZ) v roce 2024. Výsledky testování kombinují podíl žáků s percentilem nad 50 u jednotné přijímací zkoušky a ve spodní a horní pětině výsledků testování ČŠI.

/2/ PROČ JE DŮLEŽITÉ VÝSLEDKY TESTOVÁNÍ SLEDOVAT?

Výsledky testování ukazují, jak se daří v mikroregionu zlepšovat výsledky žáků. Tím, že se sledují jak výsledky v nejlepší i nejhorší kategorii, index zachycuje výsledky v celém spektru. Testování ČŠI ověřuje naplňování výstupů rámcových vzdělávacích programů, zatímco JPZ testuje jinou kombinaci znalostí a kompetencí. Ukazatel tak robustně zachycuje výsledky v testech.

/3/ NA CO SE PŘI INTERPRETACI DAT A GRAFŮ ZAMĚŘIT?

- e. Jaká je hodnota výsledků testování?
- f. Liší se výsledky v horní a dolní části výsledků žáků?
- g. Liší se výsledky žáků v testování ČŠI a v JPZ?

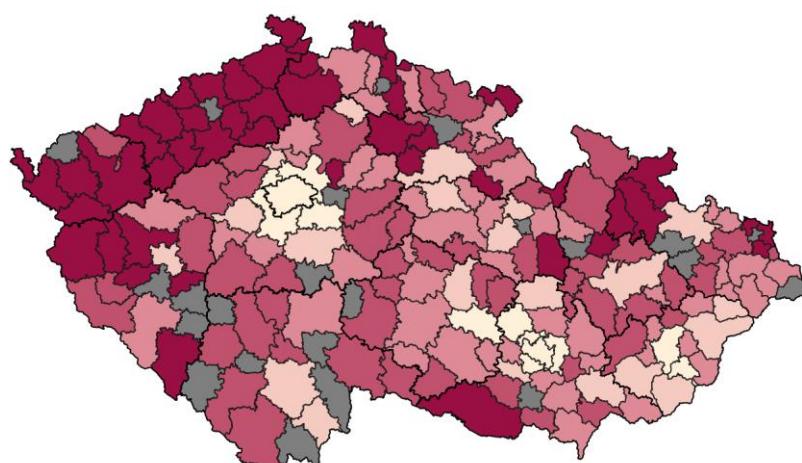
Související ukazatele

* Hlavní	Podíl žáků s percentilem nad 50 v JPZ (2024)	Podíl žáků v nejhorší kategorii testování ČŠI v 5. ročnících (2022)	Podíl žáků v nejhorší kategorii testování ČŠI v 9. ročnících (2022)
* Doplňující	Kolik žáků si podalo přihlášku na maturitní obor (2024)	Kolik žáků si podalo přihlášku na všeobecný maturitní obor (2024)	Kolik žáků bylo přijato na maturitní a všeobecný maturitní obor (2024)

Graf b2.a

Jak jsou v ORP vysoké výsledky testování?

 velmi dobré dobré průměrné slabé velmi slabé

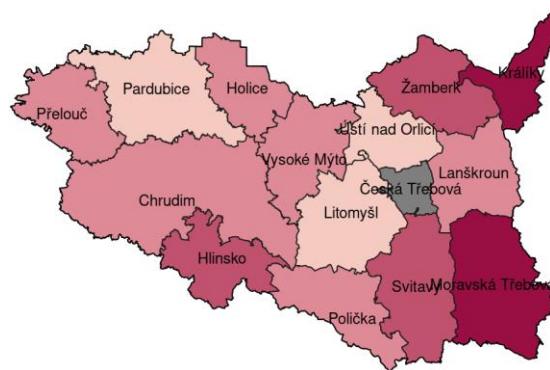


Poznámky: Výsledky testování kombinují výsledky v testování v 5. a 9. třídách ČŠI v roce 2022 a výsledky v jednotně přijímací zkoušce (2024). Jedná se o verzi indexu z roku 2025. Zdroj: ČŠI, CZVV a PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/vzdelavaci-vysledky

Graf b2.b

Výsledky testování v kraji





Poznámky: Výsledky testování kombinují výsledky v testování v 5. a 9. třídách ČŠI v roce 2022 a výsledky v jednotně přijímací zkoušce (2024). Jedná se o verzi indexu z roku 2025. Zdroj: ČŠI, CZVV a PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/vzdelavaci-vysledky

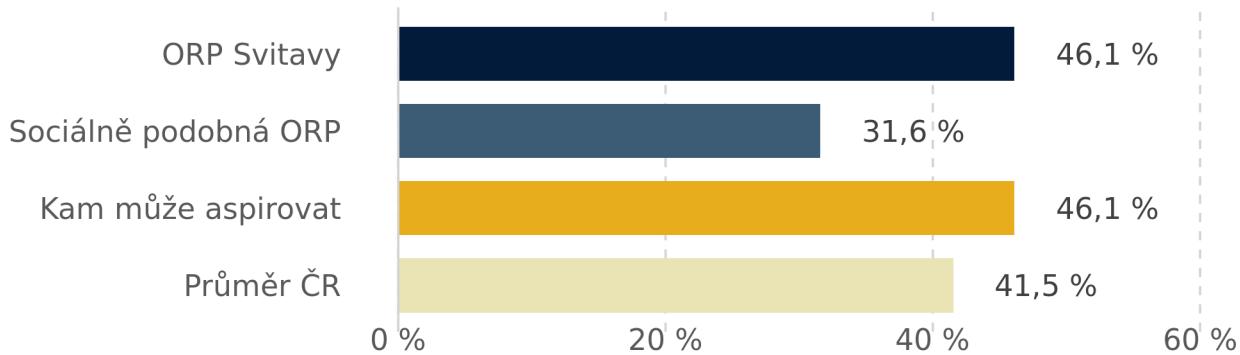
Index neuvádíme pro ORP s méně než 250 testovanými žáky a zároveň s účastí v testování ČŠI menší než 50 % ze všech žáků daných tříd. V takovém případě by hodnoty indexu nebyly vypovídající.

Ukazatele a cíle

Přijímací zkoušky na střední školy (JPZ) ovlivňují podobu výuky na druhém stupni a determinují přípravu žáků. Testy se konají z českého jazyka a matematiky a jsou podle specifikace CZVV koncipovány podle rámkových vzdělávacích programů (RVP). Jejich cílem má být ověřovat znalosti a dovednosti u žáků, kteří se jich účastní (JPZ se v průměru za ČR neúčastní cca 25 % žáků, kteří si nepodali přihlášku na maturitní obor). Rozložení výsledků mezi regiony je důležité sledovat, protože se jedná o jedno z mála plošných měření výsledků žáků. Výsledky žáků se stanovují pomocí percentilu, který ukazuje kolik procent žáků má horší výsledek. Například žák s percentilem 70 je lepší než 70 % jeho vrstevníků.

Graf b2.c

Kolik procent žáků se zúčastnilo JPZ a dosáhlo percentilu více než 50?



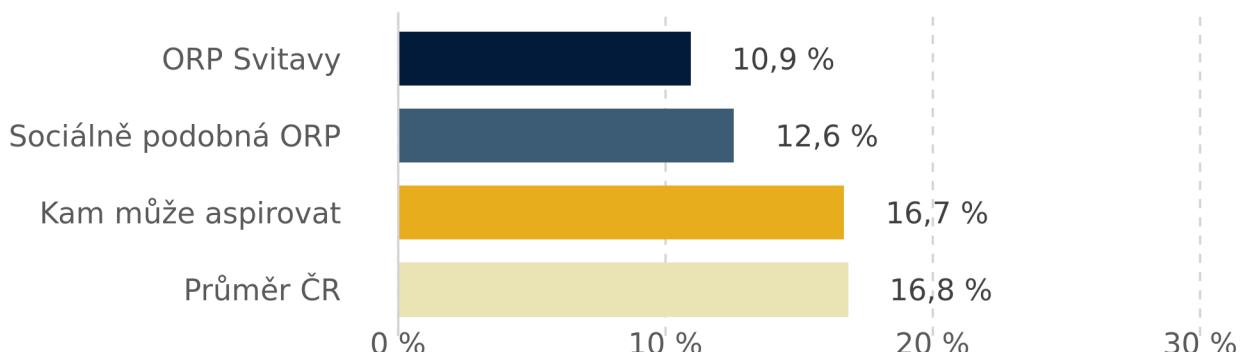
Poznámky: Podíl žáků, kteří se zúčastnili JPZ a dosáhli percentilu více než 50, děleno počtem přihlášek na SŠ, plus počtem žáků 9. ročníků víceletých gymnázíí a žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku. Do čitatele tohoto podílu navíc přidáváme odhadovanou část žáků víceletých gymnázíí, kteří by dosáhli takovýchto výsledků, pokud by se účastnili JPZ. Jak velkou část žáků víceletých gymnázíí přidáváme, odhadujeme podle výsledků JPZ žáků přijatých na víceletá gymnázia v ORP. Zdroj: CZVV, MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Zjištování od České školní inspekce poskytuje informace o výsledcích vzdělávání podle RVP. Z tohoto pohledu by mělo být podobné JPZ. Existuje zde ovšem několik odlišností. Výsledky nemají vliv na hodnocení žáků (tzv. low stakes testy), probíhaly online formou a testování se účastnilo 50 tisíc žáků v 5. i 9. třídách (včetně tříd víceletých gymnázíí), tedy zhruba polovina ročníku. Neznáme ani porovnání obsahu obou testování z různých hledisek. V 5. třídě se navíc testovaly kompetence k učení. Lze tedy předpokládat, že sloučení výsledků z různých šetření do jednoho indexu poskytne robustnější informace o znalostech, dovednostech, gramotnostech či kompetencích žáků.

Výsledky z 5. tříd vypovídají jak o kvalitě školy, tak do velké míry i o znevýhodnění a podpoře rodin. Z toho důvodu více než v pozdějších ročnících ukazují vzdělávací příležitosti.

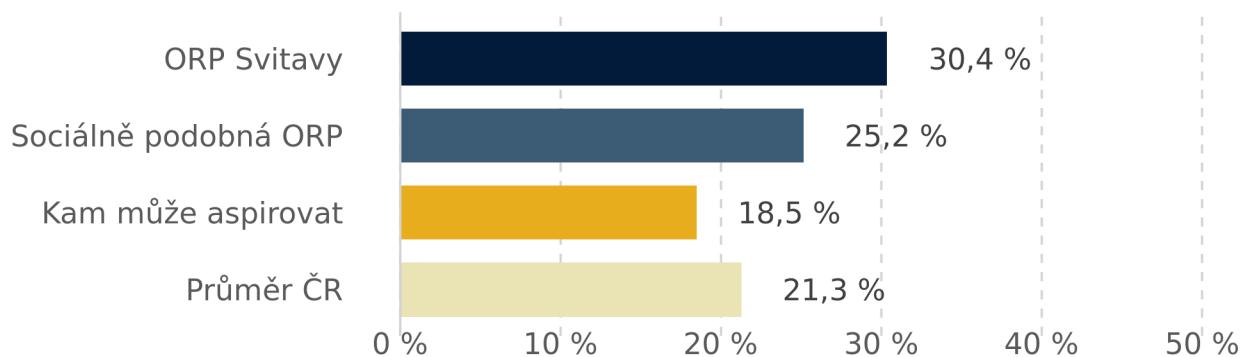
Graf b2.d

Kolik procent žáků se umístilo v nejlepší kategorii v testování ČŠI v 5. ročníku?



Poznámky: Podíl žáků, kteří měli v průměru za českých jazyk, matematiku a dovednosti usnadňující učení výsledky v nejlepší kategorii v 5. ročníku v testování z roku 2022. Testování se v ORP zúčastnilo 216 žáků 5. ročníku (průměr za předměty). Zdroj: ČŠI, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

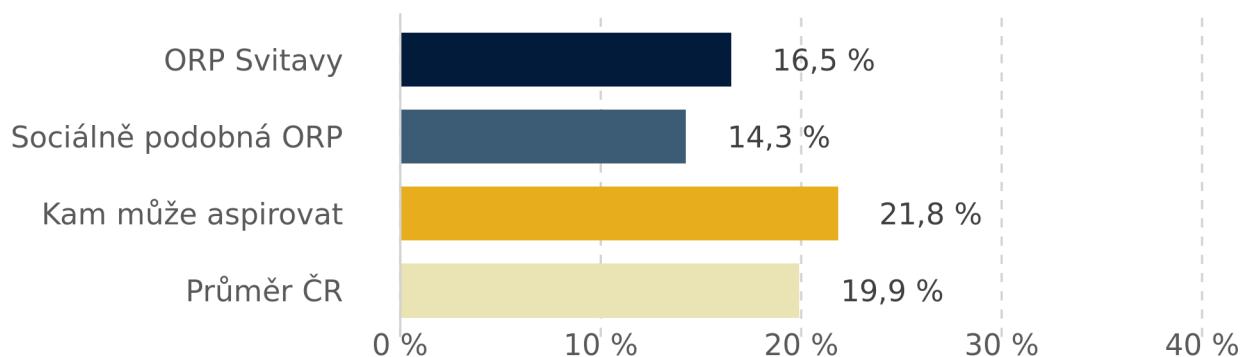
Graf b2.e

Kolik procent žáků se umístilo v nejhorší kategorii v testování ČŠI v 5. ročníku?

Poznámky: Podíl žáků, kteří měli v průměru za českých jazyk, matematiku a dovednosti usnadňující učení výsledky v nejhorší kategorii v 5. ročníku v testování z roku 2022. Testování se v ORP zúčastnilo 216 žáků 5. ročníku (průměr za předměty). Zdroj: ČŠI, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Výsledky v 9. třídě už jsou méně zatíženy vzdělávacími příležitostmi a více reflektují kvalitu druhého stupně, i když socioekonomická rozvinutost v nich stále hráje velkou roli. Zároveň se dají víc porovnat s výsledky v JPZ. Tato porovnání je nicméně provádět opatrně, jelikož se JPZ účastní jen část kohorty hlásící se na maturitní obory.

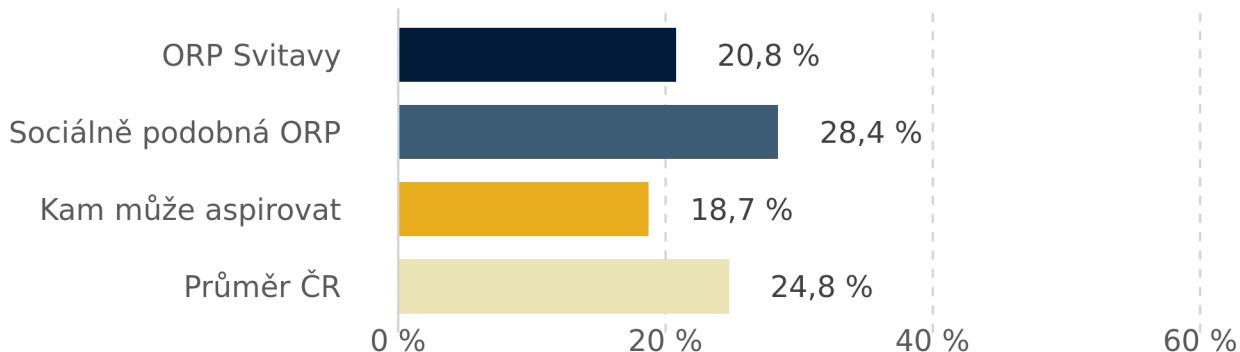
Graf b2.f

Kolik procent žáků se umístilo v nejlepší kategorii v testování ČŠI v 9. ročníku?

Poznámky: Podíl žáků, kteří měli v průměru za českých jazyk a matematiku výsledky v nejlepší kategorii v 9. ročníku v testování z roku 2022. Testování se v ORP zúčastnilo 152 žáků 9. ročníku (průměr za předměty). Zdroj: ČŠI, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Graf b2.g

Kolik procent žáků se umístilo v nejhorší kategorii v testování ČŠI v 9. ročníku?



Poznámky: Podíl žáků, kteří měli v průměru za českých jazyk a matematiku výsledky v nejhorší kategorii v 9. ročníku v testování z roku 2022.

Testování se v ORP zúčastnilo 152 žáků 9. ročníku (průměr za předměty). Zdroj: ČŠI, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Zdroj: ČŠI

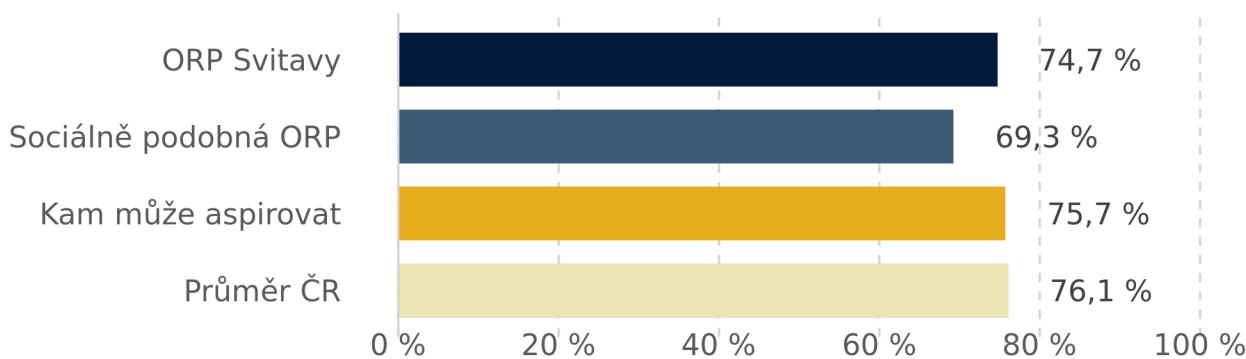
Vzdělávací aspirace jsou zásadním předpokladem naplňování vzdělávacího potenciálu. Ovlivňují, jak moc je žák motivován se učit a jakého chce dosáhnout vzdělání. [Straková a kol. \(2019\)](#) na datech dokládají, že rodina je klíčová pro vzdělávací aspirace. Žáci s nižším socioekonomickým statusem si například méně často vybírají maturitní obory, i když mají lepší dovednosti než žáci s vyšším socioekonomickým statusem. Aspirace ovlivňuje výrazně [i škola a učitelé](#).

Vzdělávací aspirace je obtížné detailně měřit, protože je ovlivňuje sebevědomí žáků nebo rodinné zázemí (vzdělání rodičů, hodnota vzdělání v rodině). Nepřímo je ale můžeme odvozovat z podílu žáků podávajících přihlášku první nebo druhé volby na maturitní obory. Třetí přihlášku bereme jako nízkou míru zájmu o maturitní obor a také menší šanci se na maturitní obor dostat.

Aspirace ovlivňují další faktory, které nesledujeme, ale můžete je při sledování statistiky zvážit, jako například nabídka oborů SŠ v regionu nebo poptávka po profesích od velkého zaměstnavatele v regionu. Tento indikátor neříká, že pro všechny žáky je nejlepší volba hlásit se na maturitní obor, ani že cíl je dosáhnout v současném systému sto procent žáků v maturitních oborech. Při porovnání sociálně podobných ORP ale může poukázat právě na aspirace, a to především znevýhodněných žáků.

Indikátor je nutné vnímat v kontextu, například i podíl přihlášek je ovlivněn celkovou nabídkou míst na maturitních oborech či dostupností (např. dopravní) středních škol s maturitními obory v regionu. V současné debatě o proměně oborové struktury středních škol se jedná o jeden z významných zdrojů dat.

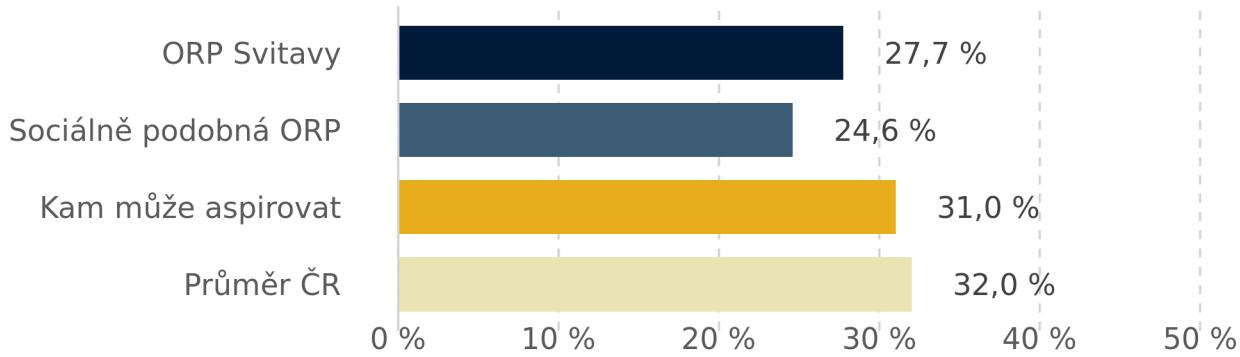
Graf b2.h

Odhad podílu žáků hlásících se na maturitní obory v první nebo druhé volbě

Poznámky: Podíl uchazečů s přihláškou první nebo druhé priority na maturitní obory ze všech uchazečů o střední školy po deváté třídě. Pouze první kolo a denní studium. Uchazeč se započítá do regionu své základní školy. Zdroj: CZVV, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Zájem o všeobecné obory se vyplatí sledovat z důvodu hodnocení, jaké možnosti region žákům nabízí a také se jedná o důležitý ukazatel ve smyslu vytváření podmínek pro studium vysokoškolských oborů, pro které je všeobecné středoškolské vzdělání odrazovým můstkom. Jedná se o profese lékařů, učitelů nebo odborníků na sociální práci. Příliš nízký zájem o všeobecné obory může také naznačovat, že jich není v území dostatek a žáci nechtějí čelit konkurenci. Posledním důležitým argumentem je možnost postupné specializace, aby žák, který nechce ve čtrnácti letech studovat konkrétní odborný obor nekončil u specifického vzdělání, jež mu nevyhovuje.

Graf b2.i

Odhad podílu žáků hlásících se na všeobecné maturitní obory v první nebo druhé volbě

Poznámky: Podíl uchazečů s přihláškou první nebo druhé priority na všeobecné maturitní obory ze všech uchazečů o střední školy po deváté třídě. Pouze první kolo a denní studium. Kategorie všeobecné obory zahrnuje čtyřletá gymnázia a lycea. Uchazeč se započítá do regionu své základní školy. Zdroj: CZVV, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

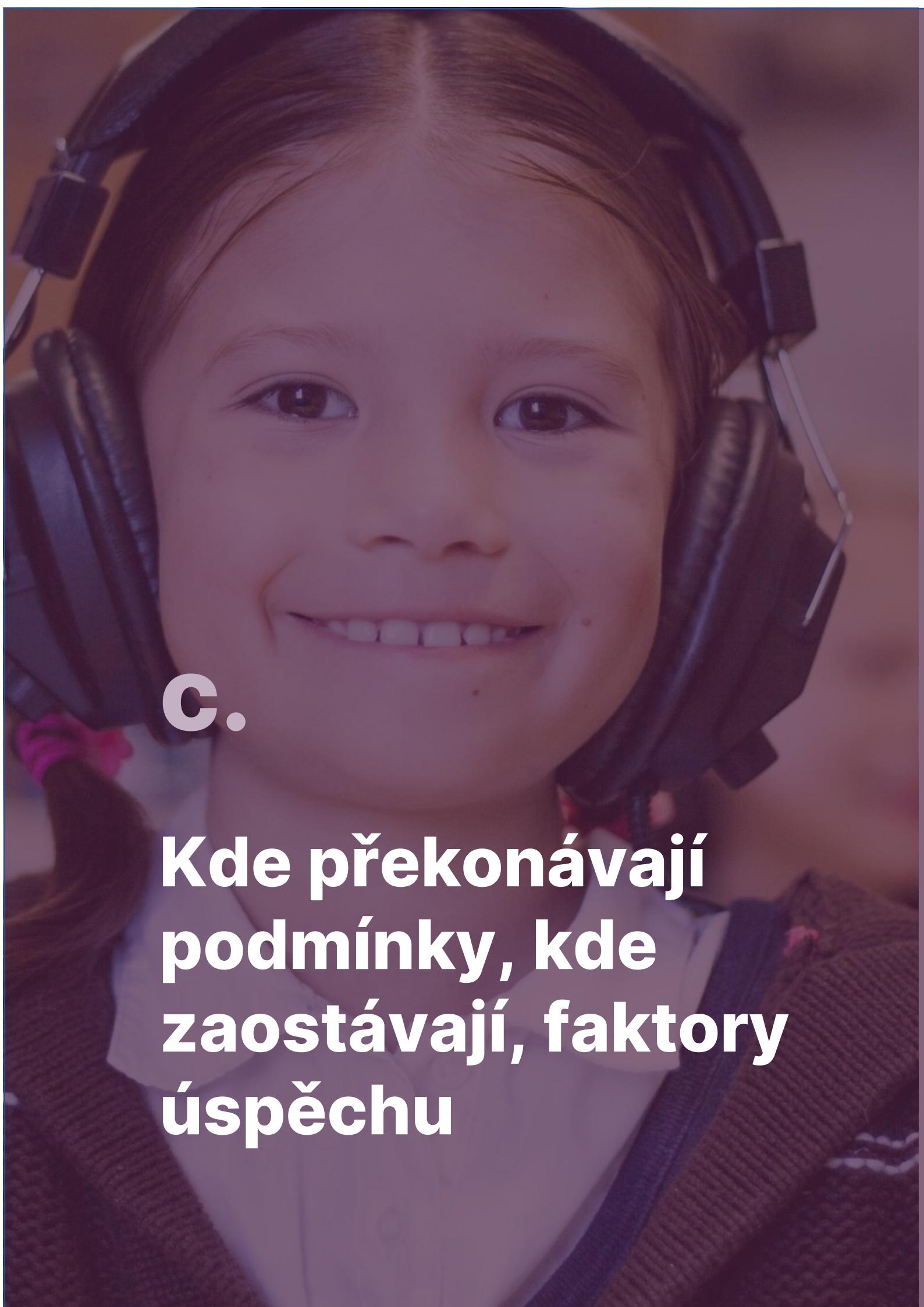
Přijatí uchazeči dávají zpětnou vazbu nejen o aspiracích, ale také o výsledcích žáků. Na druhou stranu je důležité zohlednit, že v případě nedostatku všeobecných nebo žádaných maturitních oborů mohou být čísla nízká z důvodu nízkého zájmu žáků. Stejně tak podíl přijatých ovlivňují kapacity oborů. Město s jedním gymnáziem, jednou obchodní akademii a několika učilištěmi bude mít logicky málo přijatých žáků na všeobecné a maturitní obory. Nízký podíl přijatých žáků na maturitní a všeobecné obory také může vyjadřovat, že se ekonomika regionu ubírá průmyslovým směrem, ale je důležité zvažovat, jestli se jedná o směr perspektivní (problém Liberty Ostrava) a zda v samotném průmyslu nejsou potřeba pozice žáků s maturitou nebo vysokoškolským vzděláním.

Tabulka b2.j

Odhad podílu žáků přijatých na maturitní obor a všeobecný maturitní obor

Přijatí na SŠ	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Přijatí na maturitní obory	55,8 %	51,1 %	57,9 % ↑	51,7 %
Přijatí na všeobecné maturitní obory	18,8 %	16,9 %	23,1 % ↑	20,5 %

Poznámky: Podíl uchazečů přijatých na maturitní a všeobecné maturitní obory ze všech uchazečů o střední školy po deváté třídě. Pouze první kolo a denní studium. Kategorie všeobecné obory zahrnuje čtyřletá gymnázia a lycea. Uchazeč se započítá do regionu své základní školy. Zdroj: CZVV, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

A close-up photograph of a young girl with light brown hair, wearing large black over-ear headphones. She is smiling warmly at the camera. The background is slightly blurred.

c.

**Kde překonávají
podmínky, kde
zaostávají, faktory
úspěchu**

c. Kde překonávají podmínky a kde zaostávají

Vzdělávání je obtížné porovnávat mezi regiony, protože často mají různou sociální strukturu. Nelze proto porovnávat např. Vítkovsko s Říčanskem. Z toho důvodu vypočítáváme na základě dat z předešlých sekcí, jestli jsou vzdělávací neúspěšnost a výsledky testování vyšší nebo nižší, než by odpovídalo sociální situaci. Na základě dvou metrik určujeme typologii ORP. Typologie je prvek mikroregionální analýzy, který má poukázat na oblasti s největším potenciálem pro zlepšení. Na základě této analýzy můžeme detailně studovat potenciální faktory, které mohou zlepšit kvalitu vzdělávání v mikroregionu.

Na jaké otázky odpovídá tato kapitola?

- * Je vzdělávací neúspěšnost vyšší nebo nižší, než by odpovídalo sociální situaci v ORP? Je prioritní zlepšovat sociální situaci nebo se zaměřit na vzdělávání?
- * Jsou výsledky testování vyšší nebo nižší, než by odpovídalo struktuře žáků?
- * Využívá ORP dostatečně nástroje podpory, které mají snižovat dopady sociálních problémů na rodiny?
- * Jaké faktory ve vzdělávání mohou omezovat vyšší kvalitu vzdělávání v ORP?

Indexy

* Vzdělávací neúspěšnost vůči sociálním podmínkám  / odpovídá

* Vzdělávací výsledky vůči sociálním podmínkám  / odpovídá

Ukazatele a cíle

	Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Sociální podpora	Podíl dětí (0–14 let) s přidavkem na děti		21,0 %	17,7 %	23,2 % ↑
	Příspěvek na bydlení – počet za prům. měsíc na 1000 ob.		29	26	32 ↑
	Příspěvek na živobytí – počet za prům. měsíc na 1000 ob.		7	6	9 ↑

		Na co se zaměřit	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Včasné péče	Dávky MOP – počet za rok na 1000 ob., 2023	● ● ○	2	2	5 ↑	3
	Účast v předškolním vzdělávání (3-5 let)	● ● ○	88,1 %	92,1 %	99,0 % ↑	89,1 %
	Podíl dvoletých dětí v MŠ (odhad)	● ● ●	42,7 %	38,5 %	59,9 % ↑	31,8 %
	Podíl dětí s odkladem		22,9 %	22,4 %		21,6 %
	Podíl žáků v přípravných třídách		15,2 %	6,8 %		7,4 %
Společné vzdělávání	Podíl žáků s SVP	○ ○ ○	20,3 %	15,8 %	20,3 % ↑	15,7 %
	Podpora sociálně znevýhodněných žáků skrze SVP (kzv)	○ ○ ○	4,1 %	2,4 %	4,1 % ↑	2,1 %
	Podíl žáků ve speciálních třídách	○ ○ ○	3,0 %	3,3 %	1,4 % ↓	2,7 %
	Odchody na víceletá gymnázia		8,3 %	5,7 %		8,9 %
	Podíl žáků cizinců		2,9 %	5,7 %		7,4 %
Personální zajištění	Podíl žáků s nedostatečnou znalostí vyuč. jazyka		0,2 %	1,2 %		1,7 %
	Podíl nekvalifikované výuky	● ○ ○	11,2 %	10,1 %	5,2 % ↓	9,5 %
	Žáci na 1 asistenta	○ ○ ○	34	55	34 ↓	62
Financování škol	Podíl škol bez psychologa nebo spec. pedagoga	● ○ ○	82,4 %	74,9 %	58,4 % ↓	57,8 %
	Finance od státu na pedagogické pracovníky na žáka ZŠ	○ ○ ○	49 987 Kč	44 479 Kč	51 023 Kč ↑	42 431 Kč

Poznámky: Pokud je podíl dětí odcházejících na víceletá gymnázia větší než 10 %, pak hodnota Kam aspirovat je 10 %. Pokud je tento podíl nižší, pak hodnotu Kam aspirovat neuvádíme. Pro ukazatel o podílu nekvalifikované výuky počítáme hodnotu Kam aspirovat tak, že vybereme 5 ORP s nejnižším podílem nekvalifikované výuky v kraji a z nich určíme průměr. Některé ukazatele jsou kontextové, anebo u nich není jasný cíl, proto u nich hodnotu Kam aspirovat neuvádíme.

c1. Výsledky vzdělávání vzhledem k sociální situaci

V každém mikroregionu jsou jiné sociální podmínky, a proto mají školy mezi regiony různé složení žáků. Nelze očekávat, že žáci z výrazně sociálně znevýhodněného regionu budou mít stejnou vzdělávací neúspěšnost a výsledky jako žáci například z bohatého území ORP. Tato část proto analyzuje, jestli neúspěšnost a výsledky testování zaostávají vzhledem k sociální struktuře mikroregionu a jak se tyto dva typy zaostávání kombinují. Naplňování vzdělávacího potenciálu je totiž kombinací neúspěšnosti, tedy jestli se žáci účastní vzdělávání a pokračují v něm, a výsledků testování. V navazující kapitole na základě těchto informací následně můžeme identifikovat faktory, skrze jejichž zlepšení může dojít k největšímu posunu v kvalitě vzdělávání.

CO VYJADŘUJÍ VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ VZHLEDEM K SOCIÁLNÍ SITUACI?

Vzdělávací neúspěšnost a **výsledky testování vzhledem k sociální situaci** vyjadřují, jestli je vzdělávací neúspěšnost a výsledky testování vyšší, nižší anebo odpovídá sociální situaci regionu. Analýza predikuje, jak vysoká by měla být neúspěšnost/výsledky s danou úrovní destabilizující chudoby a socioekonomické rozvinutosti, tedy vzhledem k sociálním podmínek žáků. Predikované hodnoty se porovnávají se skutečnou neúspěšností a výsledky. Podle rozdílu predikované a skutečné hodnoty dělíme ORP do pěti skupin: mírně nebo výrazně zaostávající, odpovídající a mírně či výrazně překonávající sociální situaci.

c1.1. Vzdělávací neúspěšnost vzhledem k sociální situaci

/ 1 / PROČ JE DŮLEŽITÉ UKAZATEL SLEDOVAT?

Vzdělávací neúspěšnost vzhledem k sociální situaci ukazuje, jestli vzdělávací neúspěšnost (nedokončování, neprospívání, opakování ročníku a absence) odpovídá sociální situaci mikroregionu nebo je vyšší či nižší.

Regionům, které překonávají svoji sociální situaci (např. vyšší míra chudoby, a přesto nízké nedokončování ZV), se daří udržet žáky ve vzdělávání, případně zvyšovat jejich docházku a tím snižovat neúspěch. To je velmi důležité zvláště u sociálně znevýhodněných mikroregionů s vysokou mírou nedokončování a předčasných odchodu ze vzdělávání. Překonávat sociální situaci mohou ale také regiony s nízkou mírou znevýhodnění, ať už minimalizací propadání, anebo skrze zlepšenou docházku (nízké absence). Ani odpovídající situace nebo překonávání sociálních podmínek nevypovídá o tom, že není dále nutné neúspěšnost snižovat. Jen je například také důležité se zaměřit na snižování sociálních problémů.

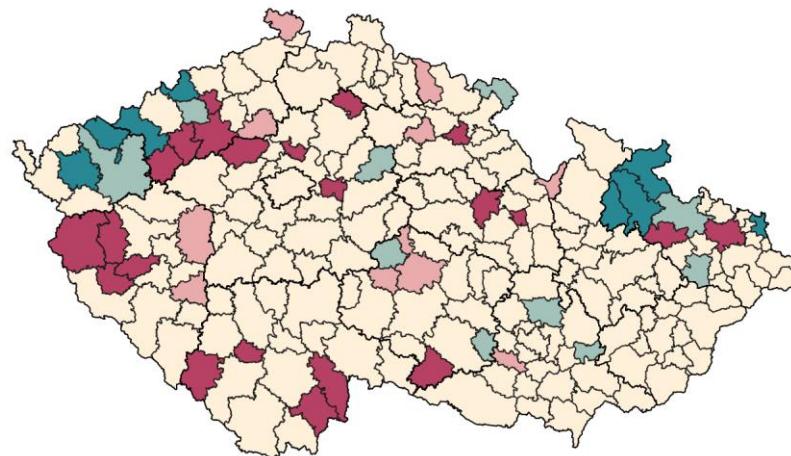
/ 2 / NA CO SE PŘI INTERPRETACI DAT A GRAFŮ ZAMĚŘIT?

- Je vzdělávací neúspěšnost nižší nebo vyšší, než by odpovídalo sociální situaci?
- Je zaostávání specifikem našeho ORP, anebo je to charakteristika většího celku jako je například kraj?
- Pokud vzdělávání odpovídá nebo je lepší než očekávání, má moje ORP vysoké sociální problémy? Pokud ano, je důležité snižovat právě sociální problémy.
- Smyslem indexů zaostávání není stigmatizovat regiony. Naopak, cílem by mělo být zamyslet se nad faktory, které k zaostávání mohou přispívat a hledat prostor pro zlepšení.
- Ani nižší vzdělávací neúspěšnost, než jsou očekávání, neznamená, že neexistuje prostor pro zlepšení. Spíše to naznačuje, že některé prvky fungují dobře. V takovém případě je důležité je umět identifikovat (viz faktory) a dále pracovat na slabších oblastech nebo na dalších prioritách.

Graf c1.1.a

Vzdělávací neúspěšnost vzhledem k sociální situaci v ORP


 zaostává výrazně více, než bychom očekávali zaostává více odpovídá zaostává méně zaostává výrazně méně, než bychom očekávali

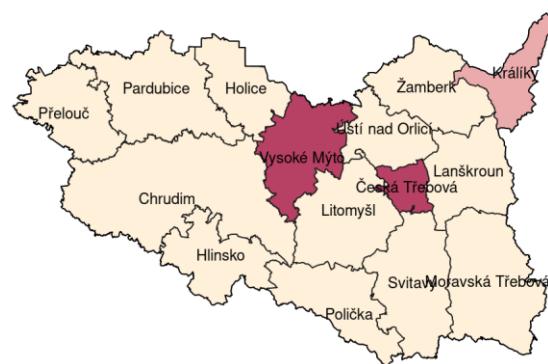


Poznámky: Ukazatel vypočítává, jestli jsou vzdělávací problémy vyšší, nižší, nebo odpovídají sociální situaci, vypočítáno v roce 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/zaostavani-a-prekonavani

Graf c1.1.b

Vzdělávací neúspěšnost vzhledem k sociální situaci v kraji


 výrazně vyšší, než bychom očekávali vyšší odpovídá nižší výrazně nižší, než bychom očekávali



Poznámky: Index vypočítává, jestli jsou vzdělávací problémy vyšší, nižší, nebo odpovídají sociální situaci, vypočítáno v roce 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/zaostavani-a-prekonavani

c1.2. Výsledky testování vzhledem k sociální situaci

/1/ PROČ JE DŮLEŽITÉ UKAZATEL SLEDOVAT?

Ukazuje, jestli jsou výsledky testování (výsledky v 5. a 9. třídě a u jednotné přijímací zkoušky) nižší nebo vyšší vzhledem k sociální struktuře žáků. Překonávání sociální situace ukazuje, že některé regiony jsou schopné posouvat výsledky žáků.² ORP se navíc mohou lišit v tom, jestli jsou schopné významně posouvat výsledky žáků se slabšími nebo excelentními výsledky. Nejlepší učitelé, školy a regiony samozřejmě dokážou pracovat s heterogenními kolektivy a rozvíjet potenciál všech žáků.

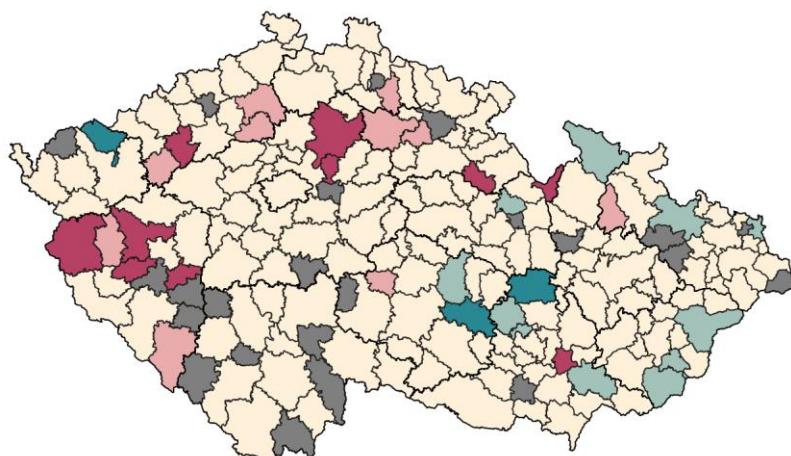
/2/ NA CO SE PŘI INTERPRETACI DAT A GRAFŮ ZAMĚŘIT?

- a. Jsou výsledky testování nižší nebo vyšší, než by odpovídalo sociální situaci?
- b. (Ne)dáří se rozvíjet potenciál žáků z horní nebo spodní pětiny výsledků, případně na obou stranách spektra?
- c. Je zaostávání specifikem našeho ORP, anebo je to charakteristika většího celku jako je například kraj?
- f. Ani lepší výsledky testování, než jsou očekávání, neznamenají, že neexistuje prostor pro zlepšení. Spíše to naznačuje, že některé prvky fungují dobře. V takovém případě je důležité je umět identifikovat (viz faktory) a dále pracovat na slabších oblastech nebo na dalších prioritách.

Graf c1.2.a

Výsledky testování vzhledem k sociální situaci v ORP

 zaostává výrazně více, než bychom očekávali zaostává více odpovídá zaostává méně zaostává výrazně méně, než bychom očekávali



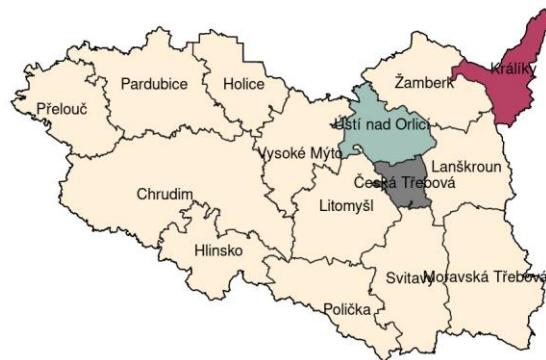
Poznámky: Ukazatel vypočítává, jestli jsou vzdělávací problémy vyšší, nižší, nebo odpovídají sociální situaci, vypočítáno v roce 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/zaostavani-a-prekonavani

² Pokud nejsou vyšší výsledky ovlivněny nadmerným přesouváním dětí do speciálních tříd, které se testování typicky neúčastní.

Graf c1.2.b

Výsledky testování vzhledem k sociální situaci v kraji

■ zaostává výrazně více, než bychom očekávali
 ■ zaostává více
 ■ odpovídá
 ■ zaostává méně
 ■ zaostává výrazně méně, než bychom očekávali



Poznámky: Ukazatel vypočítává, jestli jsou vzdělávací problémy vyšší, nižší, nebo odpovídají sociální situaci, vypočítáno v roce 2025. Zdroj: PAQ Research, podrobnější zobrazení na mapavzdelavani.cz/zaostavani-a-prekonavani

Index neuvádíme pro ORP s méně než 250 testovanými žáky a zároveň s účastí v testování ČŠI menší než 50 % ze všech žáků daných tříd. V takovém případě by hodnoty indexu nebyly vypovídající.

Typologie mikroregionů

I když mají mikroregiony podobné sociální podmínky, výsledky vzdělávání se v nich mohou lišit. Abychom lépe pochopili situaci regionů napříč republikou, vytvořili jsme typologii obcí s rozšířenou působností (ORP). Pracuje s osmi různými skupinami, které se liší vztahem mezi sociální podmínkami a výsledky testování a vzdělávací neúspěšností. Vidíme obce s výsledky odpovídajícími sociálním podmínkám, výsledkově nad očekáváním, výsledkově zaostávající, předcházející neúspěchu, s nadmerným neúspěchem, celkově zaostávající a nově také celkově překonávající a předcházející neúspěchu, ale výsledkově zaostávající. Rozložení nám pomáhá odhalovat příklady dobré praxe i strukturální problémy různých koutů Česka.

Výsledky testování: nad očekávání

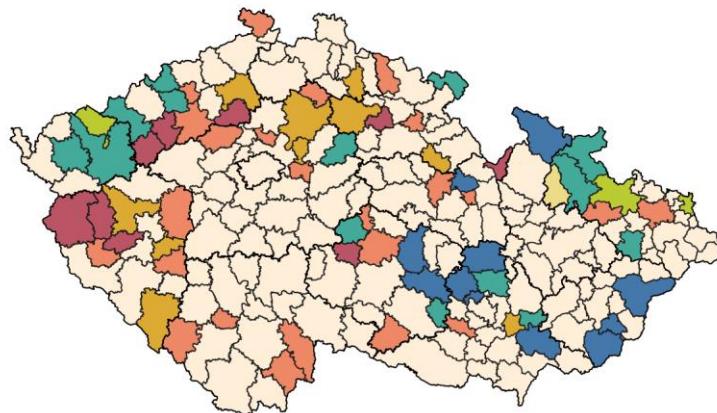


/ 3 / PROČ JE DŮLEŽITÉ TYPOLOGII SLEDOVAT?

- Poukazuje na specifické problémy jednotlivých skupin ORP, zároveň nabízí inspiraci od území, která úspěšněji řeší podobné sociální a vzdělávací výzvy.
- Záměrně se soustředíme na úrovni ORP, a ne na jednotlivé školy. Pozitivní systémové jevy se mají dít na větším územním celku, aby z nich profitovaly všechny děti. Může jít o spolupráci mezi školami, zřizovateli a dalšími službami, funkčnost školských poradenských pracovišť apod. Naopak úspěšná škola může fungovat i v oblasti, kde dochází k cílené segregaci žáků, přístup ke kvalitnímu vzdělávání proto nemají všechny děti.

Graf c1.3.a

Typologie mikroregionů



Poznámky: Typologie kombinuje vzdělávací neúspěšnost a výsledky testování vzhledem k sociální situaci do šesti skupin ORP, vypočítáno v roce 2025. Zdroj: PAQ Research, detailní metodologie na mapavzdelavani.cz/typologie-mikroregionu

Graf c1.3.b

Typologie mikroregionů v kraji



Poznámky: Typologie kombinuje vzdělávací neúspěšnost a výsledky testování vzhledem k sociální situaci do šesti skupin ORP, vypočítáno v roce 2025. Zdroj: PAQ Research, detailní metodologie na mapavzdelavani.cz/typologie-mikroregionu

c2. Faktory úspěchu

Faktory úspěchu naznačují, v jakých oblastech má ORP největší prostor pro zlepšení a dává smysl v nich intervenovat. Většina ukazatelů se zaměřuje na vzdělávání, ale zahrnujeme i indikátory sociální podpory, jejichž využívání může zmírnit sociální problémy dětí a napomoc tak vzdělávání. Faktory zaostávání hrají roli i pro ORP, které nezaostávají, protože zlepšení vstupních faktorů může vést ještě k lepším výsledkům než v současnosti.

c2.1. Sociální podpora

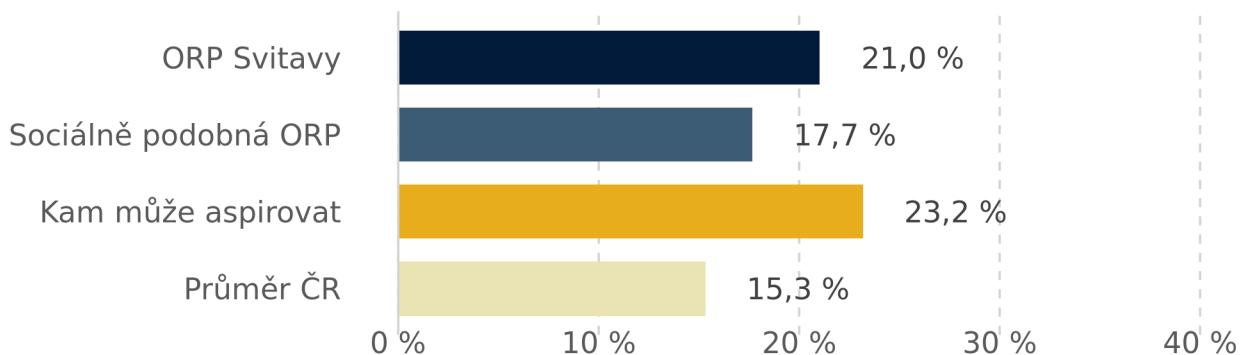
Sociální podpora ve formě dávek shrnuje nástroje sociální politiky, které cílí na zmírnění dopadů existujících ekonomických a sociálních problémů.³ Adekvátní sociální podpora může omezit ztráty bydlení, propad rodin do předlužení a další problémy, které úzce souvisí s vzdělávací neúspěšností. Nárok na některé podpory má přitom v Česku výrazně vyšší širší skupina rodin, než je využívá. U příspěvku na bydlení má nárok například 15-20 % domácností, ale čerpají ho jen 4 % domácností.

Lokální samosprávy sice nenastavují parametry dávek, ale mohou ovlivnit jejich čerpání například prostřednictvím spolupráce s úřady práce nebo zajištěním a podporou sociální práce. Pomáhat mohou také s lepším čerpáním dávek rodin, které na ně mají nárok. Jedná se proto o faktor, který je částečně v pravomoci samospráv a může vést ke zlepšení sociální situace, která se následně promítá do vzdělávání. Děti z rodin pobírající přídavek na dítě mohou mít odpuštěnou úplatu za MŠ nebo za školní družinu či kroužek.

Přídavek na dítě je mnohdy předmětem debat o „nedůsledných“ rodičích, kteří jej pobírají pro zlepšení životní úrovně. Přídavek na dítě však v Česku činí 1300-1500 Kč. Proto je vhodné využít jeho pobírání na odpuštění úplaty za MŠ nebo za školní družinu.

Graf c2.1.a

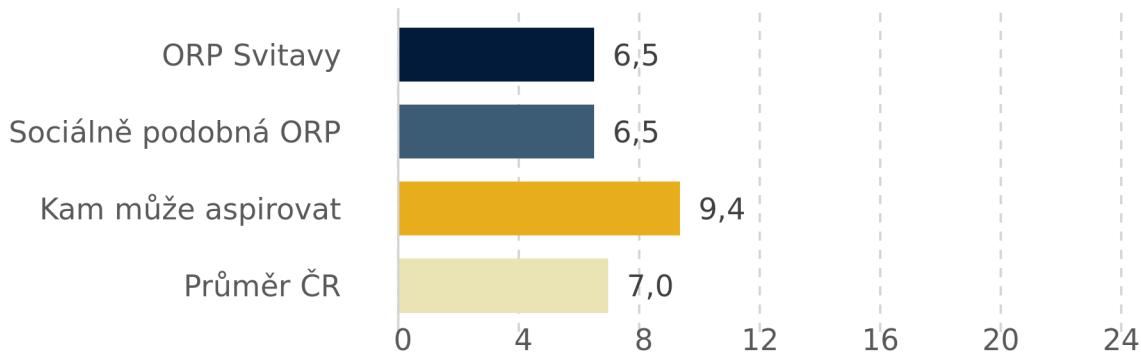
Kolik procent dětí čerpá přídavek na děti?



Poznámky: Podíl dětí ve věku 0–14 let čerpajících přídavek na děti ze všech dětí v daném věku, data za průměrný měsíc roku 2024. Přídavek na dítě je dávka státní sociální podpory vyplácená opakovaně nezaopatřenému dítěti. Nárok na dávku má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než 3,4násobek částky životního minima rodin. Data uvedena za děti ve věku 0–14 let. Zdroj: Agentura pro sociální začleňování a MPSV, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#).

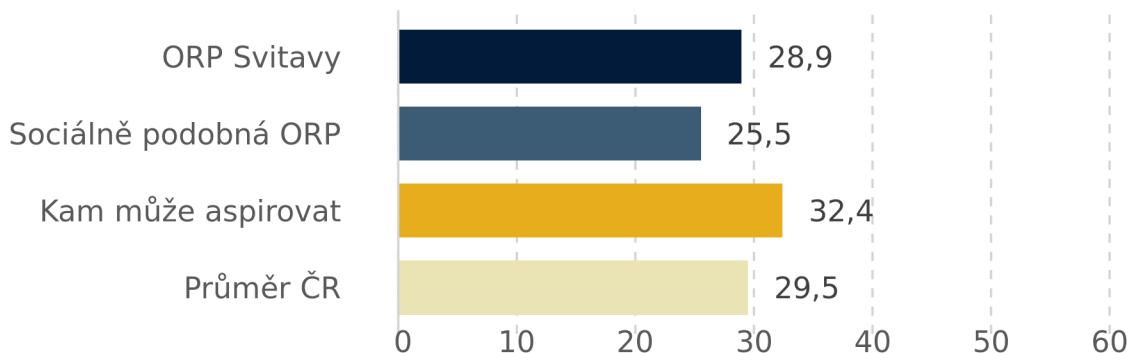
³ Nebereme sociální dávky proto jako součást sociálního vyloučení jako některé jiné indexy.

Graf c2.1.b

Počet vyplacených příspěvků na živobytí na 1000 obyvatel starších 15 let

Poznámky: Počet vyplacených příspěvků na živobytí v průměrném měsíci na 1000 obyvatel starších 15 let. Příspěvek na živobytí je určen na úhradu potřeb osoby a společně posuzovaných osob na úrovni zabezpečující její základní životní potřeby. Jedná se především o zabezpečení stravy, ošacení, obuvi, základních hygienických potřeb apod. Průměrný měsíc roku 2024. Zdroj: Agentura pro sociální začleňování a MPSV, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Graf c2.1.c

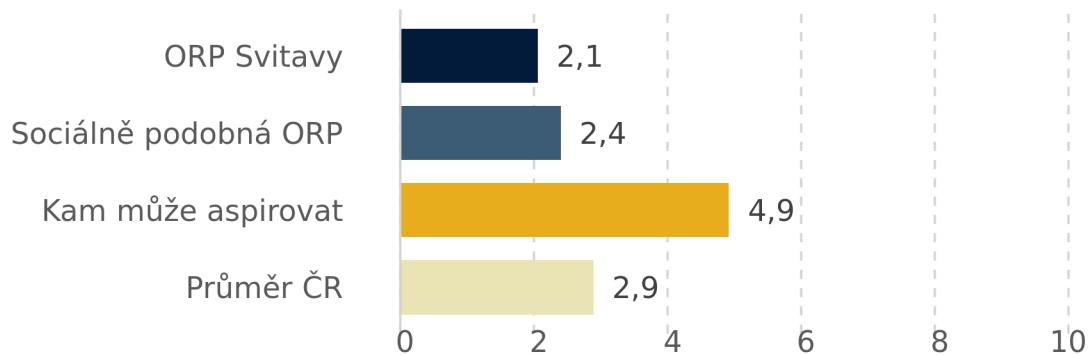
Počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1000 obyvatel starších 15 let

Poznámky: Počet vyplacených příspěvků na bydlení v průměrném měsíci na 1000 obyvatel starších 15 let. Příspěvek na bydlení je sociální dávka, která pomáhá s náklady na bydlení lidem, kterým náklady na bydlení převyšují 30 % (v Praze 35 %) rozhodného (čistého) příjmu domácnosti. Průměrný měsíc roku 2024. Zdroj: Agentura pro sociální začleňování a MPSV, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Dávka mimořádné okamžité pomoci je určena rodinám, které se ocitly v obtížné finanční situaci a nemají dostatek prostředků na pokrytí nezbytných nákladů spojených se vzděláváním nebo zájmovými aktivitami svých dětí. Může jít například o úhradu školních pomůcek, výdaje na školu v přírodě nebo náklady na kroužky. Při posuzování nároku se bere v úvahu, zda je daná aktivita nezbytná, jaká je její finanční náročnost a zda neexistují jiné možnosti, jak ji uhradit (např. fondy školy nebo neziskových organizací). Celková výše dávky v jednom kalendářním roce je omezena na maximálně 48 600 Kč.

Graf c2.1.d

Počet vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci na 1000 obyvatel starších 15 let



Poznámky: Počet vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci na 1000 obyvatel starších 15 let za rok 2023. Prostřednictvím dávek mimořádné okamžité pomoci může stát finančně přispět lidem, kteří se ocitnou ve složité životní situaci a potřebují bezprostřední pomoc. Jedná se například o zasazení živelnou pohromou, propuštění z výkonu trestu nebo nedostatek prostředků na obživu. Uvádíme data za rok 2023 vzhledem k povodním v roce 2024. Zdroj: Agentura pro sociální začleňování a MPSV, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

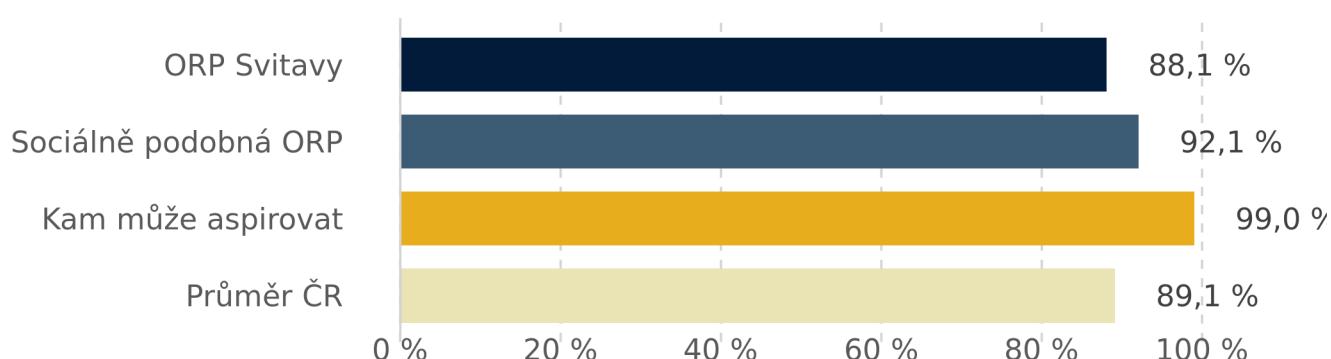
c2.2. Včasná péče

Investice do včasné péče se ukazují jako ty nejefektivnější. Důvodem je, že pokud dítě začne brzy zaostávat ve vývoji, je obtížnější ho dohnat s postupujícím věkem. Proto i relativně malá změna v brzkém věku může vést k výrazné pozitivní změně ve vzdělávací dráze. Následné indikátory představují zastoupení dětí v předškolním vzdělávání, a to i těch dvouletých, kde zvýšení jejich účasti v předškolním vzdělávání udává Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+.

Vzhledem k povinné předškolní docházce od 5 let věku je někdy v Česku opomíjena důležitost nástupu dítěte do MŠ před tímto věkem, ideálně aspoň ve čtyřech letech. Předškolní vzdělávání a vzdělávací výsledky spolu souvisí. V ORP, kde se účastní předškolního vzdělávání více dětí ve věku 3 až 5 let, vidíme nižší vzdělávací neúspěšnost na základních školách. Vztah mezi vysokým podílem dětí v MŠ a nízkou neúspěšností je totiž silný i v rámci ORP s nejvyšší destabilizující chudobou v Česku. Zatímco povinná předškolní docházka se na úrovni měst sleduje a tvoří se seznamy dětí k přihlášení do MŠ, u čtyřletých dětí se tak neděje a záleží na iniciativě města, škol a dalších sociálních služeb, jak je vidět na příkladech dobré praxe MŠ Špálova, ZŠJN Krnov nebo Amalthea Chrudim.

Graf c2.2.a

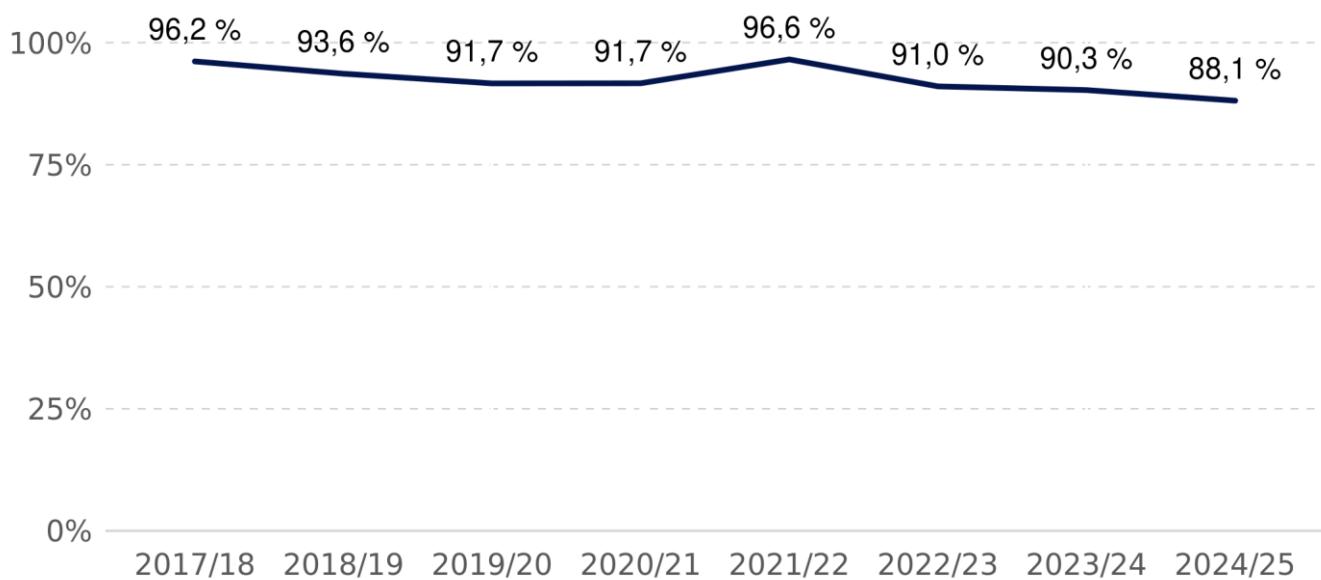
Podíl dětí ve věku 3-5 let v předškolním vzdělávání



Poznámky: Podíl dětí ve věku 3-5 let z populačního ročníku, které navštěvují předškolní vzdělávání ve školním roce 2024/2025. Zdroj: MŠMT a ČSÚ, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Graf C2.2.b

Vývoj podílu dětí ve věku 3-5 let v předškolním vzdělávání (2018-2025)

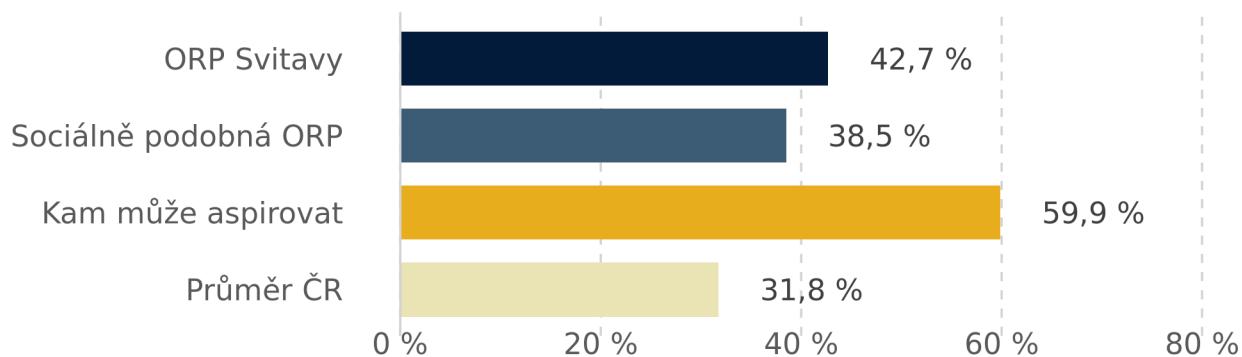


Poznámky: Podíl dětí ve věku 3-5 let z populačního ročníku, které navštěvují předškolní vzdělávání ve školním roce 2017/2018–2024/2025.
Zdroj: MŠMT a ČSÚ, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Vzdělávání dvouletých dětí v předškolním vzdělávání je v České republice polarizující téma. Cílem tohoto indikátoru není tvrzení, že většina nebo všechny dvouleté děti by měly být v předškolním vzdělávání. Toto rozhodnutí je na rodičích. Na druhou stranu, stát by měl vytvářet podmínky, aby dvouleté děti mohly být v předškolním vzdělávání a dostávaly co nejkvalitnější péči a vzdělávání. Zřizovatel by měl sledovat, jestli se dvouleté děti do škol dostat mohou nebo je MŠ odmítají kvůli kapacitě.

Psychologický výzkum posledních dvou dekád ukazuje, že účast dvouletých dětí v předškolním vzdělávání není principiálně špatně, je-li kvalitní (základní přehled česky na [Psychologie.cz](#) a [Eduzín](#), případně v knize [Péče o nejmenší. Boření myšl](#), zahraniční výzkum v přehledové studii [OECD](#) od str. 186). Právě účast dvouletých dětí může mít různou formu a intenzitu – například pouze několik hodin jenom některé dny v týdnu. Účast dětí ve věku 0-2 let v programech včasné péče nebo předškolním vzdělávání je v řadě vyspělých zemí daleko rozšířenější než v ČR ([OECD](#)). Dále platí, že pro některé děti ze zvlášť znevýhodněných podmínek je předškolní péče velmi přínosná, zvlášť při kombinaci s dalšími typy služeb (sociální, zdravotní) a včasné intervencie ([studie 1](#), [studie 2](#)). V neposlední řadě, přístupný a kvalitní systém včasné péče v kombinaci s flexibilními úvazky umožňuje rodičům, a to především matkám, se dříve zapojit na trh práce ([studie 1](#), [studie 2](#)).

Graf c2.2.c

Podíl dvouletých dětí v předškolním vzdělávání

Poznámky: Podíl dětí ve věku 2 roky z populacičního ročníku, které navštěvují předškolní vzdělávání ve školním roce 2024/2025. Zdroj: MŠMT a ČSÚ, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Kvalitu předškolního vzdělání ovlivňuje také počet dětí ve třídě. Čím méně je dětí, tím víc mohou učitelé individualizovat výuku. Počet dětí ve třídě blízký průměru ČR nebo vyšší může naznačovat naplněné kapacity MŠ v ORP. Porovnání ukazuje tabulka níže.

Tabulka c2.2.d

Doplňující indikátory k včasné péči

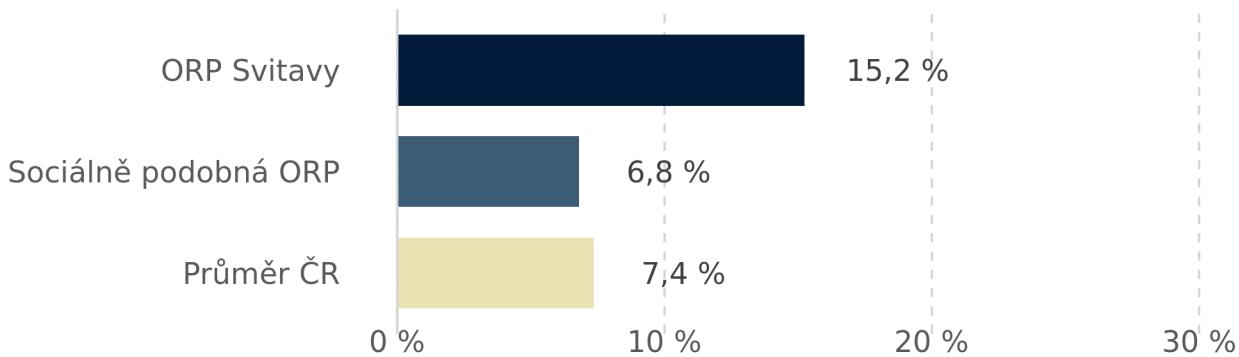
	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Průměr ČR
Počet dětí ve třídě v MŠ	20,5	20,5	21,2

Poznámky: Průměrný počet dětí na třídě v běžných třídách mateřských škol ve školním roce 2024/2025. Zdroj: MŠMT a ČSÚ, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Vzdělávání v přípravných třídách je určeno pro žáky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj a kterým byl současně povolen odklad povinné školní docházky (viz [školský zákon](#)). Přípravné třídy se tak zaměřují na vyrovnávání vývoje dítěte s ohledem na jeho školní nezralost v době, kdy by již povinnou školní docházku mělo realizovat. Účast v přípravné třídě ale často může znamenat bud', že se nepodařilo, aby se dítě účastnilo předškolního vzdělávání, anebo neideální [podmínky](#) MŠ a ZŠ pro zajištění přechodu do základního vzdělání. Účast v přípravné třídě může zároveň vést k přechodu do segregované školy, jsou-li (pouze právě) v ní přípravné třídy zřízené. Na základě schválené novely školského zákona omezujícího odklady školní docházky budou přípravné třídy od 1. září 2029 zrušeny.

Graf c2.2.e

Podíl žáků v přípravných třídách



Poznámky: Podíl žáků s odkladem povinné školní docházky, kteří byli vzděláváni v přípravné třídě ve školním roce 2024/2025, z věkové kohorty šestiletých. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

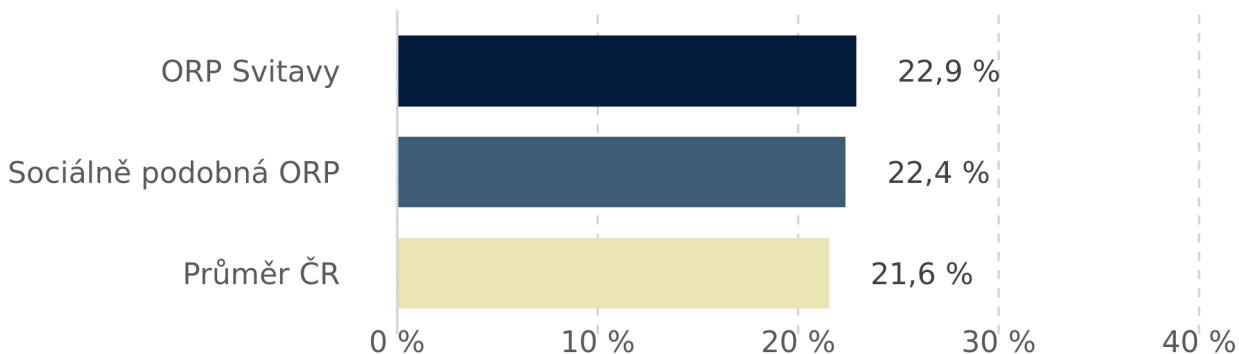
Odklady školní docházky jsou rozporuplnou intervencí. V některých případech mohou dítěti pomoci, ale objevují se případy rodičů, kteří jen dětem prodlužují dětství nebo je chtějí zvýhodnit pro lepší výsledky (Greger, [2015](#)). V kontextu školní připravenosti není tak důležité prodlužovat čas v mateřské škole, ale nastoupit do ní včas. Ideálně ve 3-4 letech, zejména v případě sociálně znevýhodněných dětí.

Vlivem vysoké míry odkladů v celoevropském srovnání a nesystematického přístupu došlo k omezení odkladů školní docházky s postupnou platností. Pro udělení odkladu bude nutná diagnóza dokládající fyzické nebo psychické obtíže dítěte od odborného lékaře nebo klinického psychologa, nikoliv pouze praktického lékaře pro děti. Potvrzení diagnózy je nutné také ve školském poradenském zařízení.

Důvodem pro omezení odkladů je závazek ve Strategii vzdělávání 2030+, která za podstatnější než odklady považuje včasnou a komplexní péčí v MŠ a vzdělávání učitelů na prvním stupni ZŠ, aby dokázali individualizovaně rozvíjet všechny děti nastupující do první třídy. Příkladem dobré praxe v přechodu mezi MŠ a ZŠ může být popsaná praxe [MŠ Obrnice](#).

Graf c2.2.f

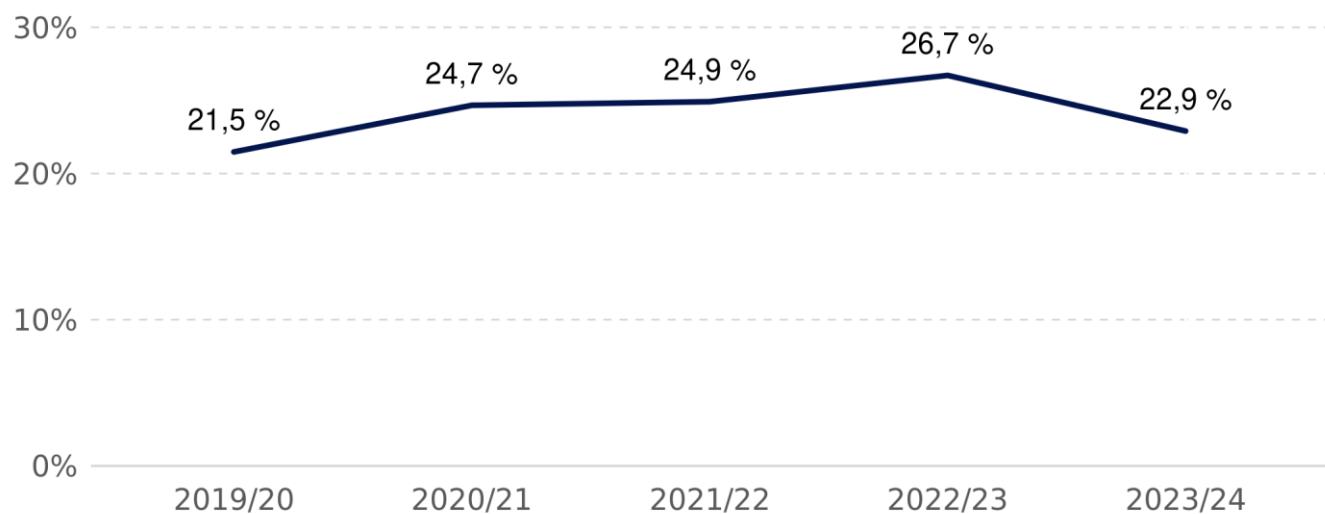
Odklady povinné školní docházky



Poznámky: Odklady jsou vypočítány jako podíl sedmiletých a starších dětí v MŠ z dané věkové kohorty ve školním roce 2023/2024, Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Graf c2.2.g

Vývoj podílu odkladů povinné školní docházky (2020-2024)



Poznámky: Odklady jsou vypočítány jako podíl sedmiletých a starších dětí v MŠ z dané věkové kohorty ve školním roce 2019/2020–2023/2024,
Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

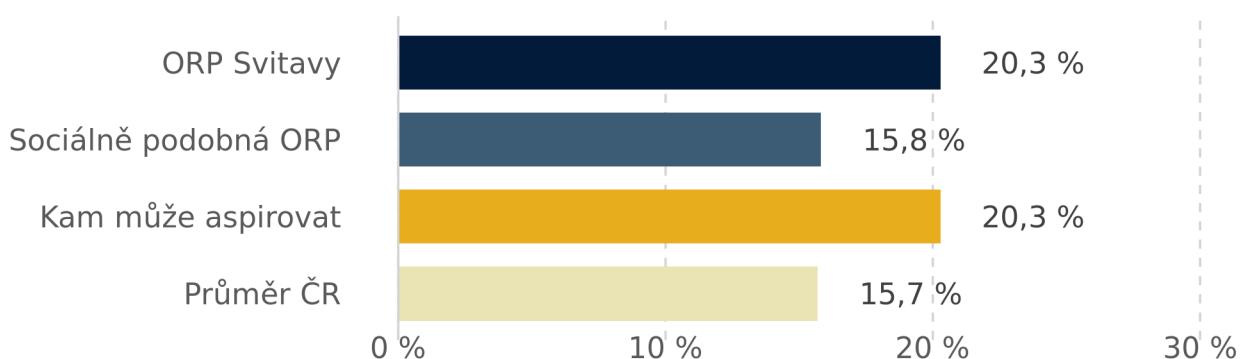
c2.3. Společné vzdělávání

Každé dítě má právo na přístup ke kvalitnímu vzdělání. To vyžaduje, aby každé dítě dostalo dostatečnou podporu, která maximalizuje jeho/její vzdělávací potenciál. Tato kapitola mapuje různé indikátory jak využívání nástrojů společného vzdělávání, tak naopak mechanismy vedoucí k selektivitě vzdělávání.

Speciální vzdělávací potřeby, které posuzuje jak škola, tak především školské poradenské zařízení (PPP, SPC), umožňují žákům přiřazovat podpůrná opatření. Podpůrné opatření je nástroj, kterým lze od státu získat finance, pomůcky nebo nové zaměstnance pro ulehčení práce učitelům s dětmi, které vyžadují specifickou nebo intenzivnější péči.

Graf c2.3.a

Podíl žáků s přiznanými speciálními vzdělávacími potřebami a podporou na ně napojenou

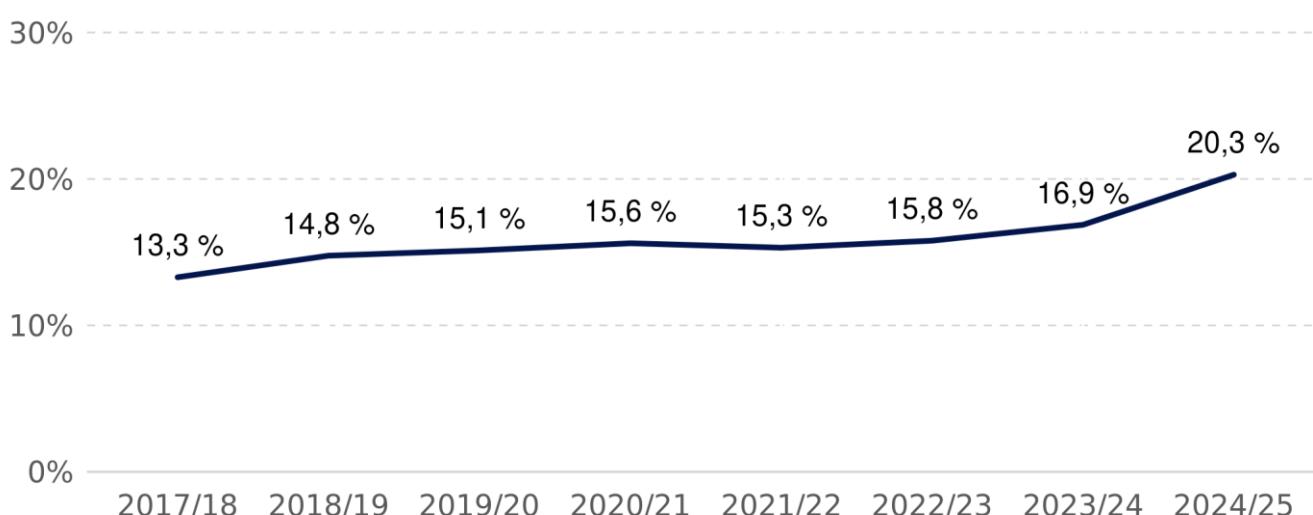


Poznámky: Podíl žáků ZŠ, kteří mají vykázané speciální vzdělávací potřeby ve školním roce 2024/2025, Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Během osmi let podíl žáků s SVP stouplo v ČR o 4,4 %. To nám napovídá, že ve většině ORP bude trend také rostoucí vzhledem k neustálému zpřesňování diagnostických nástrojů, dostupnosti poradenství, screeningům ve školách nebo vyšší informovanosti rodičů o problematice speciálních vzdělávacích potřeb.

Graf c2.3.b

Vývoj podílu žáků s přiznanými speciálními vzdělávacími potřebami a podporou na ně napojenou (2018-2025)



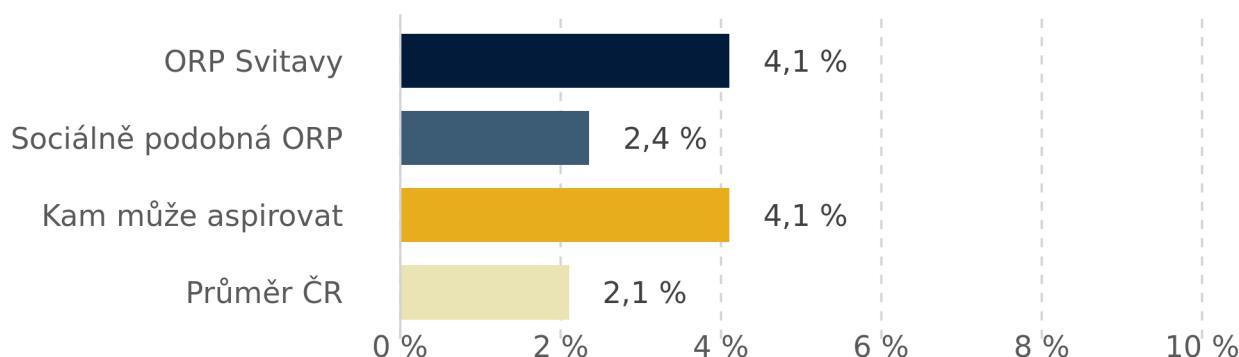
Poznámky: Vývoj podílu žáků ZŠ, kteří mají vykázané speciální vzdělávací potřeby ve školním roce 2017/2018-2024/2025, Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Pro vhled do fungování systému identifikace SVP sledujeme ukazatel diagnostikovaných SVP z důvodu odlišných kulturních a životních podmínek (KŽV). Tato definice se často týká dětí sociálně znevýhodněných (odlišné životní podmínky způsobené chudobou). Vedle podílu SVP KŽV je proto nutné sledovat podíl rodičů v exekuci a sledovat rozdíly či shodu mezi těmito hodnotami.

Jelikož porovnáváme ORP s podobnou sociální strukturou, měly by mít podobný podíl SVP kategorie KŽV. Pokud mají podíl nižší, může to mít typicky dvě vysvětlení: 1) školy nedostatečně identifikují žáky a nevyužívají podpůrných mechanismů (opatření), 2) poradny diagnostikují žáky jiným typem znevýhodnění – typicky zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním. Ani jedno vysvětlení není ideální, jelikož neidentifikuje žáky s daným typem znevýhodnění přesně či úplně.

Graf c2.3.c

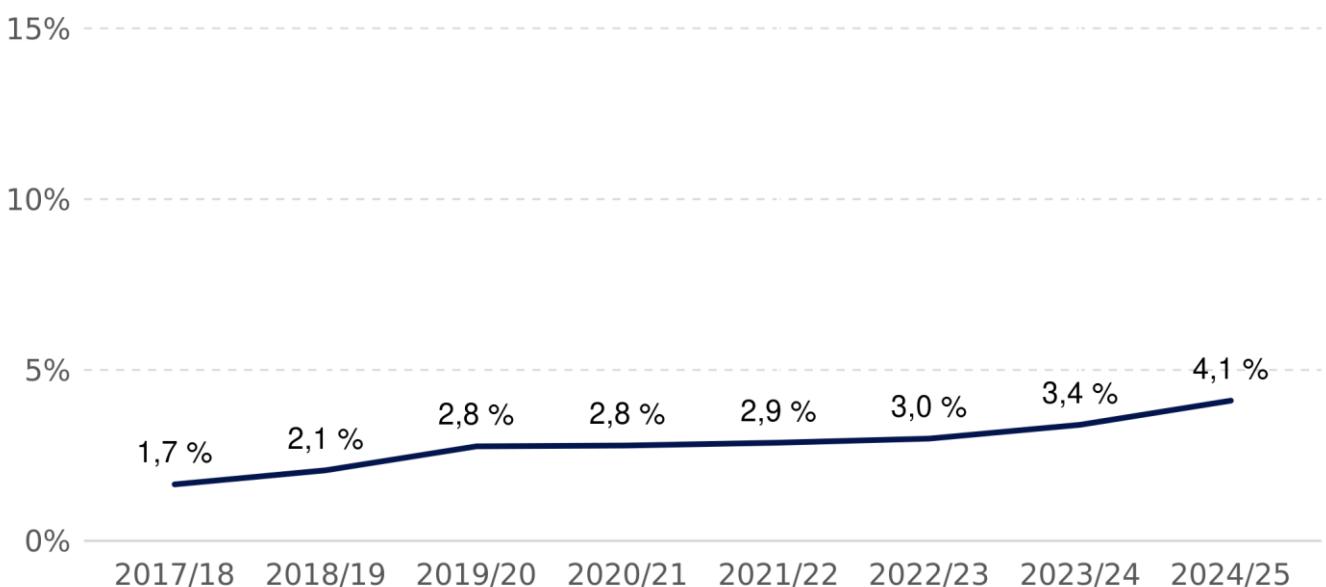
Podíl žáků s přiznanými speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek a ně napojenou podporou



Poznámky: Podíl žáků ZŠ, kteří mají vykázané speciální vzdělávací potřeby z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek ve školním roce 2024/2025, Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Graf c2.3.d

Vývoj podílu žáků s přiznanými speciální vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek a ně napojenou podporou (2018-2025)

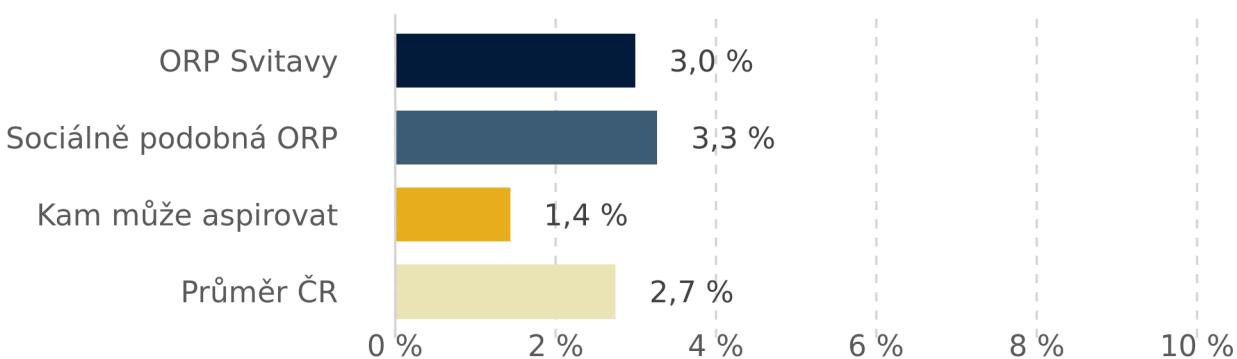


Poznámky: Podíl žáků ZŠ, kteří mají vykázané speciální vzdělávací potřeby z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek ve školním roce 2017/2018-2024/2025, Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Vzdělávání ve speciálních třídách má sloužit pro děti se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním a neměli by se v nich vzdělávat žáci například se sociálním znevýhodněním. Ti by měli navštěvovat běžné školy a třídy. Žáci se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním sice nejsou rovnoměrně zastoupeni mezi regiony, nicméně vysoký podíl žáků ve speciálních třídách oproti ORP s podobným socioekonomickým složením může naznačovat, že v ORP jsou žáci přeřazováni nadměrně do speciálních tříd. Samozřejmě k tomu mohou existovat i jiné důvody (např. škola zaměřená na žáky se specifickým typem postižení, kam dojíždí žáci ze širšího okolí). Je to však jeden z významných indikátorů možného nedůvodného snižování potenciálu dětí.

Graf c2.3.e

Podíl žáků ve speciálních třídách

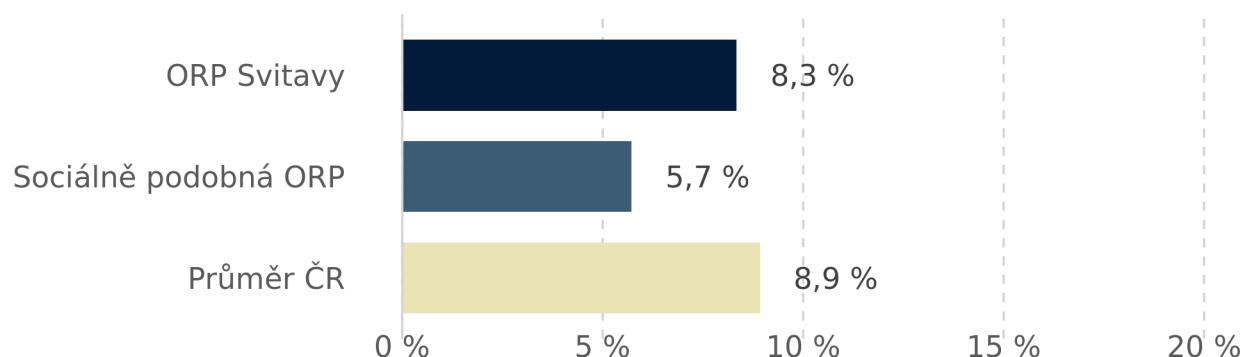


Poznámky: Podíl žáků ve speciálních třídách ze všech žáků v základních školách za školní rok 2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Český vzdělávací systém selektuje děti v brzkém věku. Žáci s lepšími výsledky, ale také s průměrnými výsledky a vyšším socioekonomickým zázemím, často odcházejí na víceletá gymnázia. To při vyšším podílu odchozích vede k situaci, že žáci, kteří neodejdou na víceletá gymnázia, mohou zůstávat v méně podnětném prostředí (sami ztrácí ambice a aspirace, jejich učitelé jim rovněž více přestávají věřit). To může negativně ovlivnit jejich vzdělávací dráhu a výběr střední školy. Víceletá gymnázia v malých ORP, na než se hlásí malý počet žáků, ztrácejí smysl výběrovosti a zbytečně oddělují žáky na dva vzdělávací proudy. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ si klade za cíl omezení rané selektivity včetně odchodů na víceletá gymnázia, které by neměly v žádném regionu přesahovat 10 %.

Graf c2.3.f

Odchody na víceletá gymnázia

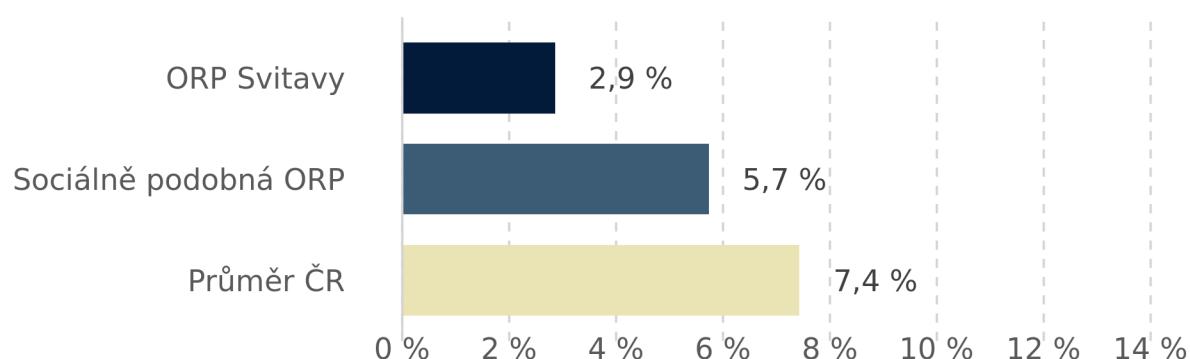


Poznámky: Podíl žáků odcházející z 5. nebo 7. ročníku na střední školy z celkového počtu žáků v daných ročnících ve školním roce 2023/2024.
Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Poslední dva ukazatele mapují zastoupení žáků-cizinců, a tedy i nepřímo žáků s odlišným mateřským jazykem. Jedná se především o žáky z Ukrajiny. V grafech níže proto prezentujeme jak podíl žáků-cizinců celkově, tak podíl žáků z Ukrajiny. Jelikož žáci-cizinci mají často speciální vzdělávací potřeby (např. nízkou znalost českého jazyka, nízké socioekonomické zázemí), vyžaduje jejich vzdělávání podporu. Žáci-cizinci navíc nevstupují do výše popsaného modelu zaostávání, a tak s ohledem na zvýšené potřeby mohou být vysvětlením vyšší vzdělávací neúspěšnosti v regionu. Jejich identifikace umožní k nim nasměrovat vyšší pomoc.

Graf c2.3.g

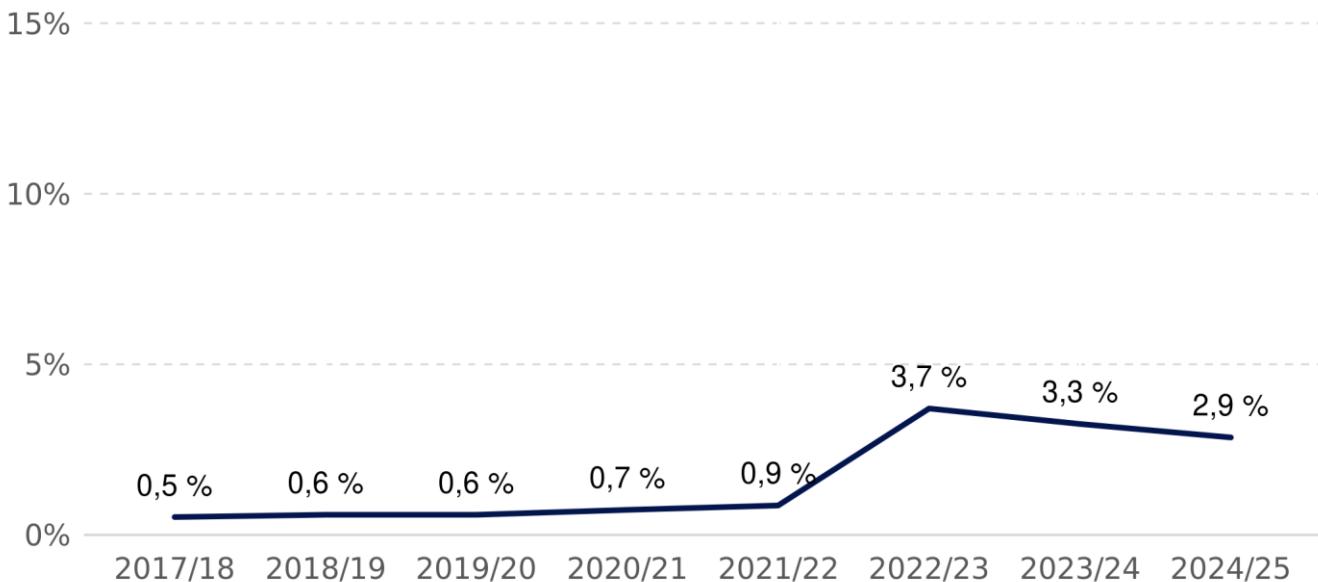
Podíl žáků-cizinců v základním vzdělávání



Poznámky: Podíl žáků-cizinců v ZŠ. Započteni všichni žáci s jiným státním občanstvím než Česká republika. Školní rok 2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Graf c2.3.h

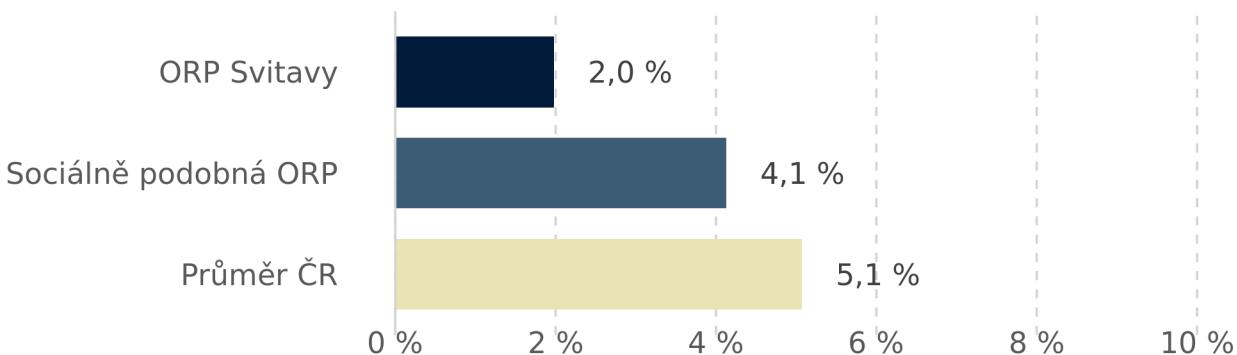
Vývoj podílu žáků-cizinců v základním vzdělávání (2018-2025)



Poznámky: Podíl žáků-cizinců v ZŠ. Započteni všichni žáci s jiným státním občanstvím než Česká republika. Školní rok 2017/2018-2024/2025.
Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Graf c2.3.i

Podíl žáků z Ukrajiny v základním vzdělávání



Poznámky: Podíl žáků z Ukrajiny v ZŠ. Září 2024. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Na území ORP podle dat z výkazů ve školním roce 2024/2025 je v základním vzdělávání 2,9 % žáků-cizinců a podle dat ze září 2024 je v základním vzdělávání 2 % žáků z Ukrajiny.

c2.4. Zajištění výuky – pedagogové a podpůrný tým

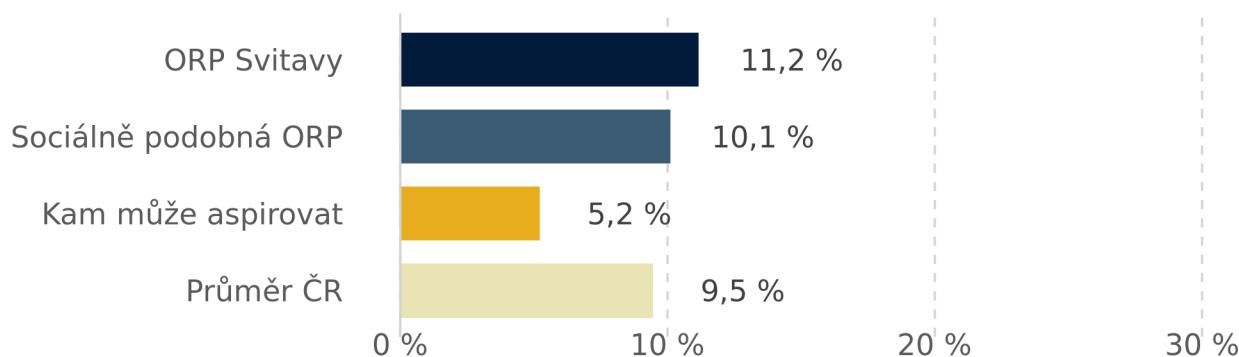
V této části se zaměřujeme na podíl kvalifikované výuky, četnosti podpůrných pedagogických pozic v základních školách (asistenti pedagoga, školní psychologové a speciální pedagogové), specializované činnosti a pozice pedagogických pracovníků a počet žáků ve třídě.

Pro **zajištění kvalitní výuky** je nutné mít dostatečný počet kvalifikovaných pedagogických pracovníků včetně podpůrných a specializovaných pozic. Ačkoliv nemůžeme měřit jejich kvalitu přímo, řada indikátorů vypovídá o dostatečných kapacitách, které umožňují kvalitní výuku realizovat, a to i pro žáky se speciálními potřebami.

Na území ORP podle dat z výkazů ve školním roce 2024/2025 je v základním vzdělávání **11,2 % hodin** vyučováno nekvalifikovanými učiteli.

Graf c2.4.a

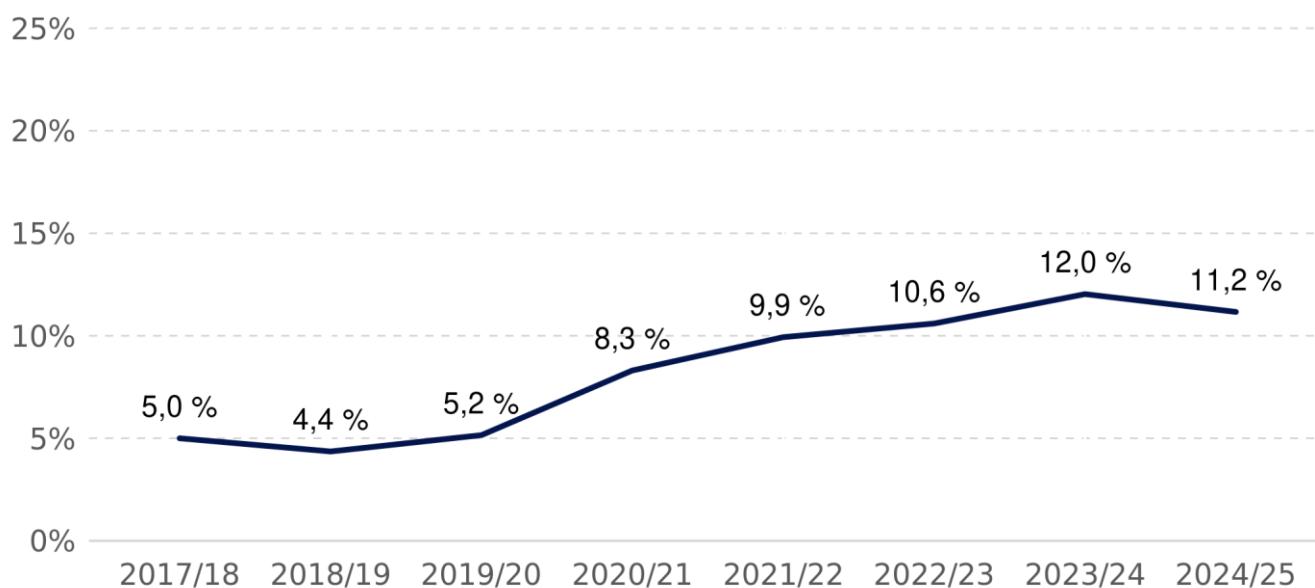
Podíl nekvalifikované výuky



Poznámky: Podíl pedagogických pracovníků na běžných základních školách a víceletých gymnáziích, kteří nesplňují požadované vzdělání podle zákona o pedagogických pracovnících. Školní rok 2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Graf c2.4.b

Vývoj podílu nekvalifikované výuky (2018-2024)

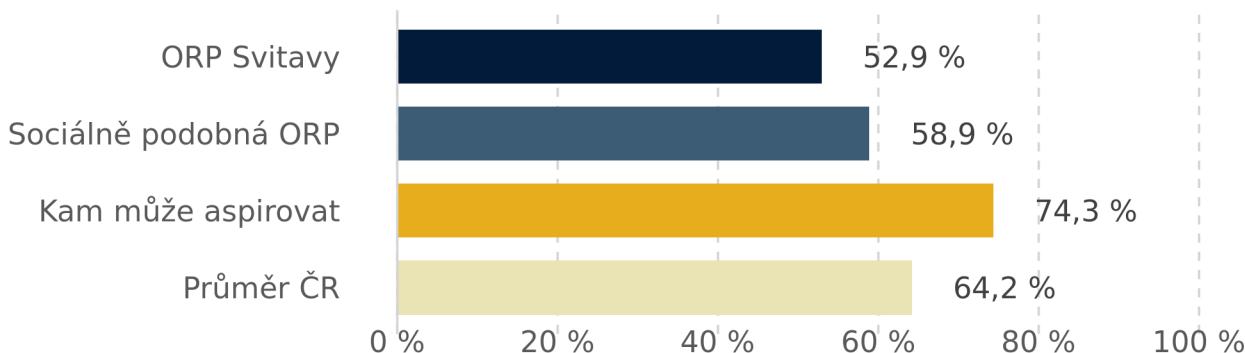


Poznámky: Podíl pedagogických pracovníků na běžných základních školách a víceletých gymnáziích, kteří nesplňují požadované vzdělání podle zákona o pedagogických pracovnících. Školní rok 2017/2018-2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Při snižování podílu nekvalifikované výuky hraje roli, zda se noví, často začínající učitelé začlení do školy a budou v ní mít dostatek podpory. Tu mají zajistit uvádějící učitelé. Pokud je jejich podíl nízký, hrozí, že učitelé budou ze škol odcházet nebo mezi nimi fluktuovat.

Graf c2.4.c

Podíl škol s uvádějícím učitelem



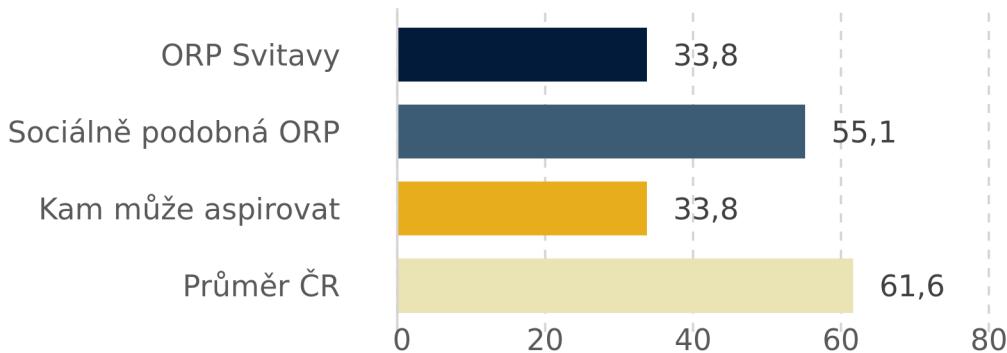
Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Asistenti pedagoga pomáhají žákům s podpůrnými opatřeními, i celým třídám, ve kterých tito žáci jsou. Díky nim je lépe možné diferenciovat výuku podle potenciálu a schopností dětí. Jejich (ne)využívání může souvisej s přístupem školy, rodičů nebo poraden. Je ovšem důležité, aby se tato podpora dostala ke všem potřebným žákům. Proto je nutné sledovat, zdali počet žáků na jednoho asistenta alespoň rámcově odpovídá sociálně podobným ORP.

Na území ORP podle dat z výkazů ve školním roce 2024/2025 připadá v základním vzdělávání **33,8 žáků** na jeden celý úvazek asistenta pedagoga.

Graf c2.4.c

Počet žáků na jednoho asistenta

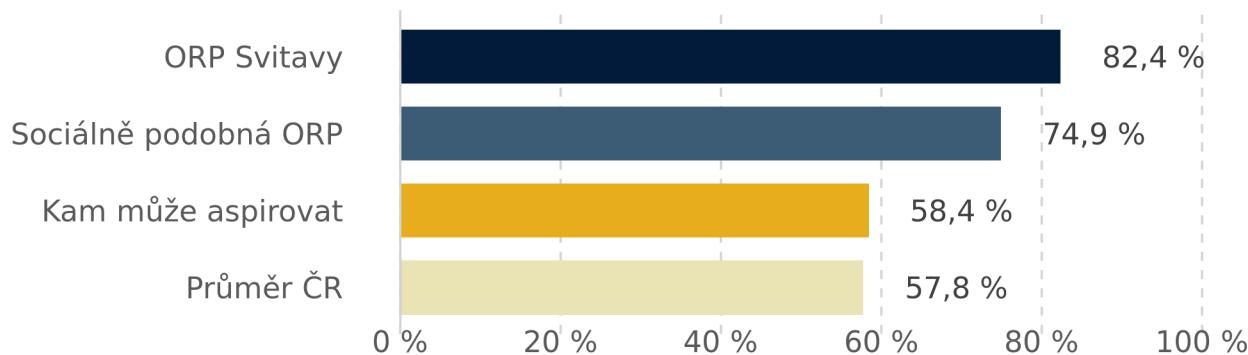


Poznámky: Počet žáků běžných základních škol a víceletých gymnázií na jeden celý úvazek asistenta pedagoga. Školní rok 2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Podpůrné profese jako psychologové, speciální pedagogové nebo asistenti pedagoga ovlivňují kvalitu vzdělávání. Analýza faktorů úspěchu ukazuje, že v českých školách souvisí s výsledky vzdělávání především přítomnost psychologa nebo speciálního pedagoga. Ve školách ale tyto pozice zásadně chybí.

Na území ORP podle dat z výkazů ve školním roce 2024/2025 **82,4 % běžných základních škol** nemá úvazek psychologa nebo speciálního pedagoga.

Graf c2.4.e

Podíl běžných škol bez psychologa nebo speciálního pedagoga

Poznámky: Počet žáků běžných základních škol a víceletých gymnázií na jeden celý úvazek psychologa nebo speciálního pedagoga. Školní rok 2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

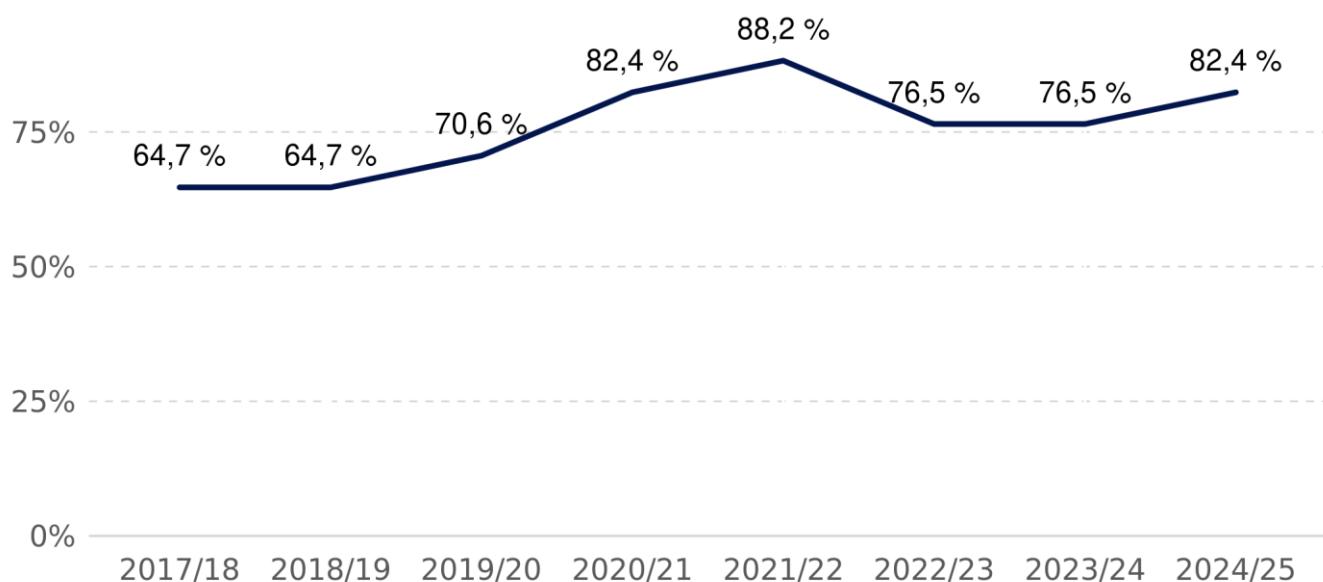
Tabulka c2.4.a

Podíl běžných škol bez psychologa, bez speciálního pedagoga

	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Podíl škol bez psychologa nebo spec. pedagoga	82,4 %	74,9 %	58,4 % ↓	57,8 %
Podíl škol bez psychologa	94,1 %	88,0 %	76,2 % ↓	76,1 %
Podíl škol bez spec. pedagoga	82,4 %	79,5 %	62,3 % ↓	65,2 %

Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Graf c2.4.f

Vývoj podílu běžných škol bez psychologa nebo speciálního pedagoga (2018-2025)

Poznámky: Počet žáků běžných základních škol a víceletých gymnázií na jeden celý úvazek psychologa nebo speciálního pedagoga. Školní rok 2017/2018-2024/2025. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Nová parametrizace podpůrných pozic dává lepší možnosti stabilního financování oproti financování z projektů. Na základě podmínek uvedených ve schválené novele školského zákona jsme vytvořili model zobrazující kolik úvazků připadne jednotlivým ORP. Vaše ORP s novou parametrizací dostane možnost financovat ze státního rozpočtu **3,9 úvazků**. Může se jednat o školní psychology, speciální pedagogy nebo sociální pedagogy (pokud jsou zajištěny první dvě zmiňované pozice nebo je nelze zajistit). Podrobnější zobrazení na obce lze zobrazit v prohlížečce datapaq.cz. Na území ORP podle dat z výkazů bylo ve školním roce 2024/2025 zajištěno **0,2 úvazků školních psychologů a 3 úvazků speciálních pedagogů**.

Jako klíčové pro efektivní podporu všech žáků jsou rovněž specializované činnosti samotných učitelů. Především zajištění povinných pozic výchovných poradců a dále specializovaných pozic např. školních preventistů jsou zásadní pro zajištění vzdělávacího úspěchu všech žáků.

Tabulka c2.4.b

Doplňující informace k personálnímu zajištění výuky

	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Kam aspirovat	Průměr ČR
Výchovný poradce (podíl škol)	82,4 %	84,6 %	96,8 % ↑	84,2 %
Metodik prevence (podíl škol)	76,5 %	80,5 %	94,0 % ↑	83,1 %
Uvádějící učitel (podíl škol)	52,9 %	58,9 %	74,3 % ↑	64,2 %
Počet žáků ve třídě (1. stupeň)	18	19		20
Počet žáků ve třídě (2. stupeň)	19	21		21

Zdroj: MŠMT

c2.5. Model kvalitní školy od ČŠI

Data zobrazena pouze za ORP, u nichž ČŠI navštívila za období 2020-2024 **alespoň jednu třetinu škol**, aby výsledky měly alespoň omezenou vypovídající hodnotu.

Kritéria v modelu kvalitní školy kladou důraz na vymezení žádoucích činností školy, pravidel a mechanismů, s jejichž pomocí vedení školu řídí a které umožňují efektivní organizaci školy a její rozvoj. Kromě toho zajistují, že škola je bezpečné, přijemné a vstřícné místo pro efektivní vzdělávání a osobnostní rozvoj dětí. Kritéria kvalitní školy jsou proto nástroj, který může sloužit nejenom školám samotným, ale také dalším lokálním aktérům – především zřizovatelům škol skrze srozumitelné stanovení charakteristik a parametrů kvalitního vzdělávání a kvalitní školy jako instituce. Rovněž jim umožňuje lépe zacílit na naplnění a zajistění těch podmínek, které nejvíce přispívají ke kvalitnímu vzdělávání.

ČŠI z 26 kritérií pro ZŠ vybraла ty nejzásadnější ve čtyřech oblastech:

- * Strategické řízení
- * Pedagogové a jejich rozvoj
- * Výuka a její výsledky
- * Žák a podpora jeho učení

Každá oblast průměruje výsledky všech základních škol, ve kterých bylo provedeno inspekční šetření za poslední 3 roky. To je nutné omezit dat, jelikož často nebyla navštívena zatím ani polovina škol. Při interpretaci dat je nutné brát tento fakt na zřetel.

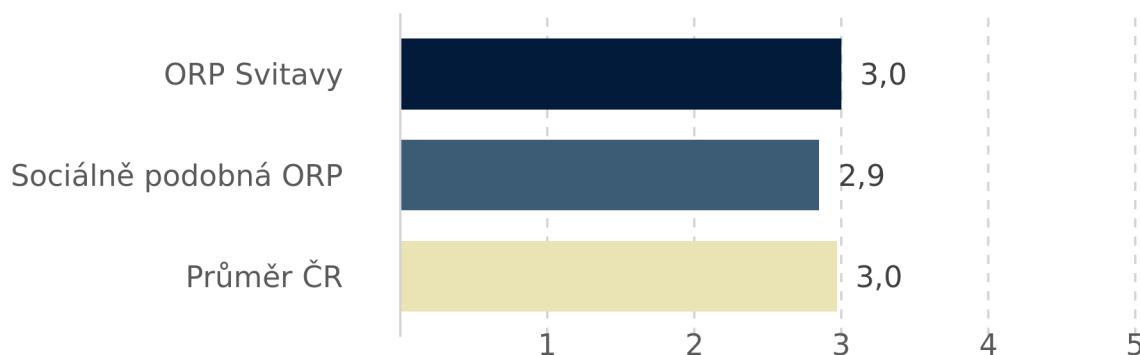
ORP jsou rozřazena do pěti úrovní:

- * Úroveň 1 – převládající vysoká kvalita činností vzhledem k ČR
- * Úroveň 2 – nadprůměrná kvalita činností vzhledem k ČR
- * Úroveň 3 – průměrná kvalita činností vzhledem k ČR (Úroveň, která by měla znamenat podporu a intervenci, pokud je výrazně slabší oproti jiným oblastem anebo jiným podobným ORP.)
- * Úroveň 4 – podprůměrná kvalita činností vzhledem k ČR. (Úroveň, která by měla znamenat podporu a intervenci.)
- * Úroveň 5 – převládají nízká kvalita činností vzhledem k ČR. (Úroveň, která by měla za všech okolností znamenat podporu a intervenci.)

První oblast Strategické řízení obsahuje práci s vizí a strategický způsob řízení školy, aktivní způsob řízení pedagogických procesů s efektivním využíváním autoevaluace včetně optimálního využívání materiálních podmínek pro rozvoj žáků a také využití vyhodnocení výsledků vzdělávání pro zkvalitňování procesu vzdělávání.

Graf c2.5.a

Oblast Strategické řízení

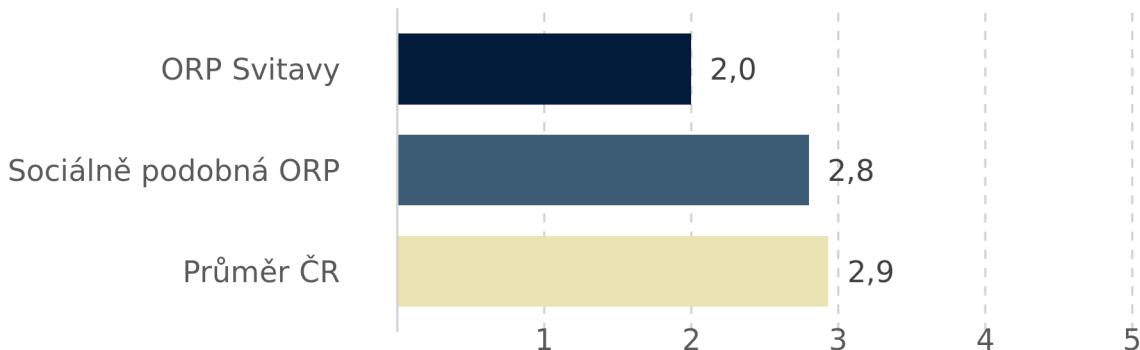


Poznámky: Průměrné hodnocení v ORP ze všech navštívených základních škol (v průměru navštíveno 71 % základních škol v ČR a 71 % základních škol v ORP Svitavy). Jedná se o index z kritérií 1.1, 2.1, 2.4 a 5.4. za období 2020-2024. Zdroj: ČŠI [Kvalitní škola](#)

Druhá oblast se zaměřuje na pedagogy a jejich rozvoj. To zahrnuje, jak vedení školy podporuje rozvoj pedagogů, včetně reflexe kvality výuky, profesionalitu pedagogů nejen v daných předmětech, ale i v pedagogických procesech a dlouhodobou spolupráci pedagogického sboru včetně vzájemných hospitací.

Graf c2.5.b

Oblast Pedagogové a jejich rozvoj

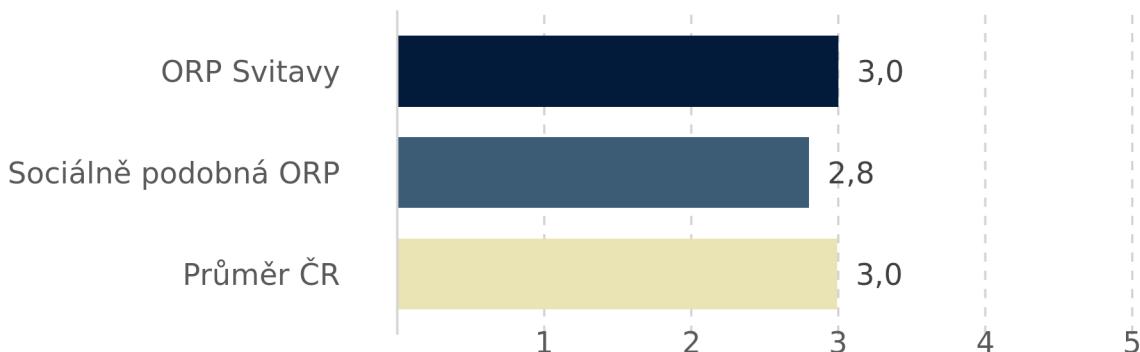


Poznámky: Průměrné hodnocení v ORP ze všech navštívených základních škol (v průměru navštíveno 71 % základních škol v ČR a 71 % základních škol v ORP Svitavy). Jedná se o index z kritérií 2.3, 3.1 a 3.3. za období 2020-2024. Zdroj: ČŠI [Kvalitní škola](#)

Třetí je oblast Výuka a její výsledky. Ta obsahuje kvalitní výuku zaměřenou na učení žáků a v souladu se ŠVP, výuku, která efektivně využívá pestré metody a aktivizuje učení žáků, vhodné propojení vzdělávacího obsahu s běžnými reálnými situacemi a pravidelné sledování výsledků vzdělávání žáků i pokroků v jejich učení, včetně jeho využívání pro zkvalitňování výuky a efektivnější učení žáků.

Graf c2.5.c

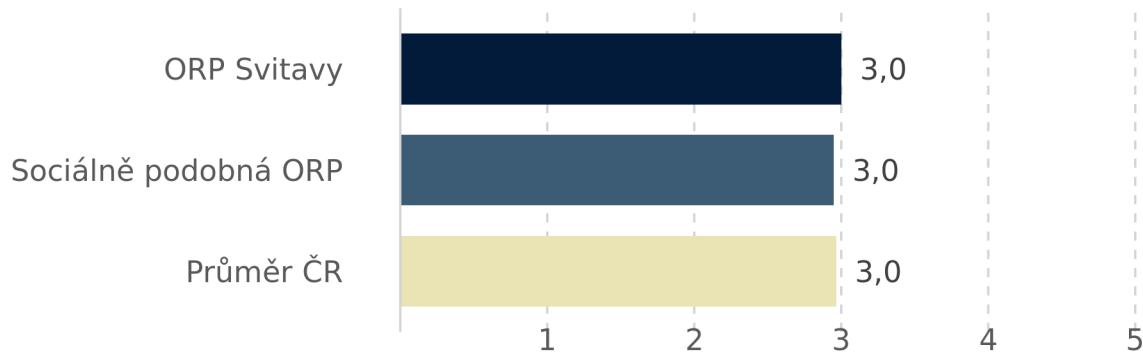
Oblast Výuka a její výsledky



Poznámky: Průměrné hodnocení v ORP ze všech navštívených základních škol (v průměru navštíveno 71 % základních škol v ČR a 71 % základních škol v ORP Svitavy). Jedná se o index z kritérií 4.1, 4.2 a 5.1. za období 2020-2024. Zdroj: ČŠI [Kvalitní škola](#)

Poslední oblastí je Žák a podpora jeho učení, která obsahuje sledování pokroku každého žáka a poskytování vhodné podpory jeho učení, efektivní využívání sebehodnocení a vzájemného hodnocení a poskytování podpory všem žákům, kteří ji potřebují, s cílem dosahování maximálního učebního pokroku každého žáka.

Graf c2.5.d

Oblast Žák a podpora jeho učení

Poznámky: Průměrné hodnocení v ORP ze všech navštívených základních škol (v průměru navštíveno 71 % základních škol v ČR a 71 % základních škol v ORP Svitavy). Jedná se o index z kritérií 4.3 a 6.2. za období 2020-2024. Zdroj: ČŠI [Kvalitní škola](#)

c2.6. Financování vzdělávání

Financování škol představuje, kolik financí do základních škol směruje na žáka od státu (státního rozpočtu a příslušné kapitoly MŠMT) a zřizovatelů, tedy nejčastěji od obcí. Úspěšné vzdělávání znevýhodněných žáků vyžaduje kvalitní pedagogy, podpůrné pracovníky a dobré vybavení a podmínky ve školách. Proto by financování školství mělo výrazně více odrážet sociální situaci a podmínky, a to především destabilizující chudobu, která se vzděláváním souvisí nejvíce. Od ledna 2026 dochází k výrazným změnám ve financování vzdělávání. Peníze na platy nepedagogů, ONIV i nepersonálních podpůrných opatření (například kompenzačních pomůcek) obdrží obce. Zavádí se rovněž *indexové financování*.

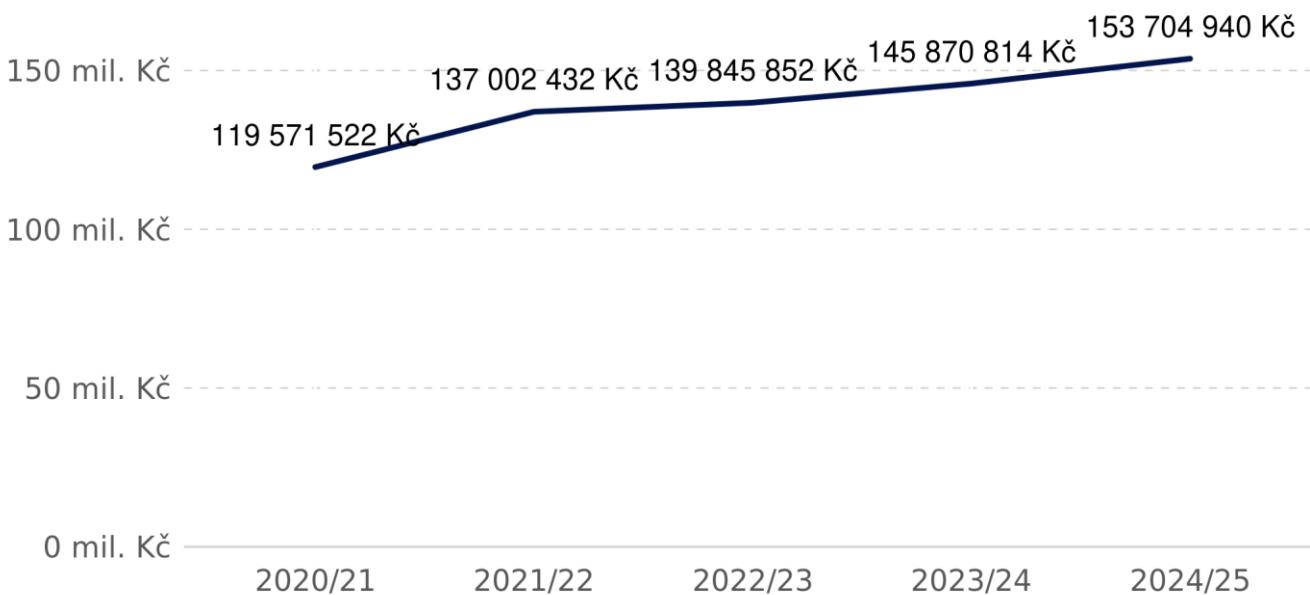
Indexové financování zohledňuje podíl sociálně znevýhodněných žáků ve škole a podle toho jí navýšuje finanční prostředky. Finance směřují například na odměny učitelů, navýšení PHmax pro dělení hodin nebo na podpůrné pozice (více peněz na úvazky speciálních pedagogů, školních psychologů, sociálních pedagogů).

Do analýzy zařazujeme tu část financování od státu a obcí, která by měla přímo pomáhat vzdělávání žáků. Od státu se jedná o platy pedagogických pracovníků včetně asistentů pedagoga. Financování neped. pracovníků a ONIV je od 1. ledna 2026 převedeno do financování zřizovatelů, níže poskytujeme podrobnější data.

Finance od státu zahrnují platy pedagogických pracovníků, včetně asistentů pedagoga. O velikosti těchto položek nerovnou obce ani ORP. Od roku 2019 se jedná o prostředky zasílané základním školám přímo ze státního rozpočtu. O platech jednotlivých pedagogů v rámci přidělené částky rozhodují především platové tabulky a předpisy popisující nárokové složky platu a pouze v malé míře rozhodnutí vedení škol.

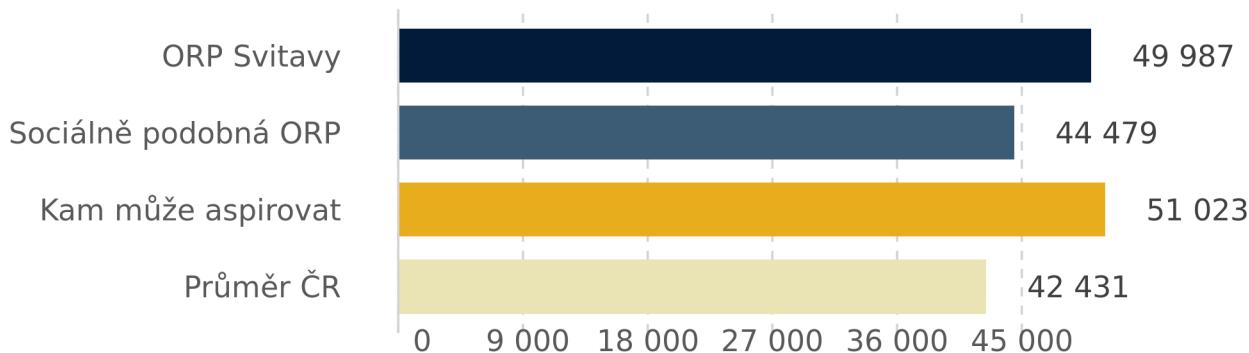
Graf c2.6.a

Kolik peněz do regionu směřuje od MŠMT na platy pedagogických pracovníků?



Poznámky: Finance na platy pedagogických pracovníků v základních školách, připočteny finance na asistenty pedagoga v třídách/školách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona. Zkoumané období je 2020 až 2024, Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapag.cz](#)

Graf c2.6.b

Kolik peněz směruje od MŠMT na pedagogické pracovníky, přepočteno na žáka?

Poznámky: Finance na platy pedagogických pracovníků v základních školách přepočteno na jednoho žáka, připočteny finance na asistenty pedagoga v třídách/školách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona. Průměr za období 2020 až 2024, Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Od ledna 2026 jsou peníze na financování nepedagogů, ONIV i nepersonálních podpůrných opatření (například kompenzačních pomůcek) součástí tzv. školského RUD. Jejich přesný objem je stanovený podílem v rámci RUD a dále parametry zahrnující různé indikátory a koeficienty (například podle počtu dětí v běžných, speciálních třídách, děti v SVČ, ZUŠ apod.). To vše upravuje nařízení vlády, přičemž přehled objemu prostředků najdete po vyhledání obce na DataPAQ.cz.

Nyní bude na zřizovatelích, jak prostředky určí. V rámci příjmů z RUD je obce „obdrží v jednom balíku“, přičemž metodicky je zásadní jejich jasné rozdělení na:

- financování podmínek pedagogické práce škol – například pomůcek, učebnic, dalšího vzdělávání učitelů apod.,
- platy nepedagogických pracovníků škol – zajištění činností a platů např. školníků, hospodářů, uklízeček,
- finance na provoz škol – například výdaje na vybavení škol, učeben, energií apod.,
- finance na investice – rozsáhlejší opravy apod.

Metodické vedení v dané oblasti by měl poskytovat Střední článek podpory MŠMT. Přesto je zde zásadní upozornit na možnosti a výhody společné správy škol skrze společná ředitelství na úrovni velkých zřizovatelů či meziobecní správy škol nebo vybraných činností skrze společenství obcí. Rámcový obraz o objemu prostředků poskytují data MŠMT v tabulce níže.

Tabulka c2.6.c

Kolik peněz směruje k zřizovatelům z RUD v rámci nového systému financování nepedagogů, ONIV a podpůrných opatření nepersonálního typu?**Odhad financí z "školského" RUD**

150 431 673 Kč

Poznámky: Odhad objemu peněžních prostředků, které obdrží obce v ORP v roce 2026 na základě daňové predikce a navržených pravidel pro rozpočtové určení daní od 1. 1. 2026. Jsou zahrnuty i obce, které zřizují svazkové školy. Pro výpočet předpokládaného daňového výnosu jsou použity údaje školního roku 2024/2025. Skutečný daňový výnos za rok 2026 bude určen podle údajů školního roku 2025/2026. Předpokládaný výnos je tak pouze orientační. Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Tabulka c2.6.d

Data pro výpočet peněz směrujících k zřizovatelům z RUD, součet za obce v ORP

	Počet dětí/žáků	Výnos na příslušnou jednotku
Mateřská škola – Děti v běžné třídě	1 003	43 460 Kč
Mateřská škola – Děti ve speciální třídě	0	72 434 Kč
Základní škola – Děti v přípravné třídě	22	36 217 Kč
Základní škola – Děti v přípravném stupni ZŠ speciální	0	72 434 Kč
Základní škola – Žáci v běžné třídě (1. stupeň)	1 508	36 217 Kč
Základní škola – Žáci v běžné třídě (2. stupeň)	1 137	36 217 Kč
Základní škola – Žáci ve speciální třídě (1. stupeň)	0	72 434 Kč
Základní škola – Žáci ve speciální třídě (2. stupeň)	0	72 434 Kč
Střední škola vč. gymnázia (denní forma vzdělávání) – Žáci v běžné třídě	0	36 217 Kč
Střední škola vč. gymnázia (denní forma vzdělávání) – Žáci ve speciální třídě	0	72 434 Kč
Základní umělecká škola – Žáci	730	3 622 Kč
Domov mládeže – Ubytovaní žáci a studenti	0	36 217 Kč
Středisko volného času – Účastníci (pravidelná činnost)	600	3 622 Kč

Poznámky: Počty dětí a žáků ve školských zařízeních zřizovaných obcemi, městskými částmi/obvody nebo svazky obcí a výnosy na příslušné jednotky. Data o počtech dětí a žáků jsou za školní rok 2024/2025. Skutečný daňový výnos za rok 2026 bude určen podle údajů školního roku 2025/2026. Předpokládaný výnos je tak pouze orientační. Zdroj: MŠMT

c2.7. Fragmentace vzdělávání

Česká republika je výjimečná vysokým počtem obcí, který způsobuje fragmentaci řízení veřejných služeb – především škol – do velmi malých celků. V takovém systému je velmi obtížné udržet kvalitu vzdělávání pro všechny žáky a zároveň ho efektivně řídit. Cílem této kapitoly je osvětlit tři aspekty vzdělávacího systému v mikroregionu:

1. Složení škol podle jejich typu a velikosti
2. Identifikace velmi málo naplněných škol
3. Fragmentace řízení mezi zřizovatele

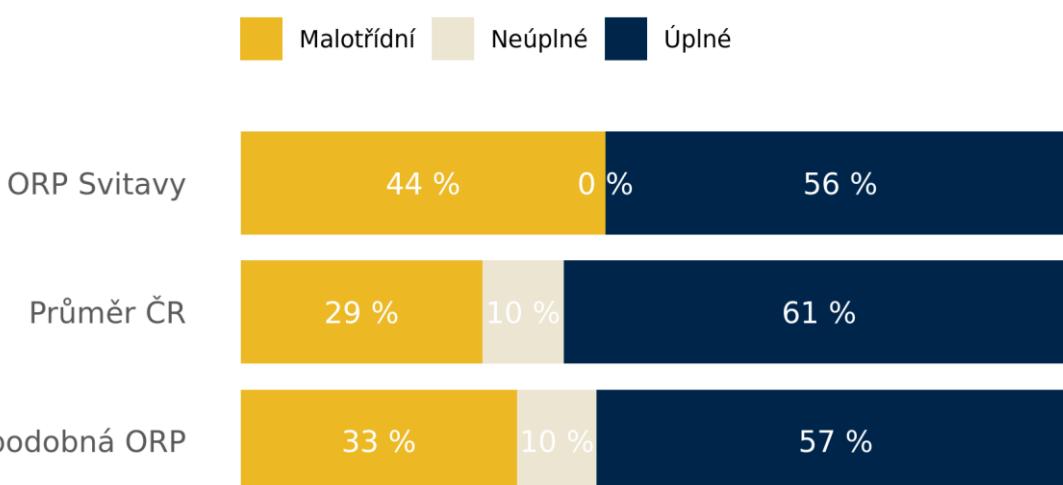
Tyto informace mohou napomoc jak v řízení, tak v hledání cest pro zvýšení kvality a efektivity. Hlavní výhodou této analýzy je, že ORP porovnáváme s dalšími sociálně podobnými ORP. Měly by tedy mít podobné potřeby ohledně zřizování škol podle typu a velikosti.

Nejdříve se zaměříme na strukturu škol podle jejich typu. Ty dělíme na tři základní typy – malotřídní, neúplné a úplné. V malotřídních školách se vyučuje ve spojených ročnících, neúplné mají pouze první stupeň, ale vyučování neprobíhá napříč ročníky, úplné školy mají všech devět ročníků. V grafech zobrazujeme pouze školy obecních zřizovatelů, které jsou předmětem analýzy.

Je důležité vyhodnocovat, jestli struktura škol neznevýhodňuje území z hlediska financování a dostupnosti učitelů, psychologů nebo speciálních pedagogů. Malotřídní a neúplné školy mohou mít problémy s kvalifikovaností pedagogů, omezeným financováním podpůrných pozic ([novela školského zákona](#) zavádí financování podpůrných pozic psychologů, speciálních či sociálních pedagogů na základních školách od 180 žáků) a nedostatkem financí obecně, protože je zřizují malé obce s nižšími příjmy.

Graf c2.7.a

Podíl škol podle typu (malotřídní, neúplné, úplné)



Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Vychýlení oproti podobným mikroregionům může ukázat i druhý indikátor, a to průměrná naplněnost tříd. Nízký počet žáků na třídu ukazuje na vysokou finanční náročnost provozu škol. Nízká naplněnost může zároveň poukazovat na nízký počet žáků ve spádovém obvodě nebo větší míře dostupných alternativ v okolí. Ukazatel za celé ORP nevypovídá o všech školách, ale naznačuje výšší podíl málo naplněných škol. Více naplněné třídy jsou MŠMT oceňovány vyššími odměnami pro učitele (MŠMT, [2025](#), s. 3).

Tabulka c2.7.b

Průměrný počet žáků na třídu podle typu školy

	ORP Svitavy	Sociálně podobná ORP	Průměr ČR
Počet žáků na třídu – malotřídní školy	13,0	12,9	13,2
Počet žáků na třídu – neúplné školy		16,1	16,8
Počet žáků na třídu – úplné školy	19,3	20,8	21,2

Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Jako podlimitní školy se označují školy, které nesplňují podmínky minimálního počtu žáků a tříd. U úplných škol je to 17 žáků na třídu (15, pokud má škola 2 třídy v ročníku), u neúplných je tento počet nižší v závislosti na počtu tříd (§ 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb. ke školskému zákona). Tento indikátor tedy rozvíjí indikátor předchozí a poukazuje na školy málo naplněné, u kterých je vysoká finanční náročnost. Kvalita samozřejmě nemusí být nižší, nicméně podle [analýzy](#) nemají školy s velmi malým počtem žáků ve třídě nižší vzdělávací neúspěšnost (nižší opakování či nedokončování) a podlimitní devíti ročníkové školy mají podle [Česká školní inspekce](#) spíše slabší vzdělávací výsledky.

Tabulka c2.7.c

Počet podlimitních škol

	ORP Svitavy	Průměr ČR
Počet podlimitních ZŠ	6	
Podíl podlimitních ZŠ ze všech běžných obecních ZŠ	37,5 %	22,4 %
Počet podlimitních ZŠ – malotřídní a neúplné školy	5	
Podíl podlimitních ZŠ ze všech malotřídních a neúplných	71,4 %	47,4 %
Počet podlimitních ZŠ – úplné školy	1	
Podíl podlimitních ZŠ ze všech úplných	11,1 %	6,6 %

Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

90 % zřizovatelů má na starosti jen jednu základní školu. Na jednoho zřizovatele vychází v průměru 1,4 školy, zatímco v Nizozemsku 5,5 a v Estonsku 6,8 školy. Tento stav má [dva důsledky](#):

- Nerovnou kvalitu škol – výsledky a kvalita vzdělávání se v jednotlivých školách a celých regionech výrazně liší. Přístup tisíců obcí-zřizovatelů ke správě a podpoře škol není jednotný. Nikdo nenese odpovědnost za kvalitu vzdělávání na větším území.
- Dublování rutinní práce – ředitelům a ředitelkám škol přináší fragmentace velkou byrokratickou zátěž. Administrativou tráví nejvíce času v Evropě, nemohou se kvůli tomu věnovat pedagogickému vedení škol. To odrazuje zájemce o práci ředitele, dublování činností stojí i zbytečné peníze. I minimalistické sdílení účetnictví a správy budov by ušetřilo téměř 2 mld. Kč ročně.

Cestou k překonání nevýhod vysoké fragmentace je společná správa škol – jak na úrovni jednoho zřizovatele (např. [město Trutnov](#)), tak i na úrovni celého regionu skrze společenství obcí (tento model bude aktuálně pilotován za podpory MŠMT a Partnerství 2030+, zkušenosť se zřizováním škol více obcemi však přináší klasické svazkové školství např. [MŠ a ZŠ Údolí Desné](#)).

Problematiku málo naplněných škol zřizovaných jedním zřizovatelem řeší [novela školského zákona](#) platná od roku 2026. V ní je uvedeno, že obec, která zřizuje právnickou osobu s činností MŠ, ZŠ nebo SŠ, případně kombinací těchto činností, musí zajistit, aby každá z těchto právnických osob měla alespoň jednou za poslední tři roky k 30. září minimální počet 180 dětí nebo žáků. Účinnost opatření je od roku 2029, tudíž v rozhodování budou hrát roly 2026-2028. Na zobrazené tabulce níže lze predikovat kolik škol se může v roce 2029 na vašem území sloučit. Jedná se však o orientační čísla, která může ovlivnit demografie v letech 2026-2028.

Tabulka c2.7.c

Počet ředitelství škol, které měla v roce 2023/2024 méně než 180 žáků/dětí v obcích s více než jedním ředitelstvím, a tudíž je možné, že se v roce 2029 sloučí.

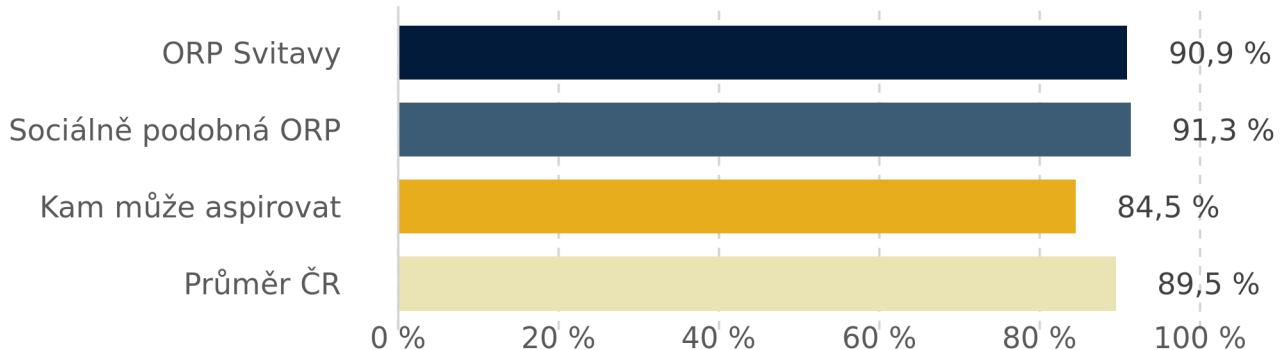
Počet ředitelství
14

Poznámky: Počet ředitelství škol (ZŠ, MŠ) zřizovaných obecními zřizovateli (obec/MČ/MO/svazek obcí) s méně než 180 žáky/dětmi pro zřizovatele zřizující více než 1 ředitelství. Počet žáků/dětí počítán ke školnímu roku 2023/2024. Pro ředitelství s ZŠ a MŠ počítáme součet počtu žáků ZŠ a počtu dětí v MŠ. Zdroj: MŠMT, výpočet PAQ Research, podrobnější zobrazení na [datapaq.cz](#)

Následující indikátor ukazuje podíl zřizovatelů, kteří zřizují jen jednu školu a u nichž je riziko, že nemá dostatečné kapacity na řízení kvality vzdělávání a školy takto zřizované jsou přehlceny nepedagogickými činnostmi, které by bylo možné sdílet ve větších celcích a tím zabránit jejich duplicitě.

Graf c2.7.d

Podíl zřizovatelů jenom s jednou školou

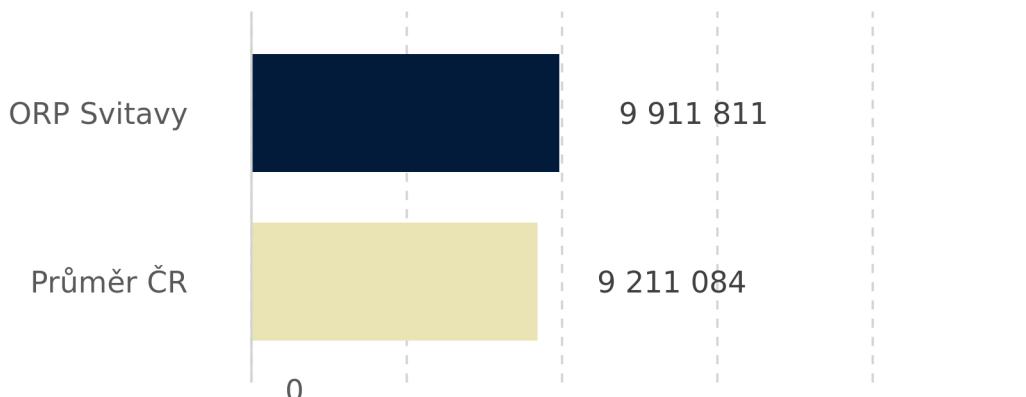


Zdroj: MŠMT, podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Poslední indikátor ukazuje potenciál úspor z rozsahu pouhým sdílením vybraných nepedagogických činností (správa účetnictví a budov) pro území ORP na základě analýzy VŠE [Mazoucha a Fischera](#) z roku 2023.

Graf c2.7.e

Potenciál úspor sdílením vybraných nepedagogických činností pro území ORP



Zdroj: Výpočty autorů, analýzy VŠE [Mazoucha a Fischera](#) z roku 2023. Podrobnější zobrazení na datapaq.cz

Doporučení

Doporučení

Doporučení shrnují hlavní nástroje a možnosti podpory v oblastech obsažených v reportu. Doporučení necílíme na jednotlivá ORP, a proto jsou z logiky věci obecná. Cílem je shrnout klíčové zdroje a inspiraci, jaká opatření lze realizovat. Kromě toho uvádíme kontakty na organizace a územní celky, které jsou nejenom inspirací, ale mohou pomoci s realizací změn. Pokud máte zájem o detailnější diskuzi nad specifickými doporučeními pro Vaše území, [ozvěte se nám](#).

Řešení destabilizující chudoby (exekuce, bytová nouze, sociální podpora)

Exekuce

- Proaktivní chování obcí jako věřitelů – informovat o nesplácení nájmů a dalších poplatků aktivně (nejen dopisem), nastavovat splátkové kalendáře a jinak minimalizovat propad do exekuce. Ty vymáhat samostatně (správní exekuce), nikoli přes exekutory. Pravidelně sledovat klíčové ukazatele a reagovat na ně i cíleně (např. počet osob v exekuci, počet osob v osobním bankrotu...).
- Zařídit či podporovat dluhové poradenství pro nízkopříjmové a ohrožené skupiny (ČVT, Charita, Rubikon) a pro středně-příjmové skupiny (Poradna při finanční tísni) a síťovat je s úřady práce a zaměstnavateli.
- Realizovat programy typu „milostivé léto“ = odpuštění většiny nákladů vymáhání a penále při zaplacení jistiny dluhu za nájmy, poplatky atd.
- Informovat exekvované obyvatele o možnosti vstupu do oddlužení a dalších řešení.
- Posílení prevence předlužení – zvýšení pracovní aktivity dostupnými předškolními službami, asistence s přístupem obyvatel k příspěvku na bydlení a přídavkům na děti. To může zahrnovat pomoc s vyplněním žádostí nebo informace o vládních podporách a jak je získat.
- Regulace „šmejdů“ – např. reklam poskytovatelů půjček v lokálních médiích a prostorách.

Obrátit se můžete na [Člověk v tísni](#), [Rubikon](#), [Institut pro prevenci a řešení předlužení](#), [Charita ČR](#), [Diakonie](#), [Poradna při finanční tísni](#).

Bytová nouze

- Rekonstrukce obecního bytového fondu – například s využitím programů Výstavba a dalších – a určení pro potřebné cílové skupiny. Omezení privatizace bytového fondu, pokud je v obcích / městech omezený.
- Programy garantovaného nájemního bydlení – municipality garantují soukromým pronajímatelům uhranění případných nákladů při poničení, ale nájem platí sami nájemníci. Program může vést ke zvýšení nabídky nájmů.
- Snaha o udržení lidí v komerčním nájemním bydlení – například asistencí se splátkou kouce (přes dávku mimořádné okamžité pomoci či jinak).
- Podpora lidí v žádostech o příspěvek na bydlení – informování seniorů poštou, hot-linky, posílení asistence v infocentrech / obecních úřadech / na úřadu práce.
- Asistence domácnostem se snižováním energetické spotřeby – tj. informační pomoc s čerpáním podpory či přímá doplňková podpora při budování FVE, výměny kotlů, zateplení, chytré elektroměry apod.
- Zřízení center bydlení, která koncentrují tyto typy asistence.

- Vyjednávání s developery, aby při výstavbě komerčního bydlení zahrnovali výstavbu několika obecních bytů či dostupných nájemních bytů a plánovali dostatečnou infrastrukturu.

Obrátit se můžete na [Člověk v tísni](#), [Charita ČR](#), [Platforma pro sociální bydlení](#), [MPSV](#), [Město Chomutov](#).

Sociální podpora a systém (mimo dávek v bydlení)

- Informování rodin, že mohou mít nárok na přídavek na děti, který již není chudinskou dávkou a může nižší střední třídě pomoci s financováním kroužků, výletů apod. – nárok mají domácnosti s příjemem do 3,4násobku životního minima (např. samoživitelka s 2 dětmi v ZŠ věku a čistým příjemem 34 tisíc Kč, popřípadě úplná domácnost se stejnými dětmi a příjemem 47 tisíc Kč).
- V případě dětí s minimální podporou ze strany rodiny a velkými absencemi nevyužívat rodinu poškozující a nepříliš efektivní možnosti zabavování dávek za absence, ale případně spíše převod přídavku na děti na školu a placení výletů nebo pomůcek z nich.
- Přihlášení se do programů obědů zdarma ve školách a školkách.
- Rozšíření programů jako jsou obědy zdarma, odpouštění školkovného či poplatků za volnočasové činnosti (SVČ, ZUŠ nebo školní kluby). Lze je cílit na spodní cca 1/3 rodin, které lze administrativně definovat – příjemci přídavků na děti a příspěvku na bydlení, pracující s nižšími příjmy, kterým sleva na děti přechází do bonusu.
- Vytvoření tzv. case managementu – tedy systému, který rodinám pomůže v bydlení, ale naváže je i na další podporu v sociální oblasti a vzdělávání.
- Vytvoření fondů solidarity, kam může přispívat obec i bohatší obyvatelé / firmy a ve školách slouží k hrazení výletů a dalších aktivit pro děti z chudších rodin (funguje v některých částech Prahy aj.)
- Celková instruktáž místních úřadů práce, aby pracovali skutečně aktivně v politice zaměstnanosti, ale ne restriktivně v oblasti dávek SSP (příspěvek na bydlení, příspěvek na děti) a jednorázových dávek (dávka v mimořádné okamžité pomoci), které mohou uchránit rodiny před propadem do sociálního vyloučení.

Obrátit se můžete na [Člověk v tísni](#), [Charita ČR](#), [Institut pro sociální inkluzi](#).

Spolupráce škol, zřizovatelů, poradenských, sociálních a dalších služeb pro řešení školního neúspěchu

Weby [Dobré praxe](#) a [Desegregace.cz](#) od PAQ Research popisují intervence na základě dobrých praxí v ČR a zahraničí, jak v regionu pracovat na zkvalitnění vzdělávání. Tato sekce přináší jejich shrnutí, nicméně pro důkladnější prostudování odkazujeme čtenáře na web.

Lokální vzdělávací systém

- Zajištění srovnatelné kvality všech škol v rámci mikroregionu, tedy posun v učení všech dětí, nikoliv jako absolutních výsledků (více ke kvalitním činnostem škol – model [Kvalitní školy](#) či [Metodické doporučení MŠMT pro zřizovatele](#)).
- Organizace každoměsíčních setkání aktérů zapojených do vzdělávání v území (škol, soc. práce a NNO, SPOD a dalších) pro řešení vzdělávací neúspěšnosti i zajištění úspěchu každého žáka, včetně žáků nadaných. Stanovení odpovědného subjektu (odbor školství, sociálních věcí, MAP aj.) pro koordinaci setkání a navazujících aktivit. ([SOFA a OSPOD Most](#), [Klášterec nad Ohří](#), [Kadaň](#)).
- Zamezení vzniku [segregovaných škol](#) a při jejich existenci zrušení. Desegregace podporuje integraci, vzdělávací aspirace a sociální mobilitu.

Škola a zřizovatel

- Identifikace neprospívajících či jinak ohrožených žáků a následná mezioborová spolupráce škol, OSPOD, sociálně aktivizačních služeb, poraden a dalších aktérů a specialistů. Podle příkladu dobré praxe [SOFA a OSPOD Most](#) jsou důležité následující aktivity: **1)** Jednotný postup pro identifikaci ohrožených žáků: znaky zanedbání péče, hranice neomluvených hodin apod. **2)** Vyjasnění pravomocí OSPOD a škol při postupu řešení podezření na zanedbání péče, záškoláctví a další problémy. Společné nastavení systému

komunikace (schůzky) pro informovanost obou stran ([OSPOD Nymburk](#)). **3)** Zapojení neziskových organizací, sociálně aktivizačních služeb ([Tady a Teď Plzeň](#)) či nízkoprahových zařízení pro řešení školního neúspěchu mimo školu.

- Zajištění pozic podpůrných pracovníků (výchovných poradců, preventistů, asistentů pedagoga, speciálních či sociálních pedagogů, psychologů a dalších) prostřednictvím projektů, podpůrných opatření poraden nebo zvýšených financí od zřizovatele. U zajištěných pozic jsou nezbytné jejich společné pravidelné schůzky v rámci ŠPP i metodické vedení v území. (odkazy na web [Dobrá praxe](#) s detailními popisy příkladů - [ZŠ Komenského](#), [ZŠ Petrin](#), [Ostrava-Poruba](#), [Otrokovice](#))
- Zvýšení účasti ve školním stravování. Vhodné je nabízet [programy bezplatného stravování](#) pro děti a žáky z nízkopřijmových rodin.
- Nabízení doučování různými kanály: [v rámci školy po výuce](#), jako odpolední kluby mimo školu, kde je podpora pro vypracování domácích úkolů, příprava na další den i hraní si, jakož i cílené doučování 1:1 pracovníky školy nebo neziskových organizací přímo v rodinách.

Škola

- Sledování výsledků žáků a [nabízení pomoci těm, kteří neprospívají](#). Identifikace by měla probíhat jak proaktivně u rizikových skupin (žáci se [SVP](#), [vysokými absencemi](#), [OMJ](#)) nebo ze znevýhodněného prostředí), tak reaktivně na základě zhoršujících se výsledků kteréhokoliv žáka.
- [Formativní hodnocení](#), tedy sledování individuálního pokroku a stanovování dosažitelných výzev, umožňuje sbírat důkazy o učení všech žáků (příkladem dobré praxe může být [ZŠ Bečov](#))
- Zajištění prostředí školy bez šikany, podporující různé zájmy a neformální vzdělávání, včetně sportu. Sociální klima a atmosféra ve školách mohou být podpořeny např. adaptačními kurzy, jasným směrováním školy a [přizpůsobení místním podmínkám](#) (viz Vzdělávací úspěšnost + Hodnocení ČŠI).
- Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblastech inkluze dětí se zdravotním a/nebo sociokulturním znevýhodněním.
- Podpora dosažitelných aspirací pro každého žáka vhodným využitím pedagogických metod a způsobů výuky. Využití například aktivizující pedagogiky oproti transmisivní („školometské“) nebo speciálních vzdělávacích programů jako Feuersteinova metoda instrumentálního obohacení, Začít spolu či Hodnotové vzdělávání Cyril Mooney. To vše ve spolupráci týmu školského poradenského pracoviště (viz Personální zajištění).
- Pro inspiraci v různých oblastech výuky, kultur škol a přístupu k žákům doporučujeme školy z webu [Dobrá praxe](#):

[ZŠ JN Krnov](#): Přerušení segregace, doučovací kluby, tandemová výuka a zdravě nastavená očekávání.

[ZŠ Za Chlumem, Bílina](#): ZŠ Za Chlumem snižuje školní neúspěch pomocí snídaňových klubů, sociálních pracovníků i tandemovou výukou.

[ZŠ Bečov](#): Znevýhodněným žákům pomáhá v ZŠ Bečov nový systém hodnocení a působení sociálního pedagoga

[ZŠ Budišov nad Budišovkou](#): Vzdělávací neúspěch snižují v Budišově nad Budišovkou asistentkou pedagoga, dobrou metodikou a vyjasněnou komunikací se SPOD.

[ZŠ Komenského, Karlovy Vary](#): Jak dostat znevýhodněné děti do školky a navázat vztah s jejich rodiči.

[ZŠ Ludgeřovice](#): Svoboda učitelů, organizované sdílení materiálů, bezpečné prostředí pro chybu a inspirace v zahraničí. To je ZŠ Ludgeřovice

[ZŠ Petrin, Bruntál](#): Když kvalitní škola pro znevýhodněné děti chce být dobrou školu pro všechny.

[ZŠ Hlučín-Rovniny](#): Mentoři učitelů, otevřené hodiny kolegům, vlastní kritéria učitelské práce a další inspirace z Hlučína

[Masarykova ZŠ Tanvald](#): Masarykova základní škola se spoluprací učitelů a inovativní výukou zbavuje segregační nálepky a je žádaná napříč regiony

Podpora kvality vzdělávání ve školách ze strany učitelů, ředitelů i zřizovatele

- Promítnutí [oblastí tzv. Kvalitní školy](#) od ČŠI a na ně [navázaných hodnotících kritérií České školní inspekce](#) či [Metodického doporučení pro zřizovatele k odměňování ředitelů](#) do systému výběru, hodnocení a odměňování ředitelů škol, jejich strategického vedení a podpory práce ředitelů ze strany zřizovatele (společné každoroční plánování cílů v oblastech kvality, hodnocení a podpora).
- Podpora strategického řízení školy: [vytvoření vize a realistické strategie rozvoje](#) a jejich promítnutí [do každodenní činnosti škol](#), řízení pedagogických procesů s efektivním využíváním [autoevaluace](#), vytváření

pozitivního klimatu či optimální využití [materiálních podmínek škol](#) pro zajištění kvalitní výuky a celková [motivace žáků k dosahování dobrých výsledků](#) a dlouhodobá práce [se vzdělávacími výsledky žáků školy](#) (příklad plnění kritérií je popsán na případu [ZŠ Komenského](#), viz kritéria [1.1](#), [2.1](#), [2.2](#), [2.4](#) a [5.3](#) a [5.4](#) modelu [Kvalitní škola](#)).

- Podpora rozvoje pedagogů: [systémové plánování](#) dalšího profesního rozvoje pedagogů, [podpora profesionality pedagogů](#) nejen v předmětech, ale i v pedagogických procesech a práci s dětmi a žáky (viz [kompetenční rámce pedagogů](#)), [dlouhodobá spolupráce](#) pedagogického sboru včetně vzájemných hospitací a efektivní týmové spolupráce (příklad rozvoje pedagogů podle zmíněných kritérií je popsán na případu [ZŠ Hlučín-Rovniny](#) nebo [MZŠ Tanvald](#), viz materiály [Cesty ke kvalitě či Společné znaky vzdělávání v úspěšných základních školách](#) a kritéria [2.3](#), [3.1](#) a [3.3](#) Kvalitní školy).
- Podpora kvalitní výuky a jejích výsledků, která zahrnuje: [kvalitní vzdělávání žáků](#) v souladu se ŠVP, se znalostmi a zkušenostmi žáků a jejich specifickými potřebami (více o práci se ŠVP v [rámci revizí RVP](#)), včetně uplatňování [formativního hodnocení](#). V případě [ZŠ výuka](#), která efektivně využívá pestré metody a aktivizuje učení žáků (viz [např. přehled](#)). Vhodné je propojení vzdělávacího obsahu s běžnými reálnými situacemi. Pravidelné [sledování výsledků vzdělávání žáků](#) i pokroků v jejich učení, včetně jeho využívání pro zkvalitňování výuky a efektivnější učení žáků (příklad plnění kritérií je popsán na případu [ZŠ Bečov](#), viz kritéria [4.1](#), [4.2](#)).
- Dlouhodobá práce se vzdělávacím potenciálem a aspiracemi žáků ve školách, aby si zvolili vhodnou vzdělávací dráhu včetně výběru střední školy, a podpora [kariérového poradenství vzdělávání](#), pozic kariérových poradců či spolupráce ZŠ a SŠ při přechodu na vyšší stupeň vzdělání (příkladem dobré praxe může být kariérní poradenství v [Kadani](#)).
- Specifické zaměření podpory na rozvoj nadaných a mimořádně nadaných dětí a žáků ([talentovani.cz](#), [zapojmevsechny.cz](#)).

Dostupné a kvalitní předškolní vzdělávání

- Zajištění kapacit mateřských škol, případně podpora [dětských skupin](#) a [předškolních klubů](#), které především znevýhodněným dětem usnadňují vstup do MŠ. To zahrnuje i vytvoření [podmínek pro účast dvouletých dětí](#) v předškolním vzdělávání.
- Podpora rozvoje rodičovských kompetencí a rozvoje dětí do 3 let věku v domácím prostředí – lze realizovat rodičovské kluby, domácí návštěvy, rozšířit služby rané péče či sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi.
- Podpora informovanosti rodičů znevýhodněných žáků o možnostech účasti v předškolním vzdělávání, ideálně od tří let věku (snižuje neúspěch v ZŠ). Někteří rodiče si myslí, že nemohou do MŠ s exekucí nebo že svěření dítěte do péče je jejich selhání.
- Úspěšný přechod dětí znevýhodněných rodičů do předškolního vzdělávání popisujeme na případech [Centra pro předškoláky Amálka](#), předškolního klubu v [MŠ Špálova](#), dětského podpůrného centra v příběhu [ZŠ JN Krnov](#) nebo otevřeného přístupu [MŠ Obrnice](#). Mezi vhodné aktivity pro maximalizaci účasti znevýhodněných dětí v MŠ je:
 - Pomoc rodičům s kontaktem a zápisem do MŠ.
 - Minimalizace bariér docházky a hladkého fungování v MŠ – obědy zdarma, doprava do mateřské školy, podpora pedagogických sborů MŠ a ZŠ tak, aby uměly pracovat se znevýhodněnými dětmi.
 - Využití pozic školních asistentů (v případě práce s romskou komunitou ideálně romských).
 - Podpora volnočasových a nízkoprahových aktivit i pro rodiče s dětmi v předškolním věku.
 - Podpora při přechodu z MŠ na ZŠ – spolupráce MŠ a ZŠ, propojování školní a sociální práce skrze koordinátory na straně MŠ i ZŠ, zapojení asistentů pedagoga.
- Podpora rovnoměrného rozmístování znevýhodněných dětí do mateřských a základních škol prostřednictvím vhodného nastavení spádových oblastí, informování rodičů a diskuse s řediteli školek a škol v období zápisů.
- Podpora a koordinace multioborové spolupráce v obci – identifikace a pravidelná spolupráce všech aktérů, kteří s ohroženými či znevýhodněnými dětmi pracují (školky, školy, OSPOD, sociální služby, neziskové organizace, pediatři, zástupci rodičů a komunity (romští lídři).

Pro další inspiraci a podporu odkazujeme na [Platformu pro včasnou péči](#) a organizace, které se v Platformě sdružují.

Dostatečné financování a společná správa škol na úrovni zřizovatele i regionu skrze společenství obcí

- Optimální využití [nového modelu](#) financování regionálního školství a systému PHmax s cílem podpory kvalitního vzdělávání a výuky (viz [metodické materiály](#) či další zdroje MŠMT [pro MŠ](#) či [ZŠ](#)).
- Efektivní využití financování [podpůrných opatření](#) s ohledem na potřeby dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (komplexní metodická podpora [k dispozici zde](#) či [zde](#)).
- Zvýšení příspěvku na provoz škol a jeho zacílení na opatření podporující zvýšení kvality průběhu vzdělávání, např. formou závazných ukazatelů rozpočtu. Jde například o navýšení financování nepedagogické pracovní sily či služeb s cílem snížení administrativní a nepedagogické zátěže škol, dofinancování dalších pedagogických pracovníků ve školách – speciálních pedagogů, psychologů, sociálních pedagogů, asistentů pedagoga, další financování zajištění podmínek vzdělávání škol (vybavení, pomůcky, učební zdroje apod.), financování dalšího vzdělávání, mentoringu a koučingu pro ředitely škol, pedagogické pracovníky apod. Inspirativní příklady viz strategie měst [Rožnov pod Radhoštěm](#), [Pardubice](#), [Turnov](#), [Ostrava](#) a dalších.
- Využití všech možností účelového financování z dotačních programů všech úrovní zdrojů – evropské prostředky ([OP JAK](#), [IROP](#) či další operační programy, [Národní program obnovy](#)), národní účelové financování ([programy MŠMT](#) či další), krajské dotační programy či vyhlášení programů zřizovatelů s cílem podpory kvalitního vzdělávání a výuky.
- Možnost sdružit školy pod jednu [školskou právnickou osobu](#) na úrovni jednoho zřizovatele (viz správa [materšských škol v Trutnově](#)) a tím maximálně využití výhod společné pedagogické (metodické vedení, sdílení učitelů, sdílení podpůrných pozic) a nepedagogické správy škol (snížení administrativní zátěže ředitelů, vedení i učitelů, omezení duplicitních činností v zajištění ekonomiky, účetnictví, správy ICT, budov, dotací, veřejných zakázek atd.).
- Zahájit kroky k meziobecní správě škol na úrovni regionu skrze [společenství obcí](#) a školskou právnickou osobu, která bude spravovat všechny školy v jednotlivých obcích (podobně jako v případě 5 obcí a 6 pracovišť škol [MŠ a ZŠ Údolí Desné](#)). Tím bude zajištěna profesionální pedagogická správa a kvalita výuky ve školách a zároveň dojde k maximálnímu omezení administrativní zátěže jednotlivých škol skrze rutinní nepedagogické činnosti. Více o modelu [v analýze PAQ Research](#), [plánované pilotáži MŠMT](#) a stránkách [Partnerství 2030+](#). Podporu nabízí mj. i [Asociace dobrovolných svazků obcí](#).

Personální zajištění

- Zajištění podmínek a motivačních nástrojů pro získání [kvalifikovaných a aprobovaných pedagogů](#) ve školách ze strany zřizovatele. Mezi příklady motivačních nástrojů mohou patřit např: poskytnutí bytu s regulovaným nájemem, nástupní bonus, spolupráce s fakultami připravujícími učitele a zajištění praxí u žádoucích oborů (např. stipendia, podpora – odměňování – zajištění provázejících učitelů na školách).
- Zajištění komplexních služeb [školního poradenství](#) a odborných pedagogických i nepedagogických pozic (školních psychologů, školních speciálních pedagogů, asistentů pedagoga, sociálních pedagogů, školních asistentů, koordinátorů inkluze atd.) za účelem podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami všech typů, včetně dětí a žáků [nadaných a mimořádně nadaných](#).
- V případě nedostatečného množství státem [financovaných úvazků](#) speciálních pedagogů, školních psychologů a sociálních pedagogů zvážit spojování ředitelství do větších celků, aby i malé školy nebyly znevýhodněny absencí psychologické nebo pedagogické podpory (např škola se 180–299 žáky má nárok na 0,5 úvazku, 300–399 žáků má nárok na 0,8 úvazku, 400–749 má nárok na 1,0 úvazku atd.).
- Motivace asistentů pedagoga k doplnění učitelské kvalifikace ([ZŠ Za Chlumem](#) viz. [Zvyšování kvalifikace asistentů pedagoga na učitele](#)) například pomocí organizace [Začni učit](#) nabízející různé formy podpory a setkání.
- Zajištění kvalitního uvádění do profese (spojení s dílcími kritérii Kvalitní školy). Ideálním metodickým rámcem jsou [příručky a další výstupy](#) NPI ČR.
- Podpora kvalitní profesní kultury, dlouhodobého zdravého klimatu školy či péče o [psychické a duševní zdraví učitelů](#) (well-being) prostřednicím různých nástrojů – teambuildingu, systému intervizí a supervizí, zajištění psychologických a dalších služeb, vzdělávání pedagogických pracovníků.
- [Komplexní systém dalšího profesního vzdělávání učitelů](#) na základě jasného plánu, společného vzdělávání sboroven, plánování a reflexe výuky (viz Vzdělávací úspěšnost a Kvalitní škola).
- Zajištění mentoringu začínajících ředitelů, koučingu pro pokročilé ředitele a [komplexního dalšího vzdělávání ředitelů škol](#) (viz Vzdělávací úspěšnost a Kvalitní škola).



Licence a jak využívat grafy

Licence a jak využívat grafy

Tvůrce: PAQ Research

Data jsou zveřejněna pod licencí Creative Commons (Uveďte původ 4.0 Mezinárodní (CC BY 4.0) - <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.cs>).

Tato licence umožňuje:

Sdílet – rozmnožovat a distribuovat materiál prostřednictvím jakéhokoli média v jakémkoli formátu

Upravit – remixovat, změnit a vyjít z původního díla pro jakýkoliv účel, a to i komerční.

Spolupráce a poděkování

Analytické zprávy pro ORP patří do projektu, ve kterém se PAQ Research snaží poskytnout lokálním aktérům data o vzdělávání a sociální situaci, která mají napomoci efektivnímu rozhodování a alokování zdrojů. Do projektu patří také web www.mapavzdelavani.cz. Pro další spolupráci a informace nás neváhejte kontaktovat prostřednicím www.paqresearch.cz.

V dalším směřování Mapy spolupracujeme s Nadací České spořitelny, Českou školní inspekcí a projektem Partnerství pro vzdělávání 2030+. Za poskytnutí dat děkujeme MŠMT, ČŠI, Agentuře pro sociální začleňování, Platformě pro sociální bydlení a Českému statistickému úřadu.

Analytické zprávy vznikly za podpory Nadace České spořitelny, nadace Porticus a nadace ČEZ.

